

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME EĞİLİMLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Feyyaz BODUR

T. C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
Dokümantasyon Merkezi

ESKİŞEHİR, 1988

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
TABLOLAR	v
KISALTMALAR	vii
 BÖLÜM: I G İ R İ Ş	 1-17
PROBLEM	12
AMAÇ	13
ÖNEM	14
VARSAYIMLAR	15
SINIRLILIKLAR	15
TANIMLAR	16
 BÖLÜM : II Y Ö N T E M	 18-21
EVREN VE ÖRNEKLEM	18
Evren	18
Örneklem	18
VERİLER VE VERİ TOPLAMA YOLLARI	19
 BÖLÜM : III B U L G U L A R V E Y O R U M	 22-126
ÖRNEKLEM GRUBUNUN BAZI ÖZELLİKLERİ	22
Öğrencinin Kendisine İlişkin	
Bilgiler	22

Sosyo-Ekonomik Konulara İlişkin Bilgiler	30
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ (İİBF) ÖĞRENCİLERİNİN ZAMAN KULLANIMI	39
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ (İİBF) ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN KULLANIMI	45
Kitle İletişim Araçlarını İzleme Faaliyetlerine Ayrılan Zaman	46
Spor ve Sanatsal Faaliyetlere Ayrılan Zaman	70
Bilgi ve Beceri Kazanma Faaliyetlerine Ayrılan Zaman	99
Amaçsız Zaman Geçirme Faaliyetlerine Ayrılan Zaman	99
Boş Zaman Değerlendirme Faaliyetlerinin Önemi	102
Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetlerine Katılma Nedenleri	104
Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri	109

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ
ZAMANLARI DEĞERLENDİRME EĞİLİMLERİNE
İLİŞKİN KURUMDAN (ÜNİVERSİTEDEN)

BEKLENTİLERİ 115

BÖLÜM : IV Ö Z E T - S O N U Ç V E
Ö N E R İ L E R

127-137

ÖZET 127

SONUÇ 130

ÖNERİLER 135

Boş Zaman Kullanımına İlişkin
Öneriler 135

İleride Yapılacak Çalışmalara
İlişkin Öneriler 136

EKLER 138

EK-I 1985-1986 Öğretim Yılı
Anadolu Üniversitesi İktisadi
ve İdari Bilimler Fakültesi
Öğrencilerinin Boş Zamanlarını
Değerlendirme Anketi 139

EK-II 3'üncü Bölümde Gönderme Yapılan
Çapraz Dağılımlar 154

EK-III	Anadolu Üniversitesi Sosyal Faaliyetleri	159
EK-IV	1985-1986 Öğretim Yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat Bölümü Öğrencilerine Verilen Dersler	161
EK-V	1985-1986 Öğretim Yılında Anadolu Üniversitesi'ne Bağlı Fakülte ve Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (Mart 1986 Dökümü)	169
EK-VI	Anadolu Üniversitesi'nin Kısa Tanıtımı	170
KAYNAKÇA	172

T A B L O L A R

- Tablo 1. Üniversite Öğrencilerinin Kaldıkları Yerler.
- Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Anne ve Babalarının Öğrenim Düzeyleri.
- Tablo 3. Boş Zaman Faaliyetlerine Ayda Harcanan Para ve Ailenin Toplam Aylık Geliri.
- Tablo 4. Günde Ortalama Ders Çalışma Süresi ve Cinsiyet.
- Tablo 5. Günde Ortalama Boş Zaman Süresi ve Cinsiyet.
- Tablo 6. Radyo-Kasetçalara Sahip Olma Durumu ve Öğrencinin Kaldığı Yer.
- Tablo 7. Radyoda En Çok Dinlenen Program ve Cinsiyet.
- Tablo 8. Televizyona Sahip Olma ve Cinsiyet.
- Tablo 9. Televizyona Sahip Olma ve Öğrencinin Kaldığı Yer.
- Tablo 10. Televizyonda En Çok İzlenen Program ve Cinsiyet.
- Tablo 11. Gazete Okuma Sıklığı ve Cinsiyet.
- Tablo 12. Gazete Okuma Sıklığı ve Öğrencinin Kaldığı Yer.
- Tablo 13. Gazetede En Çok Okunan Bölüm ve Cinsiyet.
- Tablo 14. En Çok Okunan Dergi Türü ve Cinsiyet.
- Tablo 15. Boş Zamanlarda Sporla İlgilenme ve Cinsiyet.
- Tablo 16. Boş Zamanlarda Sahne Sanatlarıyla İlgilenme ve Cinsiyet.
- Tablo 17. En Çok İlgilenilen Sahne Sanatı ve Cinsiyet.
- Tablo 18. Boş Zamanlarda Müzikle İlgilenme ve Cinsiyet.
- Tablo 19. En Çok İlgilenilen Müzik Türü ve Cinsiyet.
- Tablo 20. Boş Zamanlarda Halk Oyunları ile İlgilenme ve Cinsiyet.
- Tablo 21. Boş Zamanlarda Plastik Sanatlarla İlgilenme ve Cinsiyet.

- Tablo 22. En Çok İlgilenilen Plastik Sanat Türü ve Cinsiyet.
- Tablo 23. Boş Zamanlarda Fotoğraf, Film, Video Çekimi İle İlgilenme ve Ailenin Toplam Aylık Geliri.
- Tablo 24. Boş Zamanlarda Kız Öğrencilerin Güne Erkek Öğrencilerin Kahvehaneye Gitmeye Ayırdıkları Zaman.
- Tablo 25. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Nedenleri ve Cinsiyet.
- Tablo 26. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri ve Cinsiyet.

KISALTMALAR

- Agk = Adı Geçen Kaynak
AÖF = Açıköğretim Fakültesi
AÜ = Ankara Üniversitesi
ANBİM = Anadolu Üniversitesi Bilgişlem Merkezi
İİBF = İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
MEGSB = Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı

BÖLÜM I

G İ R İ Ő

İnsanoğlu varolduğu günden bu yana toplumsal bir varlık olarak, sürekli bir değişme içindedir.

Bu değişmeyi yaratan coğrafi, teknolojik, kültürel etmenler çağlar boyunca kimi zaman ilerleme sağlamış, kimi zamanda toplumları bunalıma sürüklemiştir. Doğada meydana gelen depremler, su baskınları salgın hastalıklar, savaşlar toplumların yaşamlarını olumsuz yönde etkilerken, insanoğlu teknolojiyi geliştirerek doğaya hakim olmaya çalışmaktadır.

Nüfus hareketleri, savaşlar ve dış dünya ile diğer ilişkiler toplumların karakterlerindeki değişikliklere neden olmaktadır.

"İnsanoğlu birarada yaşamaya başladıktan sonra birbirleriyle ilişkiye girmiş ve bu ilişkinin yarattığı etkileşim sonunda anlamlar, değerler kurallar (kültürel yapı) ve yönetim biçimleri (siyasal yapı) ortaya çıkmıştır" (1).

Daha iyi bir yaşam için teknolojik ve kültürel kalkınmanın olanaklarından yararlanmaya çalışan insan, ya bu olanakların yoğun olduğu bölgeleri yaratmakta

(1) FARUK KOCACIK, "Toplumsal Değişme ve Kentleşme" Davranış Bilimlerine Giriş, 2. Fasikül, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 75, Eskişehir: 1986, s.151.

ya da yaratılmış olan bölgelere göç etmektedir.

Belirli bir tarihsel dönem içerisinde doğada, toplumda ve insanda görülen bu değişmelerin niteliğini, hızını, yönünü, etkinlik ve nedenlerini coğrafya ve yer bilimleri kendilerine özgü yöntem ve yasalardan hareketle açıklığa kavuşturmaktadır.

Bu değişmeler her toplumda değişik hızda görülmektedir. Geleneksel toplumlarda gelişme daha yavaş, endüstriyel toplumlarda daha hızlı biçimde gerçekleşir. Toplumların değişmesine, gelenekler, örf ve adetler engellemede bulunabilirler. Bu engellemeyle birlikte, değişen teknoloji ve toplumlar arası ilişkiler bu değişimin olmasını zorunlu kılar. Bu gibi karşı dirençlerin toplumda dengesizlikler oluşturabileceğini söyleyebiliriz. Sonuçta kurumların işleyişinde, kültürel değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, bireylerden beklenen görev ve davranışların yerine getirilmesinde kuralara uyma sorunları ortaya çıkabilir.

"Kısacası toplumsal değişme hem toplum varlığını koruma hem de bu varlığı tehlikeye düşürme yönünde etkiler yapabilmektedir. Ancak değişimin kaçınılmaz, sürekli ve gerekli bir süreç olduğu da bilinmelidir" (2).

Dünyadaki bu değişmeler ülkemiz toplumsal yaşam ortamında da görülmekte, toplumsal ve kültürel yaşamımızdaki değişmelere önyak olmaktadır.

(2) KOCACIK, s.154.

Türkiye'de gelişmeler batı dünyasına göre daha yavaş olmakta, ancak bazı yörelerde görülen sanayi gelişimi nüfusla birlikte kültürel değişimi de hızlandırmaktadır. Bu da, Türk toplumsal yapısına tabakalar arası kültürel kopukluk oluşturmaktadır.

"Özellikle 1950'li yıllardan sonra sanayileşmeye adım atan Türkiye'de uzun zamandır kültürümüz ulusallıktan kopuk doğu-batı arasında gidip gelen karmaşık bir kültür olarak gelişmektedir" (3).

Geleneklerine bağlı bir toplum yapısına sahip olan Türk Toplumunu, batıya açılmaya başladıktan sonra, batı toplumunun kültürünü tanıma ortamı da buldu. Toplumumuzda geleneksellikten batının daha kolay değişime gösteren endüstriyel toplum yapısına geçiş arasında bir zorlama görülmektedir denilebilir.

Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve bu araçlarda yayınlanan programların ağırlıklı dış kaynaklı olması, toplumumuzda batı kültürünü tanıtmada ve özendirmede önemli faktör olarak kabul edilebilir. Bu tanıma ve özenme, satınalma gücünün yüksek olduğu bölgelerde, başka deyişle kültürel hizmetlerin yaygın olduğu gelişmiş yörelerde daha yoğun olabilmektedir.

Türk toplumunun geniş bir kesiminde kültürel değerlere durağanlık yaygınken, kültür ve sanat alanında hareketlilik olan kesimde, kültür ithali kültürel

(3) Devlet Planlama Teşkilatı Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s.304.

değerlerin yok olması ya da yozlaşması gibi sorunlar ortaya çıkabilir.

"Bu tür değişmeler, yaşamın her alanında hızla yaşanmaktadır. Kuşkusuz değişimlerin en hızlı ve önemli olanları eğitim ile bilginin merkezileşerek kontrol altına alınması; teknoloji, sanayileşme, kentleşme, nüfus artışı, kitle iletişim araçlarının insanı çevrelemesi, standartlaşma ve kısaca kitleselleşmeyi kolaylaştıran ve amaç edinen kitle üretimi unsuru tek tip insan ve kitle kültürünü yaratmada başarılı olmaktadır" (4).

Teknolojik gelişmeler, tarımsal gelirin azlığı ve toprak mülkiyetindeki bölünmeler köy insanını kentte itmiştir.

Kentlerdeki toplumsal ve kültürel olanaklar, eğlenme ve dinlenme ve eğitim hizmetlerinin yanı sıra, kentte oturmaın yarattığı yükselme duygusu, yükseköğretim olanakları köy nüfusunu kente çeken etmenler olarak görülebilir.

Ülkemizde ise kente göç tek bir etmenin değil, belirli etmenlerin bileşimi sonucu ortaya çıkmaktadır. Ailenin kalabalıklaşması sonucu ortaya çıkan ekonomik yetersizlik, kente göçün ana nedeni sayılabilir. Kentin çekiciliği, kırsal kesimin iticiliği ile birleşerek kentleşmenin nedenini oluşturmaktadır denilebilir.

(4) UĞUR DEMİRAY, Acıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 252, Eskişehir: 1987, s.6.

Toplumsal değişimlere yol açan teknolojik gelişme, sanayi devrimi, kentleşme, nüfus artışı gibi nedenler zaman zaman toplumsal huzursuzlukların nedeni olmuştur. Köyden kente göç eden insanların kent yaşamına uyuşmazlıkları, iş dünyasındaki ani değişikliklerin çalışanlar üzerindeki bunaltıcı etkisi ya da büyük kitlelerin yaşadığı metropollerdeki insan, taşıt ve sanayi gürültüsü ciddi ruhsal rahatsızlıkların kaynağını oluşturmaktadır.

Uzmanlar insanları bu değişimlere uyum sağlayabilmeleri için kapsamlı bir eğitim programı öneriyorlar. "Bu, insanın gerek yeni topluma uyum sağlaması, gerekse kendisini en mükemmel koşullarda yeniden üretmesi için gerekli görülmektedir" (5).

İnsan yarattığı bu değişiklikler sonucunda kendisini zor durumda bırakırken, yaşamını mükemmelleştirmek, en az çalışma ile en çoğu üretmek yollarını da aramaya koyulmuştur. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte yeni yeni makineleşen insanlar günlerinin büyük bir kısmını yine çalışarak geçiriyorlardı. Atölye ve fabrikalarda ücret karşılığı çalışma, günde 12-14 hatta 16 iş saatini buluyordu. (6) Başka bir deyişle geçen yüzyıla kadar insanlar günlerinin büyük bir kısmını zorun-

(5) EMRE KONGAR, Kültür ve İletişim, Say Yayınları, İstanbul: 1986, s.23.

(6) ÖMER ZÜHTÜ ALTAN, "İş Hukuku Kavramı, İş Hukukunun Doğuşu ve Gelişmesi ile Hukuk Disiplini İçindeki Yeri", İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku 1.Fasikül, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:26, Eskişehir: 1986, s.10.

lu çalışma ile geçiriyorlardı. 20'inci yüzyıl içinde çalışanların kazandıkları haklara günlük çalışma saati kısalmıştır. Özetle bugün günde 8-8,5 saat, haftada 5 güne indirilen çalışma süresi ile çalışan insanların çalışma dışı zamanları artmıştır.

Çalışma süresi yaklaşık yarı yarıya düşürülmüş ve o kadar da boş zaman kazanılmış olarak düşünülebilir. Buna bağlı olarak teknolojik gelişmeler sonucu makineleşme, çalışan insanın boş zaman süresini de artırmıştır sonucuna ulaşılabilir.

Teknolojik gelişme gittikçe artan ölçüde daha çok ve daha mükemmel üretim mekanizmaları ile tüketim malları üretmekten başka aynı zamanda çalışma zamanından farklı "BOŞ ZAMAN" kavramını ortaya çıkarmıştır. Gerçekten boş zaman faaliyeti asıl yönüyle, endüstrileşen toplumda bireyin oturduğu mesken ile iş yerinin ayrılması sonucunda ortaya çıkan bir konu olmuştur. Boş zaman, teknik gelişim ve sosyal önlemler sonucunda kişinin, üretime yönelmiş çalışmaları sonrası veya onu izleyen girişmekte olduğu üretim dışı faaliyetler sonucu harcayabileceği süredir. denilebilir.

Çağdaş anlayış, boşa akıp giden zamanın bireye ve topluma büyük zarar getirdiğini kabul etmektedir. Ayrıca, kalkınmakta olan bir ülkede yaşayan tüm insanların, özellikle gençlerin, zamanlarını boşa harcamaları toplumsal gelişme ve kalkınma için kayıptır. Amaçsız uğraşsız akıp giden insan gücü kontrol edilebilirse kalkınmanın itici, yaratıcı dayanağını oluş-

turabilir. Böylece bireye ve topluma sağlıklı gelişme ortamı yaratılmış olur.

Zamanını olumlu değerlendiremeyen, uğraşı, öğrenim, dinlenme, eğlence arasında denge kuramayan kişilerde kişilik gelişmesi yetersiz ve güvensiz olabilir. Böyle bir durumda kolayca ruhsal dengesizlikler ve bozalamalar ortaya çıkabilir. "Ruh sağlığı açısından, dinlenmek, çalışmamak değil uğraşının şeklini değiştirmektir" (7). Kişilerin bedensel ve ruhsal gelişimlerinde bu kadar önemli yer tutan, boş zaman faaliyetleri, diğer ülkelerde olduğu kadar, ülkemizde de önemini artırarak güncelliğini korumaktadır.

Bir işte çalışma, öğrenim görme, işe okula gidip gelme, uyku, beslenme, temizlik gibi günlük zorunlu gereksinimlerin giderilmesi için harcanan süre dışında kalan zaman dilimi olarak tanımlayabileceğimiz "BOŞ ZAMAN" kavramına Türkçe çalışmalarda ilk olarak Vedat Nedim Tör'ün makalelerinde rastlanmaktadır. Bunu izleyen ilk kapsamlı çalışma ise 1961 yılında Nermin Abadan tarafından yapılan "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri" adlı araştırmadır. Daha sonra 1964 yılında İstanbul'da Türkiye Halk Sağlığı Eğitim Milli Komitesi tarafından "Boş Zamanları Değerlendirme Semineri" düzenlenmiş ve konu çeşitli boyut-

(7) ÖZCAN KÖKNEL, İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul: 1986, s.421.

ları ile tartışılmıştır. (8)

Boş zaman değerlendirme faaliyetleri kavramıyla ilgili olarak Gökmen ve Diğerleri, " bireyin, mesleki, ailevi, toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız, iradesiyle, seçebileceği bir seri dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini artırma ve kendini yenileme uğraşısıdır" demektedirler. (9) Uğur Demiray "Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri" adlı çalışmasında boş zaman değerlendirme faaliyetlerini, "zorunlu uyku, temizlik, beslenme, iş ve ders çalışma dışındaki zaman diliminde bilinçli olarak dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerileri geliştirme amacıyla yapılan ve toplum yaşamına gönüllü katılım gerektiren faaliyetlerin tümü" olarak tanımlanmıştır. (10)

Diğer ülkelerde yapılan çalışmaların bazılarında ise boş zaman kavramı şu şekilde tanımlanmaktadır; "Butler'a göre boş zamanın değerlendirilmesi, bir deneyim biçimi, zengin bir yaşam elde etme yolu, özel bir etkinlik türü, çalışma dışı yaşam, bir toplumsal sistem, bir eğitim safhası, duyguların boşalmasını sağlayan bir yoldur.

(8) Boş Zaman Faaliyetleri ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında geniş bilgi için Bkz. DEMİRAY, s.9-12.

(9) HÜLYA GÖKMEN, AYTAÇ AÇIKALIN, NUR KOYUNCU, ZUHAL SAYDAR, Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri ve Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, MEGSB Yayınları No: 456 Ankara: 1985, s.28.

(10) DEMİRAY, s.19.

Milletlerarası Boş Zaman Etüd Grubu ise boş zamanların değerlendirilmesi, bireyin mesleki, ailevi, toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesi ile erişebileceği bir seri, dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme, becerilerini artırma ve topluma gönüllü katılma uğraşısıdır (11)."

İnsanların boş zamanlarında yaptıkları tüm işler boş zaman değerlendirilmesi olarak kabul edilmektedir. Çünkü boş zaman faaliyetlerinin bazıları toplum tarafından boşa harcanan veya boş geçirilen zaman olarak düşünülmektedir. "Boş zaman bütün kötülükleri doğuran temel neden olarak kabul edilmiştir. Değerlendirilmeyen boş zamanlar bireyde sıkıntı yaratır. Gençlerin olumsuz zararlı arkadaş grupları içine girmelerine, kahveye oyun salonlarına gidip kumar oynamalarına, alkol, uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluklara, hastalıklara, türlü suçlara neden olur" (12). Bu nedenle boş zamanlarda yapılan bu tür faaliyetler birey ve toplum açısından zararlı faaliyetlerdir denilebilir.

Gençleri bu tür zararlı faaliyetlerden uzak tutacak ve topluma yararlı olabilecek alışkanlıklar kazandıracak olan kurumlardan biri de Yükseköğretim Kurumları başka deyişle üniversitelerdir.

(11) GÖKMEN ve Diğerleri, s.16-17.

(12) ÖZCAN KÖKNEL, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Cem Yayınevi, İstanbul: 1981, s.174.

1982 Anayasasınının 130.maddesinde, Üniversiteler; "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip kurumları" olarak tanımlanıyor. Geleceğin anahtarını ellerinde bulunduran üniversiteler, her şeyden önce içlerinde bilgilerin ve bilgili kişilerin işbirliğinin örgütlenmesi söz konusu olan toplumların, küçültülmüş fakat örnek verici modelini oluşturmaktadır". (13)

Anılan bu modeldeki toplumun gelecekteki fertleri şüphesiz ki yükseköğretim öğrencileridir.

Yükseköğrenim görmek için her yıl başvuran yaklaşık 600.000 ve halen yükseköğrenim gören 400.000'i aşkın yükseköğrenim çağı gençliğinin Türk toplumunun içinde önemli bir yere sahip olduğu yargısına varılabilir.

Nüfusumuzun %13'ünü oluşturan 18-24 yaş gençliği, Türk toplumunun geleceği açısından önemlidir. Bu gençler 6 milyonu bulan sayıları ile Türk toplumunun eğitim kültür düzeyini belirlemede küçümsenmeyecek bir

(13) JANNE HENRİ, Üniversite ve Çağdaş Toplumun İhtiyaçları, Uluslararası Üniversiteler Birliği Yayınları, (ÇEV: BEDRİ KARAFAKİOĞLU) No: 10, İstanbul: 1973, S.X.

oranı oluşmaktadır. (14)

Ülkemiz sorunlarından ayrı tutulamayacak olan gençlik sorunları arasında üniversite gençliğinin sorunları araştırılması gereken bir konudur. Araştırılmasının yanında, belirlenecek olan sorunlara çözüm yolu önerilerinin geliştirilmesi önemli bir sorun olarak gündeme gelmektedir. Gelecekte üretim ve yönetimde söz sahibi olacak bir kesimi yetiştiren yükseköğretim kurumları, yükseköğretim gençliğinin en yakın gözlemcisi durumunda olmak zorundadırlar.

Ergenlik dönemini atlatabamış ya da atlama ça-ğında bulunan üniversite gençliği, ortaöğretimin gençlere göre göreceli, sıkıcı ortamından daha serbest bir ortama geçmenin "rahatlığına" kavuştukları düşünülebilir. Daha önce kültürel yapının bir yaptırımı olarak gizlice gerçekleştirilen bazı davranışlar üniversite çağında serbestlik kazanmıştır. Sigara içme, karşı cinsle ilişkiler, düşünceleri ifade etme ve tartışma, kahvehaneye, sinemaya, eğlence yerlerine gitmenin rahatlığı eriştikleri yaşın ve üniversite sosyal yapısının yarattığı bir ortam olarak kabul edilebilir.

2547 sayılı yasanın 2880 sayılı yasayla değişik 9.maddesinin a fıkrası uyarınca hazırlanan ve Yükseköğretim Kurulunun 13 Ekim 1983 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilen "Yükseköğretim Denetleme Ku-

(14) Devlet İstatistik Enstitüsü 1985 Yıllığı, s.44.

rulu Gözetim ve Denetim Esasları"nın 25/H maddesinde "Öğrencilerin BOŞ ZAMANLARINI değerlendirmenin programa bağlanıp bağlanmadığı incelenir" denilmektedir.

"Okul, bireyi sadece ekonomik anlamda yaşamını kazanması için eğitmez. Aynı zamanda onu yaşama hazırlar. Bireye yaşamasını öğretmenin yollarından birisi de boş zaman eğitimidir" (15).

"Okullar gence boş zamanlarını iyi ve düzenli bir biçimde kullanmalarını öğretmekle sorumlu temel kurumlardır" (16).

Genel anlamda devlet, yükseköğretim gençliğinin boş zamanların yararlı şekilde değerlendirilmesi için önlemler almakla yükümlüdür.

Önemi, toplumun her kesimi için tartışmasız kabul edilen, boş zamanları değerlendirme faaliyetleri konusunun, yükseköğrenim öğrencileri açısından ele alındığı bu araştırmada problem şu şekilde ifade edilebilir.

PROBLEM

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin, bazı kişisel, ekonomik ve sosyal özellikleri dikkate alınarak boş zamanları değerlendirme eğilimlerinin doyurulmasına ilişkin öğren-

(15) MAHMUT TEZCAN, "Boş Zaman Eğitimi ve Eğitim Politikamız" Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-4, s.406 içinde BRIGTBIL and MAYER'den Aktaran.

(16) A.g.k.

çisi oldukları kurumdaki (üniversiteden) beklentileri nelerdir?

AMAÇ

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimlerini belirlemek ve bu değerlendirmeler ışığında kurumdaki (üniversiteden) beklentilerini saptamak araştırmanın temel amacıdır. Ayrıca öğrencilerin kişisel, sosyal ve ekonomik özellikleri ile boş zamanları değerlendirme eğilimleri arasındaki ilişkilerin saptanması sonucu belirlenecek sorunların çözümüne yardımcı olacak öneriler geliştirmek çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Yukarıda sözü edilen amacı gerçekleştirmek için çalışma boyunca Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin,

1-Kişisel, sosyal ve ekonomik nitelikleri nelerdir?

2-Zamanlarını boş zaman, iş ve ders zamanı olarak bölümlene anlayışları nasıldır?

3-Boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler nelerdir ve bu faaliyetlerle bazı kişisel, sosyal ve ekonomik özellikler arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

4-Boş zamanları değerlendirme konusunda kurumdaki (üniversiteden) beklentileri nelerdir?

Sorularına cevap aranacaktır.

ÖNEM

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri konusunda yapılan bu araştırma, yukarıda amaçlar bölümünde belirtildiği gibi öğrencilerin bazı kişisel, sosyal ve ekonomik özelliklerinin boş zamanları değerlendirme anlayışlarını nasıl etkilediği veya bu özellikleriyle boş zaman değerlendirme uğraşlarının arasındaki ilişkinin ne olduğu sorusuna cevap bulmada yardımcı olabilir.

Bu tür çalışmalar öğrencilerle kurum (Üniversite) arasında bir iletişim aracı niteliği taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme amacıyla kullanabilecekleri olanakların ve gereksinmelerin saptanmasında bu çalışma bir ölçüye kadar yararlı olabilir.

Bugüne kadar kurumda (üniversitede) yapılan sosyal çalışmaların öğrencilere sağladığı durumun değerlendirilmesinde ilgililere kaynak oluşturabilir.

Anadolu Üniversitesi bünyesinde bulunan diğer fakülte ve yüksekokul öğrencileri üzerine de yapılabilecek bu tür çalışmalara öneriler getirebilir, benzer çalışmalarla karşılaştırma olanağı yaratabilir. Ayrıca bu çalışma sonunda elde edilecek bulgular ışığında öğrencilere bundan sonra verilecek hizmetler için alınacak kararların yönünü belirlemede yardımcı olabilir.

Bu çalışma benzer konuda yapılacak çalışmalara kaynak oluşturabilir.

Öğrenciler ile kurum (üniversite) arasında varolan iletişimi pekiştirmede yardımcı olabilir.

VARSAYIMLAR

Bu araştırma yapılırken ve ulaşılan bulgular yorumlanırken aşağıdaki varsayımlar gözönünde tutulmuştur.

1- Yükseköğrenim gençliğinin boş zaman etkinlik türleri farklıdır.

2- Örneklem Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerini temsil edebilecek büyüklüktedir.

3- Ankete katılan öğrenciler anket sorularını içten ve doğru olarak yanıtlamışlardır.

SINIRLILIKLAR

Her araştırma belirli sınırlar içinde yapılır. Ulaşılmayan noktalar her zaman söz konusu olabilir.

1- Bu araştırmanın odağında insan ögesi bulunduğu için insanla gelen tüm sınırlılıklar bu araştırma içinde geçerlidir.

2- Araştırmanın örneklemini Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümü 4. sınıf (son sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır.

TANIMLAR

Bu araştırma içinde kullanılan ve tanımlanmasında yarar görülen kavramlar şöyledir.

Boş zaman: Bireyin, bir işte çalışma, öğrenim görme, işe ve okula gidip gelme, uyku, beslenme, temizlik gibi zorunlu gereksinmelerini gidermek için harcadığı süre dışında kalan zaman dilimidir.

Boş zamanları değerlendirme faaliyetleri: Bir işte çalışma, öğrenim görme, işe ve okula gidip gelme, uyku, beslenme, temizlik gibi zorunlu uğraşlar için harcanan süre dışında kalan zamanlarda, bilinçli olarak dinlenme, eğlenme, bilgi ve beceri geliştirme amacıyla yapılan, bireysel veya grup katılımı gerektiren faaliyetlerin tümü.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi: Anadolu Üniversitesi'ne bağlı olarak, İktisat, İşletme ve Maliye dallarında örgün öğretim veren 4 yıllık yükseköğretim kurumu.

Dördüncü sınıf öğrencileri (Son sınıf öğrencisi): Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine 1982-1983 öğretim yılında kaydolmuş ve normal süre içinde son sınıfa gelmiş veya önceki yıllarda, bu öğretim kurumuna girmiş, afla, beklemeli olarak veya eşdeğer okullardan geçiş yaparak halen son sınıfta bulunan İktisat ve İşletme bölümü öğrencileri.

Örgün öğretim: Öğretim kurumlarına ait binalarda oluşturulmuş dersliklerde, belirli gün ve saatler-

de, düzenli bir program çerçevesinde öğretmen ve öğrencilerin aynı derslik içinde bulunarak yapılan öğretim şeklidir.

Yaygın öğretim: Örgün öğretim sistemi dışında her türlü kitle iletişim araçlarından yararlanılarak yapılan öğretim şeklidir.

BÖLÜM II

Y Ö N T E M

Bu araştırmada sözü edilen bilgi ve bulguları elde etmede izlenen yollar ile araştırmanın evren ve örneklemeine ilişkin konulara bu bölümde yer verilecektir.

EVREN ve ÖRNEKLEM

Aşağıda araştırma için bir anlamda hedef kitle demek olan evren ve araştırmanın örneklemini oluşturan örneklem grubu üzerinde durulmaktadır.

Evren

Bu araştırmada Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri hedef kitle olarak ele alınmıştır. Başka deyişle araştırmanın evreni, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin tümüdür.

Araştırmanın probleminde de belirtildiğı gibi, bu öğrencilerin zamanlarını kullanma biçimleri, boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri ve boş zamanlarını değerlendirmede doyum sağlayacak konularda kurumdan (Üniversiteden) beklentileri incelenmektedir.

Örnekleme

Araştırmada anket sorularına sağlıklı ve güveni-

lır cevaplar alabilme amacıyla, kurumlarını (Universi-
teyi) en iyi tanıyabilecek bir grup üzerinde çalışılma-
sı düşünülmüştür. Dördüncü (son) sınıf öğrencileri bu
özellikleri taşıyan bir grup olarak kabul edilmiş ve
örneklem olarak seçilmiştir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi öğrencilerini en iyi temsil edebileceği kabul
edilen dördüncü (son) sınıf öğrencilerinin tümü üzerin-
de çalışılmış ve bu öğrenciler çalışma boyunca örneklem
grubu olarak adlandırılmıştır.

Bu araştırmada üzerinde çalışılan örneklem grubu
Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte-
si bölümlerine 1982-83 öğretim yılında kaydolanlarla,
geçmiş yıllardan beklemeli veya bu derslerden sorumlu
olarak ya da başka okullardan geçiş yaparak 1985-86 öğ-
retim yılında son sınıfta bulunan öğrencilerden oluş-
maktadır.

VERİLER VE VERİ TOPLAMA YOLLARI

Araştırma amacının gerçekleştirilmesi için ça-
lışma genel hatlarıyla iki bölümde düşünüldü. Birinci
bölümde bu konudaki yazılı kaynaklardan yararlanma yo-
luna gidilerek Türkiye'de daha önce zaman değerlendir-
me sorununa ilişkin olarak yapılan çalışmalar, ardından
üniversite gençliği ile gençlik üzerinde yapılan boş
zaman değerlendirme çalışmaları saptandı. Çalışmalar
elde edilerek incelendi. Özellikle üniversite gençliği
üzerinde yapılan çalışmaların hareket noktası ve yönü

esas alınarak, benzer olgu ve kavramlara, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ne şekilde yaklaştığı, varsa örgün ve yaygın yükseköğrenim öğrencileri ile benzer ve farklı noktalarını ortaya çıkaracak verilerin anket yoluyla toplanması uygun görüldü.

Yazılı kaynaklara dayalı çalışma, Kasım 1985' den Mayıs 1986 tarihine kadar tamamlandıktan sonra Mayıs 1986'da anket sorularının hazırlanmasına başlandı. Daha önce Türkiye'de yapılan, örgün ve yaygın bölüm öğrencileri üzerine uygulanan anketlerin soruları incelenerek ortak noktaları belirlendi ve bu sorulara Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencisinin özelliklerini içerdiği düşünülen değişik sorular eklenerek 60 soruluk anket taslağı oluşturuldu. Hazırlanan anket taslağı, anlaşılabilirlik, sorulması gereken diğer noktalar, cevaplama süresi, soruların çokluğu vb. açılardan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örgün bölümü öğrencileri ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi çalışanlarından bazılarına uygulanarak sınıandı. Sinama sonrasında gerekli düzeltmeler yapılarak taslakta yer almayan 2 adet soru eklendi. Bunun yanı sıra kitleye ulaşıldığı bu sırada, ileride başka bir çalışmada kullanılması düşünülen kitap ve kütüphane ile ilgili 12 soru daha eklendi. Böylece anketteki soru sayısı 74'e ulaştı. Soruların başında anketin önemi hakkında deneklere yönelik bir mesaj bölümüne yer verildi. Bu bölümde

özetle, öğrencilerin samimi cevap vermeleri, cevap formunu özenle, kurallı doldurduktan sonra görevliye teslim etmelerinin gerektiği belirtildi. Anketin uygulanması ise; 24 Haziran 1986 ve 28 Haziran 1986 tarihlerinde yapılan final sınavı öncesinde 45 dakikalık bir süre içerisinde yapıldı.

Bu çalışmada kullanılan 62 soru dört ana bölümde toplanmaktadır. Birinci bölümde; anketi cevaplayan öğrencilerle ilgili kişisel, sosyal ve ekonomik bilgilere, ikinci bölümde; zaman kullanımına, üçüncü bölümde; boş zaman faaliyetleri olarak yapılan işlerle bunların sıklığına, dördüncü bölümde ise Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinin ne derece gerekli görüldüğüne ve buralarda ne tür hizmetler verilmesinin beklendiğine ilişkin sorular yer almaktadır. Anketin bir örneği Ekler kısmında verilmiştir. (Bkz. Ek-I).

28 Haziran 1986 tarihinde toplanan tüm optik cevap formları Anadolu Üniversitesi Bilgişlem Merkezi'nce (ANBİM) bilgişlem ortamına aktarılmış ve cevapların kurallara uygun olarak verilmiş olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bu işlemler sonunda, uygulanan 615 anketten 489 (%79'si) anket kurallı cevap verildiği, 13 öğrencinin de hiç cevaplamadığı saptandı.

BÖLÜM III B U L G U L A R V E Y O R U M

Bulguların anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla örneklem grubunun bazı özelliklerinin belirlenmesinde yarar görülmüştür.

Örneklem grubunun zaman kullanımını boş zaman değerlendirme eğilimleri ve kurumdan (Üniversiteden) beklentileri konusu da yine bu bölümde ele alınmıştır.

ÖRNEKLEM GRUBUNUN BAZI ÖZELLİKLERİ

Araştırmanın örneklem grubunu Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat Bölümü 4. sınıf (son sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır.

Ankette yer alan ilk 6 soru öğrencinin kendisine ilişkin, 7-11'inci sorular ailesine ilişkin ve sosyo-ekonomik özelliklerine yönelik soruları içermektedir. 12-23'üncü sorularla ise örneklem grubunun kitle iletişim araçlarına ulaşabilirlik durumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. (Bkz. Ek-I).

Öğrencinin Kendisine İlişkin Bilgiler

Örneklem grubunu oluşturan ve uygulanan ankete kurallı cevap veren öğrencilerin %52'si (251 öğrenci) iktisat, %48'i (235 öğrenci) işletme bölümü öğrencileridir. Bölümünüz sorusuna 3 öğrenci cevap vermemiştir. Bu öğrencilerin %24'ünü (116 öğrenci) kız, %76'

sını (369 öğrenci) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Cinsiyetiniz sorusunu da 4 öğrenci cevapsız bırakmıştır.

Öğrenciler Türkiye'nin belirli bölge ve kentlerinde açılmış olan üniversitelere Öğrenci Seçme Sınavı sonucu kabul edilmektedir. Sınavı kazanan öğrenciler, hangi üniversiteyi kazanmışlarsa o kentte öğrenim görmek zorundadırlar^(xx). Bu nedenle üniversiteler değişik yörelerden gelen öğrenci gruplarını bünyelerinde taşımaktadırlar.

Anket uygulanan Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde de ülkenin değişik yörelerinden gelen öğrenciler bulunmaktadır.

Eskişehir ili dışından gelen öğrencilerin belirlenmesi amacıyla sorulan "Öğrenim gördüğünüz ilde nerede kalıyorsunuz?" sorusuna örneklem grubunun yalnız %16.7'si (82 öğrenci) "Ailemle" cevabı vermiştir. Buna göre örneklem grubunun yaklaşık %84'ünün Eskişehir ili dışından geldiği söylenebilir. Diğer seçeneklere verilen cevaplar ise şöyledir: %46.6'sı (228 öğrenci) "Devlet yurdunda", %1'i (5 öğrenci) "Özel yurtlarda", %33'ü (161 öğrenci) "Bekar evinde", %1.8'i (9 öğrenci) "Akrabalarımın yanında" kalıyorum demiş, 4 öğrenci ise bu soruya cevap vermemiştir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ailesinden uzak öğrenim gördüğünü söyleyebileceğimiz bu soruyu

(xx) Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi yaygın bölümün öğretim sistemi bu tanımlamanın dışındadır.

destekleyen "Ailemizin bulunduğu yerin niteliği nedir?" şeklindeki soruya ise örneklem grubunun %21.5'i (105 öğrenci) ailesinin Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük il merkezinde bulunduğunu belirtmiştir. %34.5'inin (169 öğrenci) ailesi il merkezlerinde, %24.5'inin (120 öğrenci) ailesi ilçe merkezlerinde, %6.8'inin (33 öğrenci) ailesi kasabalarda ve %12.5'inin (61 öğrenci) ailesi de köylerde bulunmaktadır.

Eş deyişle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıfında bulunan öğrencilerin yarısından fazlası büyük il ve il merkezlerinde bulunmaktadır.

İl merkezinde oturan 82 öğrenci ailesinin Eskişehir ilinde bulunduğu, başka bir deyişle öğrencilerin yaklaşık %84'ünün Eskişehir ili dışından geldiği söylenebilir.

Tablo 1

Üniversite Öğrencilerinin Kaldıkları Yerler

ÖĞRENCİNİN KALDIĞI YER	Aile- siyle	Devlet Yur- dunda	Özel Yurt veya Pans.	Bekar Evi	Akraba Yanı	Diğer
ARAŞTIRMA						
ABADAN 1961	%38.6	%45.3		%7.6	%7.3	%1
YURTKUR 1967	%32	%12.8	%18.8	%17.6	%7	%11.8
GÖKMEN 1983	%34	%26	%5	%25	%6	%4
BODUR 1986	%16.8	%46.6	%1	%33	%1.9	%0.7

Tablo 1'de görüldüğü gibi Gökmen ve Diğerlerinin yaptığı çalışmada öğrencilerden %34'ünün üniversite öğrenimine devam ederken ailelerinin yanında kaldığı bulgusu elde edilmiştir. Yine aynı çalışmadaki bulgulara göre öğrencilerin %26'sının devlet yurtlarında, %5'inin özel yurtlarda, %25'inin bekar evinde, %6'sının ise akraba yanında kaldıkları anlaşılmaktadır.(17)

İki çalışma arasında görülen farklılığın örneklem gruplarındaki farklı öğrenci yapısından kaynaklanmış olabileceği de düşünülebilir. Gökmen ve Diğerlerinin araştırmasında devlet yurdunda kalan öğrencilerin Türkiye genelinde oranı %34 iken Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin devlet yurdunda kalma oranı %46'dır. Eskişehir'deki devlet yurtlarının kapasitesi bu yüksek farklılığın nedeni olarak düşünülebilir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin yüksek öğrenim görmek için ailelerinden ayrılma oranları yıllara göre artış göstermektedir. Başka deyişle öğrenciler yüksek öğrenimlerini sürdürmek için ailelerinin bulunduğu yörelerin dışına çıkmakta ve bu ayrılış oranı her yıl artmaktadır denilebilir.

Üniversite sayısının bugün 29'a ulaşmasına karşın yükseköğretim kurumlarının belirli illerde toplanmış olması ve her yıl artan öğrenci sayısı nedeniyle

(17) GÖKMEN ve Diğerleri, s.42.

bu göç artarak devam etmektedir. Bunun yanı sıra özel yurt, pansiyon ve akraba yanında kalan öğrencilerin oranında da azalma olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunlukla devlet yurtlarında ve bekar evlerinde kalmayı tercih ettikleri söylenebilir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanları değerlendirme eğilimlerinin ve kurumdan beklentilerinin saptanmasına yönelik olarak uygulanan ankette "yaş" ve "medeni durum" ile ilgili sorulara yer verilmedi. Örgün eğitimin belirli bir çatı altında yapıyor olması ve verilen hizmetin ortak hizmet olduğu gözönünde tutulursa öğrencilerin sorunlarının ortak sorunlar olduğu düşünülebilir. Öte yandan örgün yükseköğretimde öğretim yaşının yaklaşık (bazı özel okullar dışında) 18-25 yaş dilimi arasında olacağı ve toplumsal norm olarak öğrenci iken evli olma halinin yoğun olmayacağı, ayrıca bunun günümüz Türkiye'si yaşam koşullarındaki zorluklar gözönüne alınırsa öğretim kurumlarında yaşa ve medeni duruma göre ayrı ayrı hizmet götürmenin yerine ortak istekler doğrultusunda sorulara çözümler aramak ve çözüm bulmanın daha kolay olacağı söylenebilir.

Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında da bu durumla ilgili olarak, "öğrenim süresince, evli olma özelliği serbest zaman kullanma açısından bir etken olacağı düşünülmüş ancak örgün yükseköğretimde devam zorunluluğu, üniversite yaşamındaki ekonomik koşulların zorluğu ve çalışmaksızın hem evli olma hem de

okumanın güçlüğü gibi nedenlerle evli öğrenci oranı çok düşük olduğundan anlamlı karşılaştırma olanağı doğmamıştır" (18) denilmektedir.

Ekonomik durum yapılan eylemi her zaman hem de türleri yönünden etkileyebilir. Bu neden gözönünde tutularak, örneklem grubuna, "Bir işte çalışıyor musunuz?" sorusu sorulmuştur.

Bu soruya "Çalışmıyorum" diyenlerin oranı %2.8'dir (307 öğrenci). Örneklem grubunun %14.5'i (71 öğrenci) yalnız yaz tatilinde çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu iki grup öğrenci için, örneklem grubunun %77'sinin (378 öğrenci) öğretim takvimi içinde çalışmadığı söylenebilir. Çalışan öğrencilerin dağılışı da şöyledir. Hafta sonu veya yarım gün çalışan %12.6 (62 öğrenci), tam gün çalışan %6.3 (31 öğrenci). Bu soruya 4 öğrenci cevap vermemiştir.

Daha önceki çalışmaların da bu araştırma sonucunu doğrular nitelikte olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında "Kendinize gelir sağlamak için yaptığınız, çalıştığınız bir işiniz var mı?" şeklinde bir soruya yer verilmiş, alınan cevapların %73'ünün "hayır" olduğu ortaya çıkmıştır. (19)

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun çalışmıyor olmasının nedeni, örgün bölüm öğrencilerinin derslere

(18) a.g.k., s.38.

(19) GÖKMEN ve Diğerleri, s.42.

devam zorunluluğunun çalışmalarına engel olmasıdır denebilir. Çalışan grubun çalışmaları ile ilgili olarak, son sınıf öğrencisi olmalarından artık bazı iş ilişkilerine girmelerinin doğal olduğu, ya da ekonomik düzeyleri düşük olduğundan çalışmak zorunda kaldıkları söylenebilir.

Örneklem grubunun, öğrenimleri süresince harcamalarını hangi kaynaktan karşıladıkları öğrenilmek istenmiş ve "Masraflarınızı hangi kaynaktan karşılıyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Örneklem grubunun %47.2'si (231 öğrenci) "Tümüyle ailemden", %34.1'i (167 öğrenci) ise "Ailemden burs veya krediden" cevabını vermişlerdir. Masraflarını ailesinden ve kendi kazancından karşılayanlar %10.6 (52 öğrenci), "Yalnız kendi kazancım-dan" diyenler %7.8 (38 öğrenci) dir. Son iki yüzdenin düşük olmasının nedenlerinden birinin yukarıda da belirtildiği gibi, örgün öğretim gören öğrencilerin çalışma ortamlarının kısıtlı olduğu ileri sürülebilir. Öğrencilerin harcamalarının kaynağının belirlenmesine ilişkin bulguların yer aldığı bir diğer araştırmanın sonuçları ise şöyledir;

Kredi ve Yurtlar Kurumunun 1965 yılında yaptığı "Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zaman Değerlendirme Anketi"nde yer alan bir soruya verilen cevaplara göre, yükseköğrenim gören öğrencilerin %89.5'i öğrenimleri süresince giderlerini çalışarak değil, ailelerinden ve burs veya krediden karşılamak-

tadırlar. (20)

İki çalışmada da öğrencilerin çoğunlukla çalışmayarak öğrenimlerini sürdürdüklerini ortaya koymaktadır. Açıköğretim Fakültesi yaygın bölüm öğrencileri üzerine yapılan "Boş Zamanları Değerlendirme Eğilimleri" konulu araştırmada ise, masraflarını ailelerinden ve burs veya krediden karşılayanların oranı %47 dolayındadır.

Bu sonuçlara göre örgün yükseköğrenim öğrencilerinin masraflarını karşılama ve bir işte çalışıp çalışmama açısından ekonomik yönden yaygın bölümlere göre ailelerine daha bağımlı oldukları söylenebilir.

Öğrencinin kendisine ilişkin bilgilerin yer aldığı bu bölümde, elde edilen bulgulara göre, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin 4'te 3'ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık %90'ı öğretim takvimi süresince herhangi bir işte çalışmamaktadırlar. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu, yaklaşık %84'ünün yükseköğrenim görmek için Eskişehir ili dışından geldiği söylenebilir.

(20) YURTKUR, Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi Sonuçları, Yurtkur Yayınları, No:3, Ankara: 1967, s.38.

Sosyo-Ekonomik Konulara İlişkin Bilgiler

Bireylerin toplum içindeki statülerini belirleyen unsurlardan biri de sosyo-ekonomik durumlarının toplum içindeki yeridir. Ailesinin ve kendinin kültür düzeyi, gelir durumu çevresine karşı davranışları etkileyebilir. Özellikle de gençlerin çocukluk ve gençlik dönemlerinde toplumsal çevreler içinde ailenin önemli bir yeri vardır. "Bireyin gelişmesinde etken olan en yakın çevresindeki anne babanın eğitim düzeyleri, meslekleri ve çocuklarına karşı tutumları gençlerin kişilik gelişiminde önemli nirengi noktalarıdır" (21).

Bu nedenle, 1985-86 öğretim yılı Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemek amacıyla ankette 4 soruya yer verilmiştir. (Bkz. Ek-I, Soru:7-10)

"Annenizin öğrenim durumu nedir?" şeklindeki 7'inci soruya cevap olarak, örneklem grubu annelerinin öğrenim durumunu, %18.4'ü (90 öğrenci) "okur-yazar veya ilkokul mezunu", %7.7'si (38 öğrenci) "ortaokul mezunu", %7.4'ü (36 öğrenci) "lise veya dengi okul mezunu", %1.8'i (9 öğrenci) ise "Yüksekokul mezunu" olarak belirtmişlerdir. 5 öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

(21) GÖKMEN ve Diğerleri, s.38.

Örneklem grubunun babalarının öğrenim durumunu belirlemek için sorulan "Babanızın öğrenim durumu nedir?" sorusuna da örneklem grubunun %3.4'ü (17 öğrenci) "okur-yazar değil", %58.3'ü (285 öğrenci) okur-yazar veya ilkokul mezunu", %11.8'i (58 öğrenci) "ortaokul mezunu", %17'si (83 öğrenci) "Lise veya dengi okul mezunu", %8.8'i (43 öğrenci) "Yüksekokul mezunu" şeklinde cevap vermişlerdir. Babalarının öğrenim durumuyla ilgili 8. soruyu 3 öğrenci cevaplamamıştır.

Açılan bu cevaplardan, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin anne ve babalarının öğrenim düzeyinin ilkokul ağırlıklı olduğu görülmektedir. Yine bulgulardan babalarının orta ve yükseköğrenim düzeylerinin anneye oranla daha yüksek olduğu söylenebilir.

Daha önce yapılan çalışmalarda, anne ve babanın öğrenim düzeyi hakkında elde edilen sonuçlarla bu çalışmadaki sonuçların karşılaştırılmasında yarar görülmektedir. Bu durum Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2
Üniversite Öğrencilerinin Anne ve
Babalarının Öğrenim Düzeyleri

ÖĞRENİM DÜZEYİ	ANNENİN ÖĞRENİM DÜZEYİ			BABANIN ÖĞRENİM DÜZEYİ		
	EKŞİ 1982	DEMİRAY 1985	BODUR 1986	EKŞİ 1982	DEMİRAY 1985	BODUR 1986
OKUR-YAZAR DEĞİL	0.33	0.28	0.18	0.07	0.05	0.04
OKUR-YAZAR VEYA İLKOKUL MEZUNU	0.44	0.57	0.64	0.46	0.50	0.58
ORTAOKUL MEZUNU	0.10	0.06	0.08	0.13	0.10	0.12
LİSE VE DENGİ MESLEK OKULU MEZUNU	0.09	0.06	0.08	0.17	0.15	0.17
YÜKSEKOKUL MEZUNU	0.03	0.01	0.02	0.13	0.08	0.09

Tablo 2'de de görüldüğü gibi hem annenin hem de babanın okur-yazar olmama durumu yılların ilerlemesine göre azalma göstermektedir. Bir başka deyişle okur-yazar olma oranı yıllara göre hem annede hem de babada artmaktadır.

Tabloda yer almayan Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında da bu oran aynıdır. Anılan çalışmada annenin okur-yazar olmama oranı %27, okur-yazar ya da ilkököl mezunu olma durumu ise %50'dir. Ortaokul mezunu anneler ise %5 oranındadır (22).

Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyleri ise şöyle belirtilmiştir. %7'sinin okur-yazar değil, %48'inin okur-yazar veya ilkököl mezunu, %10'unun ortaokul mezunu, %16'sının lise veya dengi okul mezunu, %19'unun babası yüksekokul mezunudur. Okur-yazar olmayan anne ve babanın öğrenim durumlarının okur-yazar olma veya ilkököl mezunu olma düzeyine doğru yükselişinde, 1982 yılından sonra başlatılan okuma-yazma seferberliğinin etkili olabileceği düşünülebilir.

Anne ve babanın ortaokul veya lise dengi mezunu olmaları durumu ile yüksekokul mezunu olma durumlarının diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında önemli farklılık göstermediği görülmektedir.

Okur-yazar olmayan anne ve babanın son yıllarda devletçe açılan kurslar sayesinde okur yazarlık düzeyine ulaşması mümkün görülebilir. Ancak belirli bir aile düzeni içinde bulunanların lise veya Üniversite düzeyinde öğrenim görme sayılarının önemsenmeyeceği düşünülebilir. Lise ve dengi okul mezunları ile yüksekokul mezunu anne babanın yıllara göre önemli farklılık göstermemesinin nedeninin de bu olduğu söylenebilir.

Bireylerin yaşam düzeyini belirleyen en önemli faktörlerden bir diğeri şüphesiz ki ekonomik güçleri, başka deyişle kazançlarıdır.

Öğrenciler öğrenim süresince yapacakları harcamaları, ya ailelerinden karşılayacaklar, ya da devletten alacakları burs, kredi gibi yardımların yanı sıra, bir

işte çalışma durumunda kendi kazançlarından bu harcamalarının kaynağını sağlayacaklardır.

Ankete katılan öğrencilerin harcamalarının kaynağını öğrenmek amacıyla "Bir işte çalışıyor musunuz?" sorusuna alınan cevapların açıklaması "öğrencinin kendisine ilişkin bilgiler" bölümünde yapılmıştı. Öğrenci ailelerinin gelir durumunu belirlemek amacıyla ankette "Ailenizin toplam aylık geliri hangi dilim içindedir?" sorusu sorulmuştur (Bkz. Ek-I).

Bu soruya alınan cevaplardan, öğrenci ailelerinin toplam aylık gelirlerinin 30.001-120.000 TL diliminde yoğunlaştığı görülmüştür.

Ailelerin gelir düzeylerini belirlemek amacıyla, diğer çalışmalarla bu çalışma arasında bir karşılaştırma yapmak, fiyat ve ücret artışları arasındaki dengenin sürekli değişmesi nedeniyle mümkün olmayacağı düşünülmüştür. GÜNDÜZ'ün 1982-1983 öğretim yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 1.sınıf öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada gelir dilimleri en az 10.000 TL en çok 75.000 TL olarak alınmıştır. (23) GÖKMEN ve Diğerlerinin çalışmasında ise ekonomik durum "iyi", "orta", "kötü" ayracında gösterilmiştir. (24)

(23) GÜNDÜZ, Ö.M., Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Merkezi Açıköğretim Programları (İktisat ve İş İdaresi) Birinci Yıl Uygulamasının Değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora tezi), Ankara: 1985, s.62.

(24) GÖKMEN ve Diğerleri, s.42.

Aynı dalda öğrenim gören biri yaygın diğeri örgün yükseköğretim öğrencilerinin ailelerinin toplam aylık düzeylerini karşılaştıracak olursak, en düşük ve en yüksek gelir dilimlerine bakıldığında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ekonomik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüyorsa da, 60.001-120.000 ₺ arası gelir dilimine sahip iki grupta birbirleriyle fazla fark göstermemektedir. Diğer çalışmalarda da görüleceği gibi genellikle orta gelir diliminin yoğun olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada orta gelir dilimine sahip olanlar %43 (206 öğrenci), Demiray'ın çalışmasında %38, Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında ise %59'dur. (25)

Bu durumda Açıköğretim Fakültesi öğrenci ailelerinin gelir düzeyi örgün bölüm öğrenci ailelerinin gelir düzeyinden az da olsa daha düşük olduğu söylenebilir.

Ekonomik düzeylerinin belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülerek sorulan "Ailenizde gelir sağlayan kaç kişidir?" sorusuna alınan yanıtlar şöyledir. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ailelerinde gelir sağlayanların, %64 (313 aile) tek kişi, %25 (120 aile) iki kişi, %7 (34 aile) üç kişi, %3 (16 aile) dört ya da daha fazla kişi olduğu görülmektedir. Bu soruyu 6 öğrenci cevap-

(25) Ayrıntılı bilgi için Bkz. DEMİRAY, s.34-35.

lamamıştır. Bu durumda İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrenci ailelerinin %64'ünün (313 aile) aile reisinin kazancına bağımlı oldukları, %25 (120 aile) oranında da ailede bir diğer kişinin de katkısı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin boş zaman faaliyetleri için harcadıkları para da ailelerin ekonomik durumlarını göstermede yardımcı olabilir. Bu nedenle örneklem grubuna "Boş zaman faaliyetleriniz için ayda kaç lira harcıyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin %11'i (55 öğrenci) 1000 TL'den az, %25'i (122 öğrenci) 1001-3000 TL arası, %33'ü (162 öğrenci) 3001-6000 TL arası, %16'sı (76 öğrenci) 6001-10.000 TL arası ve %9'u da (46 öğrenci) 10.000 TL'den çok cevabını vermiştir. Bu soruyu 28 öğrenci cevaplamamıştır.

Örneklem grubu öğrenci ailesinin toplam aylık gelirlerine bağlı olarak öğrencilerin boş zaman faaliyetleri için ayda ortalama kaç lira harcadıkları karşılaştırılmak istenmiş ve durum Tablo 3'de özetlenmiştir.

Örneklem grubunun özelliklerinden olan sosyo-ekonomik konuma ilişkin özellikleri hakkında elde edilen bulgulara göre Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrenci annelerinin öğrenim durumları ilk ve ortaokul düzeyindedir. Babanın öğrenim durumu yine ilköğrenim ağırlıklı olup, ortaöğrenim ve yükseköğrenim mezunu olma oranları anneye göre yüksektir denilebilir.

Yine anket sonucu elde edilen bulgulara göre Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrenci ailelerinin ekonomik yeterlilikleri orta düzeydedir. Bu ailelerin %82'si Eskişehir ili dışında bulunmaktadır sava ileri sürülebilir. Bu öğrencilerin %77'si (378 öğrenci) yalnızca öğrencidir, herhangi bir işte çalışmamaktadır ve masraflarını büyük oranda ailelerinden, burs veya kredi ile karşılamaktadırlar.

Örneklem grubu hakkında bazı bilgiler başlığı altında anlatılanlar özetlendiğinde; Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin çoğunluğu Eskişehir ili dışından gelmiştir. Öğrencilerin yarısına yakını devlet yurdunda kalmaktadır. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin babaları annelerine göre daha iyi öğrenim görmüşlerdir. Ailelerinin toplam aylık gelirleri %43 oranında 60.000-120.000 TL arasındadır. Bu oran Açıköğretim Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksektir. Başka deyişle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrenci ailelerinin

ekonomik durumu Açıköğretim Fakültesi öğrenci ailelerinden daha iyidir denilebilir. Öğrenci ailelerinde gelir sağlayan kişi sayısı yarıdan fazla tek kişi olmakla birlikte dörtte birinin ailesinde iki kişi çalışmaktadır.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ (İİBF) ÖĞRENCİLERİNİN
ZAMAN KULLANIMI

Bu bölümde 1985-86 öğretim yılı Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümü son sınıfında bulunan öğrencilerin, zorunlu gereksinimlerine harcadıkları zamanın kullanılma biçimini araştıran sorulara alınan yanıtlar üzerinde durulacaktır. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerine uygulanan ankette bu konu ile ilgili 24-25 ve 26'ncı sorulara yer verilmiştir. Bu sorulara alınan cevaplardan hareketle örneklem grubunun zaman kullanma konusundaki özellikleri ortaya konulacaktır (Bkz. Ek-I).

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin iş zamanını belirleyebilmek amacıyla sorulan "Bir işte çalışıyor musunuz?" sorusuna alınan cevapların dağılışı, öğrencinin kendisine ilişkiler bölümünde verilmişti. Hatırlanacağı gibi örneklem grubunun %62.7'sinin (307 öğrenci) her bir işte çalışmadığı, %14.5'inin (71 öğrenci) ise yalnızca yaz tatilinde çalıştığı görül-

müştü. Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında da öğrencilerin %73'ünün hiç çalışmadığı, belirtilmektedir. (26) Demiray'ın Açıköğretim Fakültesi öğrencileri üzerine yaptığı ankete alınan cevaplarda herhangi bir işte çalışmama %41'dir. (27) Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin derslere devam zorunluluklarının olması sürekli bir işte çalışmayı engellemekte olacağı hatırlanırsa, örgün yüksek öğrenimdeki gençlerin büyük bir çoğunluğunun herhangi bir işte çalışmamasının beklenen bir durum olduğu belirtilebilir.

Zaman kullanımının diğer bir boyutunu da, okuyan gençlik açısından ders çalışmaya ayrılan süre oluşturmaktadır. Bu nedenle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerine "Düzenli olarak ders çalışabiliyor musunuz, çalışabiliyorsanız günde kaç saatinizi ders çalışmaya ayırıyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Bu soruya örneklem grubunun %65.2'si (319 öğrenci) "Düzenli bir şekilde ders çalışmıyorum" cevabını vermiştir. %18'i ise (90 öğrenci) günde 1-2 saat ders çalıştıklarını belirtmiştir.

Örneklem grubunun günlük ders çalışma süresi cinsiyete göre karşılaştırıldığında Tablo 4'deki durum ortaya çıkmaktadır.

(26) GÖKMEN ve Diğerleri, s.42.
 (27) DEMİRAY, s.28.

Tablo 4

Günde Ortalama Ders Çalışma Süresi ve Cinsiyet

SORU: 25		GÜNDE ORTALAMA DERS ÇALIŞMA SÜRESİ					
SORU: 2		DERS ÇALIŞMA SÜRESİ	1 SAAT-	1-2 SAAT	3-4 SAAT	5 SAAT-TEN FAZ.	TOPLAM
CİNSİYET	Sayı	ŞAMM.	1	1-2	3-4	5	
KIZ	Sayı	76	1	19	8	9	
	Satır%	67.3	0.9	16.8	7.1	8.0	113
	Sütun%	23.8	7.1	21.6	21.6	64.3	23.9
	Toplam%	16.1	0.2	4.0	1.7	1.9	
ERKEK	Sayı	243	13	69	29	5	
	Satır%	67.7	3.6	19.2	8.1	1.4	359
	Sütun%	76.2	92.9	78.4	78.4	35.7	76.1
	Toplam%	51.5	2.8	14.6	6.1	1.1	
TOPLAM	Sayı	319	14	88	37	14	472*
	%	67.6	3.0	18.6	7.8	3.0	100.0

* 17 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 4'de görüldüğü gibi, kız öğrencilerin %67.3'ü (76 öğrenci), erkek öğrencilerin ise %67.7'si (243 öğrenci) düzenli şekilde ders çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin bu sorunun diğer seçeneklerine verdikleri yanıtlar şöyledir; kız öğrencilerin %0.9'u (1 öğrenci), erkek öğrencilerin %3.6'sı (13 öğrenci) "1 saat", kız öğrencilerin %16.8'i (19 öğrenci) erkek öğrencilerin %19.2'si (69 öğrenci) "1-2 saat", kız öğrencilerin %7.1'i (8 öğrenci), erkek öğrencilerin %8.1'i (29 öğrenci) "3-4 saat" ve kız öğrencilerin %8'i (9 öğrenci), erkek öğrencilerin %1.4'ü (5 öğrenci) "5 saatten fazla" günde boş zamana sahiptir. Bu soruya 17 öğrenci de cevap vermemiştir.

Alınan cevaplardan görüldüğü gibi öğrencilerin kız ve erkek olması boş zaman sürelerinde belirli bir farklılık göstermemektedir. Her iki cinste yarım fazlası düzenli bir şekilde ders çalışmamaktadır.

Bu soruya destek olacağı düşünülerek, 26.soru olarak "Zorunlu uyku, temizlik, beslenme, iş ve ders çalışma saatleri dışında, günde ortalama kaç saat boş zamanınız kalmaktadır" sorusu sorulmuştur. Bu soruya alınan cevaplar cinsiyet açısından incelenmiş, kız ve erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar Tablo 5'de özetlenmiştir.

Tablo 5

Günde Ortalama Boş Zaman Süresi ve Cinsiyet

GÜNDE ORTALAMA BOŞ ZAMAN SÜRESİ

SORU: 2	SORU: 26	GÜNDE ORTALAMA BOŞ ZAMAN SÜRESİ					TOPLAM
		HİÇ ZA- MANIM KALM.	1-2 SAAT	3-4 SAAT	5-6 SAAT	7 VEYA DAHA FAZLA	
KIZ	Sayı	6	41	54	13	1	
	Satır%	5.2	35.7	47.0	11.3	0.9	115
	Sütun%	18.8	29.9	25.2	15.5	7.1	23.9
	Toplam%	1.2	8.5	11.2	2.7	0.2	
ERKEK	Sayı	26	96	160	71	13	
	Satır%	7.1	26.2	43.7	19.4	3.6	366
	Sütun%	81.3	70.1	74.8	84.5	92.9	76.1
	Toplam%	5.4	20.0	33.3	14.8	2.7	
TOPLAM	Sayı	32	137	214	84	14	481*
	%	6.7	28.5	44.5	17.5	2.9	100.0

CİNSİYET

* 8 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 5'te görüldüğü gibi, kız ve erkek öğrencilerin günlük boş zaman süresi 1-6 saat aralığında toplanmaktadır. Hiç boş zamanım yok diyenler örneklem grubunun yalnızca %6.7'si (32 öğrenci) dir. 1-2 saatlik boş zaman süresini de dışlayacak olursak, öğrencilerin %64.8'inin (312 öğrenci) önemli ölçüde boş zamanları olduğu söylenebilir. Özellikle de günde 3-4 saat boş zamana sahip olduklarını belirten öğrencilerin %44.5 (214 öğrenci) ve günde 5-6 saat boş zamana sahip olduklarını belirten öğrencilerin de %17.5 (84 öğrenci) olduğu dikkate alınırsa bu süre içerisinde öğrencilerin rahatlıkla yapabilecekleri boş zaman faaliyetlerinin bulunabileceği söylenebilir.

Gökmen ve Diğerlerinin çalışmasında öğrencilerin günlük boş zaman süresi ortalama 1 saat 10 dakika olarak belirtilmiştir. (28) Boş zaman süresinin bu kadar düşük olmasına, çalışmanın evrenindeki çeşitli dallarda yükseköğretim yapan (tıp, mühendislik, sosyal bilimler vb.) öğrencilerin ders ağırlıklarındaki farklılık neden olabilir.

Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi sonuçları adlı çalışmaya göre de ortalama günlük boş zaman süresi öğrencilerin %74'ünün 1-2 saat, %14'ünün ise 3 saatten fazla olduğu bulgusu elde edilmiştir. (29)

(28) GÖKMEN ve Diğerleri, s.57

(29) YURTKUR, s.35.

Bu bölümle ilgili bulguları özetleyecek olursak, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri çalışmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin düzenli bir ders çalışma alışkanlıkları bulunmamaktadır. Çoğunlukla da uğraşabilecekleri bir boş zaman faaliyetine yetecek kadar boş zamana sahiptirler denilebilir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ (İİBF) ÖĞRENCİLERİNİN
BOŞ ZAMAN KULLANIMI

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin bazı kişisel ve sosyal özelliklerine göre boş zaman değerlendirme eğilimlerinin yönünün belirlenmesine çalışıldığı bu bölümde, 27-43' üncü sorulardan elde edilen bilgilere yer verilmiştir. Bu sorularla öğrencilerin kitle iletişim araçlarına, spor ve sanatsal faaliyetlerine ilgileri ile bazı boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılıp-katılmama eğilimlerinin yönü saptanmaya çalışılmıştır.

Boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin herhangi bir türüne yönelik şüphesiz ki kişinin ilgi, beğeni alanı ve yetişme biçiminden ve toplumsal normlardan kaynaklanır. Erkek çocuğun savaşçılar alemine kızların ise kadınlar dünyasına girmeleri bütün top-

lumlarda gözetilebilen zaman dışı bir olaydır (30).

Bu bölümde sorulan sorulara alınan cevaplar örneklem grubunun bazı özelliklerine göre kitle iletişim araçlarını izleme faaliyetlerine ayırdıkları zaman, spor ve sanatsal faaliyetlere ayırdıkları zaman ve amaçsız faaliyetlere ayırdıkları zaman ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

Kitle İletişim Araçlarını İzleme Faaliyetlerine Ayrılan Zaman

Kitle iletişim araçlarının zaman geçirme ya da boş zamanları değerlendirme faaliyetleri içindeki önemi ve öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri kitle iletişim araçlarına bakış açıları bu bölümde sorulan sorulara alınan cevaplarla belirlenmeye çalışılmıştır.

İnsanların bir toplum içinde ya da toplumu oluşturan alt gruplar içerisinde yaşamaları, onların birbirleri ile sürekli ilişkiler içinde bulunmasını kaçınılmaz kılar. Böylece her insan grubu, sosyal ilişkilerin yer aldığı iletişim ağı olarak ortaya çıkar. Bu iletişim sürecindeki ilişkiler ancak karşılıklı etkileşme

(30) NERMIN ABADAN, Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 135-117, Ankara: 1961, s.5.

yolu ile gerçekleştirilebilir (31).

Dünya kurulduğundan beri insanların birbirlerini tanımaları, kendilerini başkalarına tanıtmaları ve sonuçta belirli noktalarda anlaşabilmelerinin tek yolu iletişimde dir... Sosyal bir varlık olarak yaratılan insan değişen bir toplumun yeni koşullarına uyum sağlayabilmek ve belirli amaçlara ulaşabilmek için hergün başkalarıyla şu ya da bu yönde ilişki kurar. Bu ilişki sözlü, yazılı araçlarla olabildiği gibi belirli jest, mimik ve sembollerle de olabilir (32).

Bireylerin birbirleriyle iletişimini sağlayan ve onları çevrelerinden bilgi sahibi yapan, sinema radyo, televizyon, plak, kaset, gazete, dergi, kitap, resim, fotoğraf gibi, sesli, sesli-görüntülü ya da yazılı olarak insanlar arasında iletişimi sağlayan bu araçlar "Kitle İletişim Araçları" adı ile anılmaktadır.

Kitle iletişim araçları, kamuoyunun oluşması ve düzenlenmesi yönünden ayrıca devletlerarası ilişkiler yönünden büyük önem taşımaktadır.

Boş zamanların değerlendirilmesi açısından da toplum içinde ve insan yaşamında önemli yeri olan kitle iletişim araçları toplumsal değişime önemli katkı-

(31) SULHİ DÖNMEZER, Sosyoloji, Nihat Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları, Yayın no:299/526, 7.bası, İstanbul: 1976, s.4.

(32) ZEYYAT SABUNCUOĞLU, "Örgütlerde İletişim Sistemi", Örgütlerde Davranış, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No:40, 2.Fasikül, Eskişehir: 1987, s.168.

larda bulunmaktadır.

Eğitme, eğlendirme ve haber alıp verme gereksinmelerimizi karşılayan kitle iletişim araçları boş zamanlarımızın kolay ulaşılabilir araçlarıdır. Ancak hangi araçtan hangi yönde yararlanıldığı, kişisel beğeniye, cinsiyete ve geçmişteki alışkanlıklara göre değişmektedir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin boş zamanlarında kitle iletişim araçlarından yararlanma eğilimlerinin ölçülmesi amacıyla ankette bazı sorulara yer verilmiştir. Bunlar, kitle iletişim araçlarına sahip olma, kolayca ulaşabilme ve bu araçlardan hangi amaçla yararlandıklarına ilişkin konuları içeren sorulardır (Bkz. Ek-I, Soru: 12-23).

Örneklem grubunun kitle iletişim araçlarına sahip olma durumlarının belirlenebilmesi amacı ile sorulan "Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda sizin kullanabileceğiniz radyo ve kasetçalar var mı?" sorusuna örneklem grubundaki öğrencilerin cevapları, %41'inin (201 öğrenci) "Hiçbiri yok", %19'unun (93 öğrenci) "Yalnız radyo var", %4'ünün (20 öğrenci) "Yalnız kasetçalar var", %34.9'unun (171 öğrenci) "Her ikisi de var" şeklindedir. Bu soruyu 4 öğrenci cevaplamamıştır.

Radyo ve kasetçalara sahip olma durumu ile öğrencilerin kaldıkları yer arasındaki ilişki Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6
Radyo-Kasetçalara Sahip Olma Durumu ve
Öğrencinin Kaldığı Yer

SORU: 6		RADYO-KASETÇALARA SAHİP OLMA				TOPLAM	
		HİÇBİRİ YOK	YALNIZ RADYO	KASET- ÇALAR	İKİSİ DE VAR		
AİLEMLE	Sayı	9	13	1	59	82 17.0	
	Satır%	11.0	15.9	1.2	72.0		
	Sütun%	4.5	14.3	5.0	34.7		
	Toplam%	1.9	2.7	0.2	12.2		
DEVLET YURDU	Sayı	156	50	5	15	226 46.9	
	Satır%	69.0	22.1	2.2	6.6		
	Sütun%	77.6	54.9	25.0	8.8		
	Toplam%	32.4	10.4	1.0	3.1		
ÖZEL YURT	Sayı	1	0	0	3	161 33.4	
	Satır%	25.0	0.0	0.0	75.0		
	Sütun%	0.5	0.0	0.0	1.8		
	Toplam%	0.2	0.0	0.0	0.6		
BEKAR EVİ	Sayı	33	27	14	87	161 33.4	
	Satır%	20.5	16.8	8.7	54.0		
	Sütun%	16.4	29.7	70.0	51.2		
	Toplam%	6.8	5.6	2.9	18.0		
AKRABA YANI	Sayı	2	1	0	6	9 1.9	
	Satır%	22.2	11.1	0.0	66.7		
	Sütun%	1.0	1.1	0.0	3.5		
	Toplam%	0.4	0.2	0.0	1.2		
TOPLAM		Sayı	201	91	20	170	482*
		%	41.7	18.9	4.1	35.3	100.0

* 7 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 6'da görüldüğü gibi radyo ve kasetçalara sahiplik oranı devlet yurdunda kalan öğrenciler dışında yüksektir. Ailesiyle birlikte kalanların %72'si (59 öğrenci), bekar evlerinde kalanların %54'ü (87 öğrenci) radyo ve kasetçalardan ikisine de sahiptir. Akraba yanında kalanların %66.7'sinin (6 öğrenci), özel yurttan

kalanların da %75'inin (3 öğrenci) radyo ve kasetçaları vardı.

Devlet yurdunda kalanların ise %22.1'inin (5 öğrenci) yalnız radyosu, %2.2'sinin (5 öğrenci) yalnız kasetçaları ve %6.6'sının da (15 öğrenci) hem radyo, hem de kasetçaları vardır. Devlet yurdunda kalan öğrencilerin %69'u (156 öğrenci) "Hiçbiri yok" cevabını vermişlerdir. Bu duruma göre bekar evinde veya ailesiyle birlikte kalan öğrenciler radyo ve kasetçalara sahip olmada, devlet yurdunda kalanlara göre daha avantajlıdır denilebilir.

Radyonun, örneklem grubu tarafından ne kadar dinlendiğinin belirlenmesi amacıyla "Günde kaç saat radyo dinliyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Hiç radyo dinlemeyenler %31 (153 öğrenci) dolayındadır. Radyo dinleme süresini örneklem grubunun %51'i (248 öğrenci) 1-2 saat olarak belirtmiştir. 3-4 saat radyo dinleyenler ise %11 (54 öğrenci) dir. Günde 5 saatten fazla radyo dinleyenlerin oranı %6'yı (29 öğrenci) geçmediği görülmüştür. Bu soruya 5 öğrenci cevap vermemiştir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri arasında radyoda dinlenen program türlerinde ise %39 (190 öğrenci) ile spor-eğlence-magazin ağırlık taşımaktadır. "Her programı dinlerim" diyenler ise %16'dır (79 öğrenci). Örneklem grubunun %17'si (80 öğrenci) ise genellikle radyo dinlemediklerini söylemektedir. Bu soruyu 20 öğrenci cevaplamamıştır.

Radyo program türlerinin dinlenmesi cinsiyete göre nasıl farklılık gösterdiğini incelemek amacıyla yapılan analiz Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7

Radyoda En Çok Dinlenen Program ve Cinsiyet

SORU: 14		RADYODA EN ÇOK DİNLENİLEN PROGRAM					SORU: 2	
		SPOR- EĞ.- MAGA.	TİYAT- RO	HABER	HER PROG. DİNLERİM	GENEL. RADYO DİNL.	TOPLAM	
KIZ	Sayı	34	4	11	46	18	113	
	Satır%	30.1	3.5	9.7	40.7	15.9	24.1	
	Sütun%	17.9	50.0	13.9	41.4	22.5	3.8	
	Toplam%	7.3	0.9	2.4	9.8			
ERKEK	Sayı	156	4	68	65	62	355	
	Satır%	43.9	1.1	19.2	18.3	17.5	75.9	
	Sütun%	82.1	50.0	86.1	58.6	77.5	13.2	
	Toplam%	33.3	0.9	14.5	13.9			
TOPLAM	Sayı	190	8	79	111	80	468*	
	%	40.6	1.7	16.9	23.7	17.1	100.0	

* 21 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

CİNSİYET

Tablo 7'de görüldüğü gibi kız öğrenciler daha çok her programı izleme yönünde eğilimlidirler. Bu seçeneği işaretleyen kız öğrencilerin oranı %40.7'dir (46 öğrenci). Spor-eğlence-magazin programlarına ilgi oranı ise %30 (34 öğrenci) dolayındadır. Kız öğrencilerin en az dinledikleri radyo programı ise %3.5 oranıyla (4 öğrenci) tiyatro saatleridir. Kız öğrencilerin %15.9'u (18 öğrenci) ise genellikle radyo dinlemediklerini belirtmişlerdir.

Erkek öğrencilerin radyo programlarını dinlerken ilgilendikleri konular, kız öğrencilere göre ayrıcalık göstermektedir. Erkek öğrencilerin spor-eğlence-magazin türü programlara ilgileri kız öğrencilerden yaklaşık %14 daha fazladır (%44). Haber programlarını dinleyen erkek öğrencilerin yüzdesi kız öğrencilerin iki katıdır. Kız öğrenciler arasında haber dinleme oranı %9.7 (11 öğrenci) iken bu oran erkek öğrencilerde %19.2 (68 öğrenci) ye ulaşmaktadır. Erkek öğrencilerin de kız öğrenciler gibi en az ilgi duydukları radyo programı %1.1 (4 öğrenci) ile tiyatro programlarıdır.

Çağımızın kültürü yazıdan görsele kaymaktadır. Bu yeni uygarlık biçiminde televizyon en önemli yere sahiptir (33). Siyah-beyazla başlayıp renkliye dönüşen televizyon yayınları radyo dinleyicilerinin yanında sinema izleyicilerinin de büyük bir

(33) ERTUĞRUL ÖZKÖK, Sanat İletişim ve İktidar, Tan Yayın ve Ticaret Ltd.Şti., Ankara: 1982, s.192.

bölümünü kendi safına çektiği söylenebilir. Eğlendirme, eğitime, haber verme ve inandırma işlevlerine sahip olan televizyonun Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanları içindeki yerinin belirlenebilmesi amacıyla örneklem grubuna 15-17. sorular sorulmuştur. "Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda sizin kullanabileceğiniz televizyon var mı?" sorusuna örneklem grubunun %46.6'sı (228 öğrenci) kullanabilecekleri bir televizyona sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Yalnız siyah-beyaz televizyona sahip olanlar %26.1 (128 öğrenci), renkli televizyona sahip olanlar ise %25.9 (127 öğrenci) dur.

Cinsiyete göre televizyona sahip olma durumu Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8

Televizyona Sahip Olma ve Cinsiyet

SORU: 15		TELEVİZYONA SAHİP OLMA				
SORU: 2		HİÇBİRİ YOK	YALNIZ SB.TV.	YALNIZ RE.TV.	TOPLAM	
CİNSİYET	KIZ	Sayı	28	27	58	
		Satır%	24.8	23.9	51.3	113
		Sütun%	12.4	21.3	45.7	23.5
		Toplam%	5.8	5.6	12.1	
ERKEK	Sayı	198	100	69		
	Satır%	54.0	27.2	18.8	367	
	Sütun%	87.6	78.7	54.3	76.5	
	Toplam%	41.3	20.8	14.4		
TOPLAM	Sayı	226	127	127	480*	
	%	47.1	26.5	26.5	100.0	

* 9 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 8'e göre kız öğrencilerin %51'i (58 öğrenci) renkli, %23.9 (27 öğrenci) siyah-beyaz televizyona sahipken, erkek öğrencilerin %18.8'i (69 öğrenci) renkli, %27'si (100 öğrenci) de izleyebilecekleri bir siyah-beyaz televizyona sahiptir. Kullanabilecekleri bir televizyona sahip olmadıklarını belirten grup kız öğrencilerin %24.8'i (28 öğrenci), erkek öğrencilerin %54'ü (198 öğrenci) dir. Bu bulgulara göre kız öğrencilerin televizyona sahiplik oranı erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Eş deyişle kız öğrencilerin televizyon izleyebilme olanakları erkek öğrencilere göre daha fazladır denilebilir.

Televizyon bugünkü ekonomik koşullara göre radyodan oldukça pahalı bir kitle iletişim aracıdır. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerininin %84'üne yakınının ailesi dışında öğrenim gördüğü gözönüne alındığında televizyon alıcısına sahiplik ya da izleme olanağı bulunanların hangi grup öğrenciler olduğu merak konusu olabilir. Bu nedenle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin televizyona sahip olma durumlarıyla kaldıkları yerin durumu karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 9'da özetlenmiştir.

Tablo 9
Televizyona Sahip Olma ve Öğrencinin
Kaldığı Yer

SORU: 15		TELEVİZYONA SAHİP OLMA			
SORU: 6		HİÇBİRİ YOK	YALNIZ SB.TV.	YALNIZ RE.TV.	TOPLAM
AİLEMLE	Sayı	11	28	43	
	Satır%	13.4	34.1	52.4	82
	Sütun%	4.8	22.0	33.9	17.0
	Toplam%	2.3	5.8	8.9	
DEVLET YURDU	Sayı	143	6	77	
	Satır%	63.3	2.7	34.1	226
	Sütun%	63.0	4.7	60.6	47.0
	Toplam%	29.7	1.2	16.0	
ÖZEL YURT	Sayı	1	4	0	
	Satır%	20.0	80.0	0.0	5
	Sütun%	0.4	3.1	0.0	1.0
	Toplam%	0.2	0.8	0.0	
BEKAR EVİ	Sayı	71	85	3	
	Satır%	44.7	53.5	1.9	159
	Sütun%	31.3	66.9	2.4	33.1
	Toplam%	14.8	17.7	0.6	
AKRABA YANI	Sayı	1	4	4	
	Satır%	11.1	44.4	44.4	9
	Sütun%	0.4	3.1	3.1	1.9
	Toplam%	0.2	0.8	0.8	
TOPLAM	Sayı	227	127	127	481*
	%	47.2	26.4	26.4	100.0

* 8 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 9'da görüldüğü gibi kendilerinin kullanabilecekleri bir televizyona sahip olmadıklarını söyleyen örneklem grubunun %63'ü (143 öğrenci) devlet yurt-

larında, %31.3'ü (71 öğrenci) ise bekar evinde kalmaktadır. Devlet yurtlarında kalanların da %36.8'i (83 öğrenci) kendilerinin kullanabilecekleri bir televizyonun bulunduğunu belirtirken %63.3'ü (143 öğrenci) kendilerinin kullanabilecekleri bir televizyonlarının olmadığını belirtmişlerdir. Ailesiyle kalanların %86.5'i (71 öğrenci), akraba yanında kalanların %88.8'i (8 öğrenci) kendilerinin kullanabilecekleri bir televizyonları vardır. Televizyon cihazının pahalı bir araç olması nedeniyle aileleri dışında bulunanların televizyona sahip olma olanaklarının azlığı normal görülebilir.

Televizyonun radyodan üstünlüğü görüntülü olmasıdır. Bu nedenle de izlenebilmesi kişinin başka işle uğraşmasını engeller. Televizyona günde kaç saat bağlı kaldığı sorusuna cevap bulabilmek için örneklem grubuna "Günde kaç saat televizyon izliyoruz?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya örneklem grubunun %20.2'si (99 öğrenci) 3-4 saat, %1.2'si (6 öğrenci) de başlangıcından sonuna kadar televizyon programlarını izlediklerini belirtmişlerdir. 11 öğrenci ise bu soruyu cevaplamamıştır. Kız ve erkek öğrencilerin televizyon izleme saatleri karşılaştırıldığında anlamlı bir sonuç çıkarılamamıştır.

Bu bulgulara göre Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri televizyon izlemeye fazla ilgi göstermiyor denilebilir. Televizyonda izlenen program türleri cinsiyete göre

incelendiğinde ise Tablo 10'daki durum ortaya çıkmaktadır.

Tablo 10

Televizyonda En Çok İzlenen Program ve Cinsiyet

SORU: 17		TELEVİZYONDA EN ÇOK İZLENEN PROGRAM						SORU: 2	
		FİLM VE DİZİ FİLM	SPOR-EĞ. MAGAZİN	BELGE, DÖKÜ-MANT	HABER VE HAB.PR.	HER PROG. İZLERİM	TOPLAM		
CİNSİYET	KIZ	Sayı 30	18	9	11	44	112		
		Satır% 26.8	16.1	8.0	9.8	39.3	23.8		
		Sütun% 40.5	14.6	14.8	13.8	33.3			
	Toplam% 6.4	3.8	1.9	2.3	9.4				
ERKEK		Sayı 44	105	52	69	88	358		
		Satır% 12.3	29.3	14.5	19.3	24.6	76.2		
		Sütun% 59.5	85.4	85.2	86.3	66.7			
	Toplam% 9.4	22.3	11.1	14.7	18.7				
TOPLAM	Sayı 74	123	61	80	132	470			
	% 15.7	26.2	13.0	17.0	28.1	100.0			

* 19 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Televizyonda en çok izlenen program türleri Tablo 10'da görüldüğü gibi, erkek öğrenciler arasında %29.3 (105 öğrenci) ile spor-eğlence-magazin programları en üst sırayı almaktadır. Kız öğrencilerin %39.3 (44 öğrenci) nün ortak görüşlerinin yoğunlaştığı cevaplar "Her programı izlerim" şeklindedir. Kız öğrenciler arasında %26.8 (30 öğrenci) ile film ve dizi filmler ikinci sırayı alırken, erkek öğrencilerin %24.6'sı (88 öğrenci) her programı izlediklerini belirtmişlerdir. Diğer program türlerine ilgi ise şu şekildedir. Belge ve dökümanter filmlere ilgi kız öğrencilerde %8 (9 öğrenci), erkek öğrencilerde %14.5 (52 öğrenci), haberler ve haber programlara ilgi kız öğrencilerde %9 (11 öğrenci) erkek öğrencilerde %19.3 (69 öğrenci) dür. Bu soruya 19 öğrenci cevap vermemiştir.

Örneklem grubuna "Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda kullanabileceğiniz video var mı?" diye sorulmuş, yalnızca %6.1'inden (30 öğrenci) "Var" cevabı alınmıştır. Öğrencilerin %91.8'inden (449 öğrenci) videolarının olmadığı cevabı alınan bu soruya 10 öğrenci de cevap vermemiştir.

Videosu olanlar daha çok ailesi ile birlikte oturan öğrencilerdir. Ailesiyle birlikte oturanların %13.4'ünün (11 öğrenci) videosu vardır. Bekar evinde kalanların %5.1'i (8 öğrenci), devlet yurtlarında kalanların da %4.9'u (11 öğrenci) kullanabilecekleri videolarının olduğunu belirtmişlerdir. Özel yurtlarda

kalanlar ile akraba yanında kalanlar video cihazına sahip değillerdur. Soruya alınan cevaplardan da anlaşılacağı gibi videoya sahiplik yüzdesi düşüktür. Bu nedenle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin video ile etkileşimlerinin önemli boyutta olmadığı söylenebilir.

Televizyon ve video cihazlarının Ülkemizde bilinmediği dönemlerde görsel-işitsel iletişim aracı olarak sinema etkin bir kitle iletişim aracı idi. Televizyonun yaygınlaşması ve videonun da toplumumuzda yavaş yavaş yer bulmasıyla sinemaya ilgi azalmıştır denilebilir. Eskişehir ilinde televizyonun ve videonun yaygınlaşması sinema salonlarından bazılarının kapanmasına, bazılarını da müşteriye çekmek için yeni düzenlemeler yapmak zorunluluğunda bırakmıştır. Üniversite sinemasının dışında iki büyük sinema salonuna daha sahip bulunan Eskişehir ilinde bugün toplam 6 sinema salonu vardır. Televizyon ve videonun yaygınlaşması ile ilginin azaldığı bilinse bile, bugün sinema sanayi izleyicisini yeniden kazanma yolları aramaktadır. Bir eğlence aracı olarak da sinemaya ilgi olduğu görülmektedir.

Örneklem grubundaki öğrencilere "Hangi sıklıkla sinemaya gidiyorsunuz?" sorusu sorularak sinemaya olan eğilim saptanmaya çalışılmıştır. Örneklem grubunun %35.1'i (172 öğrenci) ayda bir kez sinemaya gittiklerini belirtmişlerdir. %27.6'sı (135 öğrenci) haftada bir kez, %5 (24 öğrenci) haftada iki kez si-

nemaya gitmektedir. Daha az sinemaya gittiğini belirten öğrenciler ise %20 (99 öğrenci) dolayındadır. Öğrencilerin %9.4'ü (46 öğrenci) hiç sinemaya gitmediğini söylemektedir. 13 öğrenci ise bu soruya cevap vermemiştir.

Sinemaya olan ilginin cinsiyete göre bir ayrıcalık gösterip göstermediği incelenmiş ancak sinemaya ilgileri erkek ve kız öğrenciler arasında yaklaşık aynı oranlarda olduğu görülmüştür. (Bkz. Ek-II, Tablo 1).

Kitle iletişim araçları arasında sayabileceğimiz basılı malzemelerin, boş zamanları değerlendirme açısından rolleri şüphesiz ki büyüktür. Ayrıca gazete, dergi, kitap gibi basılı malzemelerin, görsel işitsel kitle iletişim araçlarından bazı üstünlükleri vardır. Bu üstünlükleri kalıcılığı ve istenilen yere götürülebilirliğidir. Her ne kadar basılı malzemeyi elde etmek için bir satıcıya gitme zahmeti bulunsa da, evde, sokakta, yolculukta, iş yerinde, vakit bulunan her yerde okunabilmeleri mümkündür.

Basılı malzemeler de diğer görsel işitsel kitle iletişim araçları gibi, eğitme, eğlendirme, haber verme ve inandırma amaçlıdır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin basılı malzemelere ilgisi (gazete ve dergilere olan ilgi) tür ve sıklık yönünden ele alınacaktır. Sanatsal faaliyetlere ilginin ele alındığı bölümde ise öğrencilerin diğer yazın türlerine olan eğilimleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin gazete okuma eğilimlerini belirlemek amacıyla 2 soru sorulmuştur (Bkz. Ek-I, Soru: 22-23).

Örneklem grubuna yöneltilen "Hangi sıklıkla gazete okuyorsunuz?" sorusuna, öğrencilerin %51.9'u (254 öğrenci) "Her gün" cevabını vermiştir. Bu soruyu öğrencilerin %29.4'ü (144 öğrenci) "Haftada birkaç gün", %2.6'sı (13 öğrenci) "Haftada bir gün", %9.2'si (45 öğrenci) "Çok seyrek okuyorum", %1.8'i (9 öğrenci) de "Hiç okuyorum" şeklinde cevaplamıştır.

Bu verilere dayanarak Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin gazete okuma eğilimleri yüksek orandadır denilebilir.

Gazete okumanın günlük bir uğraşı ve gazetenin toplumla kişi arasında bir köprü olması bu iletişim aracına yüksek ilginin nedeni olabilir.(34) Abadan'ın 1961 yılında yaptığı "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri" adlı çalışmasında da gazete okuma eğilimi %80 dolayında olduğu belirtilmiştir. (35) Demiray'ın çalışmasında da Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin her gün gazete okuma durumu %60 olarak verilmiştir. Bu araştırma sonuçlarına göre de gazete okuma eğilimi %80 dolayındadır. (36)

(34) YURTKUR, s.50.

(35) ABADAN, s.35.

(36) DEMİRAY, s.76.

Gazete okuma sıklığına cinsiyet yönünden bakıldığında Tablo 11'deki bilgiler elde edilmiştir.

Tablo 11
Gazete Okuma Sıklığı ve Cinsiyet

SORU:22		GAZETE OKUMA SIKLIĞI				SORU: 2	
		HİÇ OKU- MUYORUM	ÇOK SEY- REK OKU- RUM	HAFTADA BİR GÜN	HAFTADA BİRKAÇ GÜN	HERGÜN	TOPLAM
CİNSİYETİ	KIZ	Sayı 1	26	6	36	41	110
		Satır% 0.9	23.6	5.5	32.7	37.3	23.8
		Sütun% 11.1	57.8	46.2	25.2	16.3	
		Toplam% 0.2	5.6	1.3	7.8	8.9	
CİNSİYETİ	ERKEK	Sayı 8	19	7	107	211	352
		Satır% 2.3	5.4	2.0	30.4	59.9	76.2
		Sütun% 88.9	42.2	53.8	74.8	83.7	
		Toplam% 1.7	4.1	1.5	23.2	45.7	
TOPLAM		Sayı 9	45	13	143	252	462*
		% 1.9	9.7	2.8	31.0	54.5	100.0

* 27 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 11'de görüldüğü gibi, kızların %37.3'ü (41 öğrenci) erkeklerin %59.9'u (211 öğrenci) hergün, kızların %32.7'si (36 öğrenci) erkeklerin %30.4'ü (107 öğrenci) haftada birkaç gün gazete okumaktadır. Kızların %23.6'sı (26 öğrenci) gazeteyi çok seyrek okuduklarını belirtirken erkeklerde bu durum %5.4'dür (19 öğrenci).

Gazete okuma sıklığı ve öğrencilerin kaldıkları yere göre ilişkiler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12
Gazete Okuma Sıklığı ve Öğrencinin
Kaldığı Yer

SORU: 22		GAZETE OKUMA SIKLIĞI					TOPLAM	
SORU: 6		HİÇ OKU- MUYORUM	ÇOK SEY- REK OKU- RUM	HAFTADA BİR GÜN	HAFTADA BİRKAÇ GÜN	HER GÜN		
ÖĞRENCİNİN KALDIĞI YER	AİLEMLE	Sayı	0	6	4	13	53	
		Satır%	0.0	7.9	5.3	17.1	69.7	76
		Sütun%	0.0	13.6	30.8	9.0	21.0	16.5
		Toplam%	0.0	1.3	0.9	2.8	11.5	
	DEVLET YURDU	Sayı	5	31	6	91	89	
		Satır%	2.3	14.0	2.7	41.0	40.1	222
		Sütun%	55.6	70.5	46.2	63.2	35.3	48.1
		Toplam%	1.1	6.7	1.3	19.7	19.3	
	ÖZEL YURT	Sayı	0	0	0	2	2	
		Satır%	0.0	0.0	0.0	50.0	50.0	4
		Sütun%	0.0	0.0	0.0	1.4	0.8	0.9
		Toplam%	0.0	0.0	0.0	0.4	0.4	
BEKAR EVİ	Sayı	4	7	3	35	102		
	Satır%	2.6	4.6	2.0	23.2	67.5	151	
	Sütun%	44.4	15.9	23.1	24.3	40.5	32.7	
	Toplam%	0.9	1.5	0.6	7.6	22.1		
AKRABA YANI	Sayı	0	0	0	3	6		
	Satır%	0.0	0.0	0.0	33.3	66.7	9	
	Sütun%	0.0	0.0	0.0	2.1	2.4	1.9	
	Toplam%	0.0	0.0	0.0	0.6	1.3		
TOPLAM		Sayı	9	44	13	144	252	462*
		%	1.9	9.5	2.8	31.2	54.5	100.0

* 27 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 12'de görüldüğü gibi ailesiyle kalanlar ile akraba evinde ve özel yurttaki kalanlar arasında gazete okumayana rastlanmamıştır. Devlet yurdunda kalanların %2.3'ü (5 öğrenci) bekar evinde kalanların %2.6'sının (4 öğrenci) "Hiç gazete okumuyorum" cevabını verdiği anket sonucuna göre, gazetenin hiç okunmama durumu yoktur denilebilir. Her gün gazete okuyanlar arasında bekar evinde kalanlar birinci sırayı almaktadır %40.5 (102 öğrenci). Devlet yurdunda kalanlar da her gün gazete okuyanların %35.3'ünü (89 öğrenci) oluşturmaktadır. Ailesiyle birlikte kalıp her gün gazete okuyanlar diğerleri arasında %21'lik (53 öğrenci) bir yerde bulunmaktadır. Akraba yanında kalanlar ile özel yurttaki kalanların her gün gazete okuma durumları ise diğerlerine göre en alt sırada bulunmaktadır %2.8 (7 öğrenci). Bu soruya 27 öğrenci cevap vermemiştir.

Diğer kitle iletişim araçlarında cinsiyet açısından beklenen ilgi farklılığının, gazete okuma yönünde de farklılık gösterebileceği merak edilebilir. Örneklem grubuna "Gazetede en çok hangi bölümü okumaya zaman ayırırsınız?" sorusu sorulmuş ve cinsiyete göre durum Tablo 13'de özetlenmiştir.

Tablo 13

Gazetede En Çok Okunan Bölüm ve Cinsiyet

SORU: 23		GAZETEDE EN ÇOK OKUNAN BÖLÜM					HER EL. İNCELEME OKURUM	TOPLAM
SORU: 2		HABER	SPOR	MAKALE	RÖPORTAJ			
KIZ	Sayı	9	1	17	15	69	111	
	Satır%	8.1	0.9	15.3	13.5	62.2	24.3	
	Sütun%	33.3	2.3	22.4	42.9	25.1	15.1	
	Toplam%	2.0	0.2	3.7	3.3			
ERKEK	Sayı	18	42	59	20	206	345	
	Satır%	5.2	12.2	17.1	5.8	59.7	75.7	
	Sütun%	66.7	97.7	77.6	57.1	74.9	45.2	
	Toplam%	3.9	9.2	12.9	4.4			
TOPLAM	Sayı	27	43	76	35	275	456*	
	%	5.9	9.4	16.7	7.7	60.3	100.0	

CİNSİYET

* 33 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 13'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %62.2'sinden (69 öğrenci) "Her bölümü okurum", %13.5'inden (15 öğrenci) "Röportaj inceleme", %15.3'ünden (17 öğrenci) "Makale", %0.9'undan (1 öğrenci) "Spor", %8.1'inden (9 öğrenci) ise "Diğer haber bölümünü okurum" cevabı alınmıştır. Erkek öğrencilerin ise %59'u (206 öğrenci) "Her bölümü okurum", %5.8'i (20 öğrenci) "Röportaj inceleme", %17.1'i (59 öğrenci) "Makale", %12.2'si (42 öğrenci) "Spor", %5.2'si (18 öğrenci)de "Diğer haber bölümlerini" seçeneklerini işaretlemişlerdir.

Kızların spor haberlerine erkeklerden daha az, röportaj ve inceleme konularına ise erkeklerden daha fazla ilgi duydukları söylenebilir. Ayrıca her bölümü okuma iki cinste de birinci sırayı almaktadır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin yazın türlerine eğilimlerini saptamak amacıyla sorulan bir diğer soru "Boş zamanınız ve seçme olanağınız olsa en çok hangi alanla ilgili dergiyi okumak için zaman ayırırsınız?" şeklindedir. Örneklem grubunun %7.8'i (38 öğrenci) "Sanat ve edebiyat", %46'sı (229 öğrenci) "Aktüalite, haber, politika", %10.6'sı (52 öğrenci) "Bilim, teknik", %13.5'i (66 öğrenci) "Mesleki dergi" okurum cevabı vermiştir. %20.5'inin (100 öğrenci) cevabı ise "Her dergiyi okurum" şeklindedir. Bu soruya 4 öğrenci cevap vermemiştir.

Cinsiyete göre ilgi ise, kız öğrencilerin %52'si (60 öğrenci), erkek öğrencilerin %45.4'ü (166 öğrenci) "Aktüalite, haber, politika", kız öğrencilerin %7'si erkek öğrencilerin %15.8'i (58 öğrenci) "Meslek", kız öğrencilerin %5.2'si (6 öğrenci), erkek öğrencilerin %12.3'ü (45 öğrenci) "Bilim,teknik" dergilerine yöneliktir. Kız öğrencilerin %25.2'si (29 öğrenci), erkek öğrencilerin %19.4'ü (71 öğrenci) de "Her tür dergiyi okurum" şeklinde cevap vermiştir. Bu konu ile ilgili bilgiler Tablo 14'de özetlenmiştir.

Tablo 14

En Çok Okunan Dergi Türü ve Cinsiyet

SORU: 27		EN ÇOK OKUNAN DERGI TÜRÜ						
SORU: 2		SANAT EDE- BİYAT	AKT-HAB. POLİTİKA	MESLEKİ DERGI	BİLİM TEK- NİK	HER DER- GİYİ OKURUM	TOPLAM	
CİNSİYET	KIZ	Sayı	12	60	8	6	29	115
		Satır%	10.4	52.2	7.0	5.2	25.2	
		Sütun%	31.6	26.5	12.1	11.8	29.0	
		Toplam%	2.5	12.5	1.7	1.2	6.0	
	ERKEK	Sayı	26	166	58	45	71	366
		Satır%	7.1	45.4	15.8	12.3	19.4	
		Sütun%	68.4	73.5	87.9	88.2	71.0	
		Toplam%	5.4	34.5	12.1	9.4	14.8	
	TOPLAM	Sayı	38	226	66	51	100	481*
		%	7.9	47.0	13.7	10.6	20.8	100.0

* 8 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Dergi konularına ilgiyi gösteren bu açıklamalar ışığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok sanat, edebiyat ve aktüalite konularını içe-

ren dergileri okuyorlar denilebilir. Buna karşın erkekler ise mesleki ve bilim teknik dergilerine kızlardan daha çok ilgi duymaktadırlar.

YURTKUR'un 1976'da yaptığı "Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi Sonuçları" adlı çalışmaya göre de kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok edebi (%11.7), Sanat (%5.6) ve aktüalite sinema (%12.6) dergilerinden ve daha az politik (%9.1), bilimsel (%4.3), mesleki (%3.2), mizahi (%4.4) dergilerinden hoşlandıkları ortaya çıkmıştır (37).

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine sorulan sorulardan biri de "Boş zamanınız olduğunda dergi, gazete, radyo, televizyon gibi kaynaklardan haber izlemeye zaman ayırır mısınız?" şeklindeydi. Bu soruya öğrencilerin %72.8'i (356 öğrenci) "Genellikle zaman ayırırım", %20.3'ü (99 öğrenci) "Sadece önemli olaylar olduğunda ayırırım", %5.3'ü (26 öğrenci) "Boş zamanımın çoğunu haber izlemekle geçiririm" cevabı vermişlerdir. 7 öğrenci ise %1.5 haber dinlemeye hiç zaman ayırmadıklarını belirtmişlerdir. Alınan bu cevaplar sonucunda Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri haber izlemeye eğilimlidir denilebilir.

(37) YURTKUR, s.62-63.

Bu bölümde belirtilmeye çalışılan, öğrencilerin "Kitle İletişim Araçları" ile ilişkileridir. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin yaklaşık %82'si ailelerinden ayrı olarak öğrenimlerini sürdürmektedir. Yurtta ve bekar evlerinde kalan öğrencilerin kitle iletişim araçlarına sahip olma durumu çok düşük orandadır. Devlet yurtlarında kalanların %69'u (156 öğrenci), bekar evlerinde kalanların %20.5'inin (33 öğrenci) radyo ve kasetçalarını bulmamaktadır. Yine öğrencilerin büyük bir bölümünün öğrenim gördükleri yerin ailelerinden ayrı ilde olması nedeniyle izleyebilecekleri bir televizyona sahip bulunmama oranı da yüksektir. Devlet yurtlarında kalanlar ile bekar evlerinde kalan öğrenciler, hiçbir televizyon alıcısına sahip bulunmayan öğrencilerin yaklaşık %95'ini (215 öğrenci) oluşturmaktadırlar.

Radyo ve televizyondaki programlardan, kız öğrenciler arasından her programı izleyenler çoğunlukta iken, erkek öğrenciler spor, eğlence magazin programlarını tercih etmektedirler. Ancak radyo ve televizyona sahiplik yüzdesi düşük olması bu araçlara ilgiyi azaltmaktadır. denilebilir. Sinema filmlerini izleme sıklığı da İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri arasında yüksek değildir. Sinemalarda film değişme süresi haftada birdir. Örneklem grubunun %27.6'sı (135 öğrenci) haftada bir kez, %35'i (172 öğrenci) ayda bir kez, yaklaşık %20'si (99 öğrenci) de daha az sinemaya gitmektedir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin basılı malzemelere ilgisi radyo, televizyon ve sinemaya göre daha fazla olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaklaşık %52'si her gün, %30'u haftada bir kaç gün gazete okumaktadır. Cinsiyet ayrımına göre gazete, dergilerdeki yazı türlerine ilgi ise kız öğrencilerde daha çok röportaj-aktüalite-magazin konularına, erkek öğrenciler ise spor, mesleki ve teknik konulara ağırlıkla ilgi göstermektedirler.

Öğrencilerin gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi araçlarda haber izleme eğilimi ise oldukça yüksek görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %73'ünün bu araçlardan haber izleme eğilimli oldukları söylenebilir.

Spor ve Sanatsal Faaliyetlere Ayrılan Zaman

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarında spor ve sanatsal faaliyetlere olan ilgileri ile bu faaliyetlerle öğrencilerin bazı özellikleri arasındaki ilişkilerin incelendiğinde bu bölümde, "spor", "sahne sanatları", "müzik", "halk oyunları", "edebiyat" ve "plastik sanatlar" ile ilgili 11 soruya yer verilmiştir. (Bkz. Ek-I, Soru: 32-42).

Üniversite gençliği içinde buldukları yaş nedeniyle hareketli bir dönem yaşamaktadırlar. Deli-

kanlılık çağının verdiği güçle sürekli hareket halinde olmak isteyen genç, bu enerjisini kontrollu bir şekilde kullanmak zorundadır. Gençliğin boş zamanlarında en çok ilgi duydukları sosyal etkinliklerden spor özellikle erkekler arasında yaygındır.

Kız erkek ayrımının, yükseköğrenime devam etmek üzere açılan giriş imtihanlarında hiç bir rol oynamasına karşılık serbest zaman faaliyetlerinde çok önemli farklılıklar meydana getirdiği açıktır. Bunun gibi gençlerin taşralı veya büyük kentli olması da yeni farklı davranış şekilleri ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca bir çok spor çalışmaları ile bazı sosyal çalışmalar hala kızlar için toplum tarafından normal karşılanmamaktadır. Bu toplumsal baskı kırsal kesimden gelen öğrenciler üzerinde açık seçik görülmektedir. (38)

Küçük büyük her yaşta insanın gerek yaparak gerekse izleyici olarak ilgisini çeken spor faaliyetlerine eğilimi belirlemek amacıyla örneklem grubuna "Boş zamanlarınızda sporla ilgilenir misiniz?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin %8.2'si (40 öğrenci) "İlgilenmem", %19.4'ü (95 öğrenci) "Genellikle spor faaliyetlerini izlerim", %30'u (147 öğrenci) "Bazen spor yaparım", %22.3'ü (109 öğrenci) ise "Genellikle spor yaparım" şeklinde cevap vermişlerdir. 8 öğrenci bu

(38) NERMİN ABADAN, "Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyeti", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, İstanbul: 1967, s.51.

soruyu cevaplamamıştır.

Aktif katılım gerektiren ve sert bir faaliyet türü sayılan spor faaliyetlerine Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre eğilimleri incelendiğinde Tablo 15'deki durum ortaya çıkmaktadır.

Tablo 15

Boş Zamanlarda Sporla İlgilenme ve Cinsiyet

SORU:42		BOŞ ZAMANLARDA SPORLA İLGİLENME					TOPLAM	
SORU: 2		İLGİLEN- MEM	BAZEN SPOR F. İZLERİM	GENELL. SPOR F. İZLERİM	BAZEN SPOR YAPARIM	GENELL. SPOR YAPARIM		
CİNSİYET	KIZ	Sayı	20	43	20	25	5	113
		Satır%	17.7	38.1	17.7	22.1	4.4	
		Sütun%	50.0	45.7	22.2	17.1	4.6	
		Toplam%	4.2	9.0	4.2	5.2	1.0	
ERKEK	Sayı	20	51	70	121	104	366	
	Satır%	5.5	13.9	19.1	33.1	28.4		
	Sütun%	50.0	54.3	77.8	82.9	95.4		
	Toplam%	4.2	10.6	14.6	25.3	21.7		
TOPLAM		Sayı	40	94	90	146	109	479*
		%	8.4	19.6	18.8	30.5	22.8	100.0

* 10 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 15'e göre örneklem grubundaki kız öğrencilerin %17.7'sinin (20 öğrenci), erkek öğrencilerin %5.5'inin (20 öğrenci) sporla ilgilenmedikleri görülmektedir. Kız öğrencilerden %4.4'ü (5 öğrenci) spor faaliyetlerine genellikle katılmaktadır. Erkek öğrencilerde genellikle katılma kız öğrencilerin yaklaşık 7 katıdır (%28.4). Kız öğrencilerin %38.1'i (43 öğren-

ci) genellikle izleme eğilimi göstermektedir. Aynı sorunun diğer seçeneklerine kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar ise şöyledir. "Genellikle spor faaliyetlerini izlerim" diyen kız öğrenciler %17.7 (20 öğrenci), erkek öğrenciler %19.1 (70 öğrenci) "Bazen spor yaparım" diyen kız öğrenciler %22.1 (25 öğrenci), erkek öğrenciler %33.1 (121 öğrenci) dir.

İnsanlar gerek dinlenme amacıyla olsun gerekse günün monoton yaşamından uzaklaşmak için olsun, bazı değişik uğraşılara yönelmek gereksinimi duyarlar.

Sürekli yapılan her işin kendine özgü yarattığı bir gerilim vardır. Yaptığı işi sevmeme bu yorgunluk ve gerilimi arttırır. Günlük yaşamdaki yekdüzelik zamanla iş veriminin azalmasına neden olabilir. Monotonluk olarak tanımlanan işe karşı bu ilgisiz ve isteksiz davranış olgusunun nedeni işin yapısına ya da işgörenin kişilik yapısına bağlı olarak açıklanabilir... Çeşitli çatışma ve sınırsel gerilimlerin özünde çoğu kez monotonluk olgusunun yer aldığı unutulmamalıdır (39).

Üniversite gençliğinin de ders dışı zamanlarında uğraşılarını yoğunlaştırdıkları amaçlı ve amaçsız faaliyetler bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencile-

rinin boş zamanlarında yaptıkları, bireysel veya grup katılımı gerektiren bu tür faaliyetlere olan eğilimlerinin araştırıldığı bu çalışmada, sanatsal faaliyetlerle ilgili sorulara da yer verilmiştir. (Bkz. Ek-I, Soru:32-41).

"Boş zamanınız ve imkan olduğunda sahne sanatları (tiyatro, pandomim, bale vb.) ile ilgilenir misiniz?" şeklindeki soruya örneklem grubunun %40.2'si (197 öğrenci) "Hiç ilgilenmem" cevabı vermiştir. %28.8'i (141 öğrenci) "Bazen bu tür eserleri izlerim", %20.2'si (99 öğrenci) "Genellikle bu tür eserleri izlerim", %10.6'sı (49 öğrenci) "Bazen bu tür eserlerde rol almak isterim" demiştir. 3 öğrenci bu soruya cevap vermemiştir.

Sanatsal faaliyetler belirli bir bilgi ve beceri isteyen uğraşlardır. Bu nedenle örneklem grubunun bazı özellikleriyle sanatsal faaliyetlere eğilimin karşılaştırılmasının yararlı olacağı düşünüldü.

Toplumumuzda bazı işlerin erkek, bazılarının da kızlar tarafından yapılması hoş görülmez. Küçük yaşlarda ailede başlayan bu yönlendirme eğitimi ileride gencin ilgi alanını belirlemede etkili olabilir. Özellikle de tutucu çevrelerde yetişen gençler üzerinde etkili olan bu eğitim, gencin çevre değiştirdiğinde yeni çevreye uyum sağlayamama davranışları göstermesine neden olabilir.

Sahne sanatlarına olan ilginin cinsiyet açısından farklılık gösterebileceği düşünülebilir. Sah-

ne sanatlarına ilgi cinsiyet yönünden incelendiğinde Tablo 16'daki durum elde edilmiştir.

Tablo 16

Boş Zamanlarda Sahne Sanatlarıyla
İlgilenme ve Cinsiyet

		SORU: 32	SAHNE SANATLARINA AYRILAN ZAMAN				
			HİÇ İL- GİLEN- MEM	BAZEN İZLE- RİM	GENELL. İZLE- RİM	BAZEN ROL İST.	TOPLAM
SORU: 2							
CİNSİYET	KIZ	Sayı	25	40	35	15	
		Satır%	21.7	34.8	30.4	13.0	115
		Sütun%	12.8	28.4	36.1	30.6	23.9
		Toplam%	5.2	8.3	7.3	3.1	
ERKEK	Sayı	170	101	62	34		
	Satır%	46.3	27.5	16.9	9.3	367	
	Sütun%	87.2	71.6	63.9	69.4	76.1	
		Toplam%	35.3	21.0	12.9	7.1	
TOPLAM	Sayı	195	141	97	49	482*	
	%	40.5	29.3	20.1	10.2	100.0	

* 7 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 16'da görüldüğü gibi bu sanat dalına erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha az ilgili olduğu söylenebilir. Erkek öğrencilerin %46.3'ü (170 öğrenci), kız öğrencilerin ise %21.7'si (25 öğrenci) sahne sanatlarıyla hiç ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %34.8'i (40 öğrenci) "Bazen bu tür eserleri izlerim", %30.4'ü (35 öğrenci) "Genellikle bu tür eserleri izlerim", %13'ü (15 öğrenci) "Bazen bu tür eserlerde rol almak isterim" şeklinde cevap vermişlerdir. Bu soruya erkek öğrencilerin

%27.5'i (101 öğrenci) "Bazen bu tür eserleri izlerim", :16.9'u (62 öğrenci) "Genellikle bu tür eserleri izlerim", %9.3'ü (34 öğrenci) "Bazen bu tür eserlerde rol almak isterim" demişlerdir.

Tiyatro, pandomim, bale gibi sahne sanatları spor gibi aktif katılımı gerektiren sosyal etkinliklerdendir. Örneklem grubuna yöneltilen "Sahne sanatları ile ilgileniyorsanız, ya da ilgilenmek durumunda kalırsanız hangi türe eğilim duyarsınız?" şeklindeki soruya alınan cevaplar spora ilgide olduğu gibi bu etkinliğe ilginin de cinsiyet açısından ayrıcalık göstereceği düşünülmüş ve bu durum Tablo 17'de özetlenmiştir.

Tablo 17

En Çok İlgilenilen Sahne Sanatı ve Cinsiyet

SORU: 33		EN ÇOK İLGİLENİLEN SAHNE SANATI					TOPLAM	
SORU: 2		TIYATRO	PANDOMİM	BALE	MODERN DANS	HER TÜRÜ-NE		
CİNSİYET	KIZ	Sayı	79	1	8	12	5	105
		Satır%	75.2	1.0	7.6	11.4	4.8	
		Sütun%	24.4	16.7	61.5	40.0	17.9	
		Toplam%	19.7	0.2	2.0	3.0	1.2	
	ERKEK	Sayı	245	5	5	18	23	296
		Satır%	82.8	1.7	1.7	6.1	7.8	
		Sütun%	75.6	83.3	38.5	60.0	82.1	
		Toplam%	61.1	1.2	1.2	4.5	5.7	
	TOPLAM	Sayı	324	6	13	30	28	401 [✱]
		%	80.8	1.5	3.2	7.5	7.0	100.0

✱ 88 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 17'de de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %75.2'si (79 öğrenci) erkek öğrencilerin %82.8'i (245 öğrenci) tiyatroya ilgi duymaktadır. Sahne sanatlarına ilginin cinsiyet açısından fark gösterdiği tür baleye olan ilgide kendini göstermektedir. Kız öğrencilerin %7.6'sı (8 öğrenci) baleye ilgi duyarken, erkek öğrencilerin yalnız %1.7'si (5 öğrenci) baleyle ilgilenme eğilimindedir. Yine kız öğrencilerin %11.4'ü (12 öğrenci), erkek öğrencilerin %6.1'i (18 öğrenci) modern dansa ilgi duymaktadır. Her tür sahne sanatıyla ilgilendiğini belirten kız öğrenciler %4.8 (5 öğrenci) erkek öğrenciler ise %7.8 (23 öğrenci) dolayındadır. Pantomim hem erkek hem de kız öğrenciler arasında ilgi uyandırmamaktadır. Bu sahne sanatı türüne kız öğrencilerin %1'i (1 öğrenci), erkek öğrencilerin %1.7'si (5 öğrenci) ilgili olduklarını belirtmişlerdir. 88 öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

Sahne sanatlarına ilgi, görüldüğü gibi çok azdır. Örneklem grubunun %40.2'si (197 öğrenci) hiç ilgilenmediklerini belirtmekte, %28.8'i de (141 öğrenci) "Bazen izlerim" demektedir. Sahne sanatı türlerine eğilimi belirlemeye çalışmak amacıyla sorulan soruyu da örneklem grubunun %18'inin (88 öğrenci) cevaplamaması bu sanatlara ilgisizliğin göstergesi olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencisi kitap okuyan daha doğrusu ders çalışma zorunda olduğu için okuması gereken bir kesimdir. Okuma alışkanlığı kazanmamış bir kişinin boş

zamanlarında gazete, kitap, dergi gibi yayınlardan çok az yararlanacağı beklenebilir.

Okuma alışkanlığı çocuklukta baslatılmalıdır. İyi bir okuma alışkanlığının iki temel şartı vardır: 1-Okumak zevki, 2-Okumak sabrı. "Okuma Kültürü" denilen bu iki alışkanlık da küçük yaşlarda ailede ve okulda edinilir. "Okuma zevki" yani eline ne geçerse, gelişti güzel değil, iyiyi kötüden ayırt ederek, yani "kaliteli"yi ayırarak, "kaliteli"yi seçerek okumak... "Okumak sabrı" eş deyişle bıkmadan, yorulmadan sürekli okuyabilmek... (40).

Üniversite öğrencisinin eğitimi için gerekli olan bilgileri yalnızca ders kitaplarından beklenmeyeceği açık bir gerçektir. Toplumsal bir varlık olan insan kendini geliştirmek için diğer insanlarla iletişim içinde bulunurken çevresinde olup bitenleri öğrenmek bilgisini artırmak için okumak zorundadır da.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin ders dışı zamanlarında sənatsal değeri olan edebi eserlere ilgilerinin hangi yönde olduğunu belirleyebilmek amacıyla örneklem grubuna "Boş zamanınız olduğunda edebiyatla ilgilenir misiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya örneklem grubunun %41.1'i (201 öğrenci) "Bazen, roman, hikaye, şiir,

(40) VEDAT NEDİM TÖR, "Boş Zamanları Değerlendirmede Telkin Vasıtalarının Rollerini", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul: 1966, s.63.

anı vb. okurum" cevabı vermiştir. Örneklem grubunun diğer seçeneklere cevapları ise şöyledir. %37.8'i (185 öğrenci) "Genellikle roman, hikaye, şiir, anı, vb. okurum", %8.8 (43 öğrenci) "Bazen kendim yazı ve şiir yazmaya çalışırım", %3.5'i (17 öğrenci) "Genellikle kendim yazı ve şiir yazmaya çalışırım". Örneklem grubunun %7.8'inin (38 öğrenci) "Hiç ilgilenmem" dediği bu soruya, 5 öğrenci cevap vermemiştir.

Bu bulgulardan, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri edebiyatla daha çok okuma boyutunda ilgilenmektedirler denilebilir.

Örneklem grubuna yöneltilen "Edebiyatla okuma boyutunda ilgileniyorsanız en çok hangi türe eğilim duyarsınız" şeklindeki soruya da %38'i (19 öğrenci) "Roman" %36'sı "Tümüne" diye cevap vermiştir. Bu soruyu %8.8'i (43 öğrenci) "Deneme yazıları", %7.5'i (37 öğrenci) "Şiir", %1.8'i (9 öğrenci) "Hikaye" olarak ilgi alanlarını belirtmişlerdir. 34 öğrenci de bu soruyu cevaplamamıştır.

Edebiyatla ilgili bu iki soruya verilen cevaplardan, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri edebiyatla okuma boyutunda ilgilenmekte ve tüm edebi türlere ve özellikle de romana ilgi duymaktadırlar denilebilir.

Cumhuriyet Gazetesi'nin Üniversite gençliği üzerinde yaptığı bir çalışmada da "Ders kitabı dışında kitap okuyor musunuz?" sorusuna %12 olumsuz cevap alınmıştır. "Başka bir sorumuz nedeniyle, boş

zamanlarında okumadıklarını söyleyenlerin oranının %33 dolayında olduğu dikkate alınırca ders kitabı dışında okumayanların oranının bu dolaysız sorumuza verilen cevapların yansıttığı oranın çok üstünde olduğu düşünülebilir (41). Yine aynı araştırmaya göre, ders kitabı dışında da kitap okuduklarını söyleyenlerin %64'ü roman, öykü, şiir vb. edebiyat türü kitap okumakta olduklarını belirtmektedir. Bu durumda ders dışı okunan kitapların bilimsel ağırlıklı değil fanteziye yönelik olduğu söylenebilir.

Günlük yaşantımızda en fazla işittiğimiz seslerin başında şüphesiz müzik gelir. Radyoda, televizyonda, sinemada ya programın kendisi müzik içeriklidir ya da programın jeneriğinde, fonunda müzik vardır. Zaman zaman insan kendi kendine dahi şarkı söyler. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerine yöneltilen müzikle ilgili soruya alınan cevaplar da bu düşünceleri doğrular niteliktedir.

Örnekleme grubunun %64'ü (313 öğrenci) genellikle müzik dinlediklerini belirtmişlerdir. Müziğe olan ilgi cinsiyet açısından incelendiğinde Tablo 18'deki bilgiler elde edilmiştir.

(41) Cumhuriyet Gazetesi, Gençlik Eki 1985.

Tablo 18

Boş Zamanlarda Müzikle İlgilenme ve Cinsiyet

SORU: 37		BOŞ ZAMANLARDA MÜZİKLE İLGİLENME					SORU: 2	
		HIÇ İLGİ- LENMEM	BAZEN MÜZİK DİN.	GENELL. MÜZİK DİN.	BAZEN Ç. SÖYLE- RİM	GENELL. Ç. SÖY- LERİM	TOPLAM	
KIZ	Sayı	3	13	93	4	2	115	
	Satır%	2.6	11.3	80.9	3.5	1.7	23.9	
	Sütun%	11.1	11.8	29.9	21.1	14.3		
	Toplam%	0.6	2.7	19.3	0.8	0.4		
ERKEK	Sayı	24	97	218	15	12	366	
	Satır%	6.6	26.5	59.6	4.1	3.3	76.1	
	Sütun%	88.9	88.2	70.1	78.9	85.7		
	Toplam%	5.0	20.2	45.3	3.1	2.5		
TOPLAM	Sayı	27	110	311	19	14	481*	
	%	5.6	22.9	64.7	4.0	2.9	100.0	

* 8 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 18'de görüldüğü gibi genellikle müzik dinleyen kız öğrencilerin kendi cinsleri arasındaki oranı %81 (93 öğrenci) dolayındadır. Bu durum erkeklerde %60'a (218 öğrenci) yakın olduğu görülmektedir. Müziğe ilgi dinleme yönünde yoğunlaşmıştır denilebilir. Söyleme veya müzik aleti çalma oranı düşüktür. Kız öğrencilerin %3.5'i (4 öğrenci) erkek öğrencilerin %4.1'i (15 öğrenci) "Bazen müzik aleti çalar ve söylerim" demektedirler.

Öğrencilerin kaldıkları yer aktif katılma yönünden müziğe olan ilgiyi etkilememektedir. Her tür barınma yerindeki öğrencilerin müziğe ilgisi dinleme boyutunda yoğunlaşmaktadır. (Bkz. Ek-II, Tablo 2).

Cinsiyete göre ilgilenilen müzik türü de farklılık göstermektedir. Bu durum Tablo 19'da özetlenmiştir.

Tablo 19

En Çok İlgilenilen Müzik Türü ve Cinsiyet

SORU: 38		EN ÇOK İLGİLENİLEN MÜZİK TÜRÜ						
SORU: 2		HALK MÜ- ZİĞİ	KLASİK TÜRK S. MÜ.	BATI MÜ- ZİĞİ	KLASİK BATI MÜZİĞİ	HER TÜRÜ- NE	TOPLAM	
KIZ	Sayı	16	36	19	7	34	112	
	Satır%	14.3	32.1	17.0	6.3	30.4	24.2	
	Sütun%	12.8	33.6	26.0	43.8	23.9	7.3	
	Toplam%	3.5	7.8	4.1	1.5	7.3		
ERKEK	Sayı	109	71	54	9	108	351	
	Satır%	31.1	20.2	15.4	2.6	30.8	75.8	
	Sütun%	87.2	66.4	74.0	56.3	76.1	23.3	
	Toplam%	23.5	15.3	11.7	1.9	23.3		
TOPLAM	Sayı	125	107	73	16	142	463*	
	%	27.0	23.1	15.8	3.5	30.7	100.0	

* 26 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 19'da görüldüğü gibi kız öğrencilerin %32.1'i (36 öğrenci) Klasik Türk Sanat Müziğine daha çok ilgi duyarlarken, erkek öğrencilerin %31.1'i (109 öğrenci) Halk Müziğini daha çok dinlemektedirler. Müzik türünde beğenilerdeki diğer seçeneklere ilgi ise şöyledir. Kız öğrenciler %30.4 (34 öğrenci) "Her türüne", %17 (19 öğrenci) "Batı Müziği", %14.3 (16 öğrenci) "Halk Müziği" ve %6.3 "Klasik Batı Müziği" erkek öğrenciler; %30.8 (108 öğrenci) "Her türüne", %20.2 (71 öğrenci) "Klasik Türk Sanat Müziği", %15.4 (54 öğrenci) "Batı Müziği", %2.6 (9 öğrenci) "Klasik Batı Müziği" 26 öğrenci bu soruya cevap vermemiştir.

Her tür müziğe ilgi kız ve erkek öğrenciler arasında 2. sıradadır. Kız öğrencilerin ilgi sıralamasında Klasik Türk Sanat Müziği birinci sırada, Batı Müziği üçüncü sırada, erkek öğrencilerin sıralamasında ise Türk Halk Müziği birinci sırada, Klasik Türk Sanat Müziği üçüncü sıradadır. Her iki cinste Klasik Batı Müziğine en az ilgiyi duymaktadırlar. Ancak kız öğrenciler, erkek öğrencilere oranla bu müzik türüyle biraz daha fazla ilgilenmektedirler.

Türk Halk Müziğinin oyunlaştırılmış şekli diye kabaca tanımlayabileceğimiz halk oyunlarının görüntüsel olarak önem taşıdığı düşünülürse halk oyunlarına ilgiyi belirlemek için müzik sorularından ayrı değerlendirmenin yararlı olacağı düşünülebilir. Bu nedenle 39. soru olarak örneklem grubuna "Boş zamanınız olduğunda halk oyunları çalışmalarıyla ilgilenir misiniz?"

sorusu yöneltmiştir. Örneklem grubunun yalnızca %11'i (55 öğrenci) "Katılıyorum" doğrultusunda cevap vermiştir. Halk oyunları çalışmalarıyla "Hiç ilgilenmem" diyenler ise %38.2 (187 öğrenci) dir. %37.2'si (182 öğrenci) bazen bu tür çalışmalarını izlediğini belirtirken, %10.6'sı (52 öğrenci) "Genellikle bu tür çalışmalarını izlerim" şeklinde cevap vermiştir. 13 öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

Halk oyunları grup çalışmasını gerektiren faaliyetlerden biridir. Kız ve erkek grupların ayrı ekipler halinde de çalışmaları varsa da, erkek ve kızların karma gösterileri de halk oyunlarının özelliklerinden sayılabilir. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi kız ve erkek son sınıf öğrencilerinin halk oyunlarına karşı ilgilerinde farklılık görülmekte midir? Bu soruya cevap bulabilmek için Tablo 20'den yararlanılmıştır.

Tablo 20

Boş Zamanlarda Halk Oyunları ile İlgilenme ve Cinsiyet

SORU: 2	SORU: 39 HALK OYUNLARI İLE İLGİLENME						
	HİÇ İLĞİ- LENMEM	BAZEN İZ- LERİM	GENELL. İZLE- RİM	BAZEN KA- TILIRIM	GENELL. KATI- LIRIM	TOPLAM	
KIZ	Sayı	25	44	19	20	6	
	Satır%	21.9	38.6	16.7	17.5	5.3	114
	Sütun%	13.4	24.4	36.5	47.6	50.0	24.2
	Toplam%	5.3	9.3	4.0	4.2	1.3	
ERKEK	Sayı	161	136	33	22	6	
	Satır%	45.0	38.0	9.2	6.1	1.7	358
	Sütun%	86.6	75.6	63.5	52.4	50.0	75.8
	Toplam%	34.1	28.8	7.0	4.7	1.3	
TOPLAM	Sayı	186	180	52	42	12	472
	%	39.4	38.1	11.0	8.9	2.5	100.0

* 17 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 20'de de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %21.9'u (25 öğrenci) "Hiç ilgilenmem", %38.6'sı (44 öğrenci), "Bazen bu tür çalışmalarını izlerim", %16.7'si (19 öğrenci) "Genellikle bu tür çalışmalarını izlerim", %17.5'i (20 öğrenci) "Bazen bu tür çalışmalara katılırım", %5.3'ü (6 öğrenci) de "Genellikle bu tür çalışmalara katılırım" şeklinde cevap vermiştir. Erkek öğrencilerin %45'i (161 öğrenci) hiç ilgilenmediklerini, %38'i (136 öğrenci) bazen izlediklerini, %9.2'si (33 öğrenci) genellikle izlediklerini, %6.1'i (22 öğrenci) bazen bu tür çalışmalara aktif olarak katıldıklarını %1.7'si (6 öğrenci) ise genellikle bu tür çalışmalara aktif olarak katıldıklarını belirtmişlerdir.

Bu soruya alınan cevapların değerlendirilmesi sonucu erkeklerin halk oyunlarına ilgisi kızlardan daha azdır ve halk oyunlarına ilgi daha çok pasif katılım şeklindedir denilebilir. Ancak "Hiç ilgilenmem" diye cevap verenlerin %40'a yakın olması nedeniyle halk oyunlarına ilginin az olduğu söylenebilir.

İktisat ve İşletme dallarında öğrenim gören örneklem grubunun, plastik sanatlar dediğimiz resim, heykel, seramik vb. gibi kişisel yetenek ve özel ilgi isteyen bu sanat dalına ilgi gösterip göstermediklerini araştırmak amacıyla ankette "Boş zamanınız ve imkan olduğunda plastik sanatlarla (resim, heykel, seramik vb.) ilgilenir misiniz?" şeklinde bir soruya yer verilmiştir. Örneklem grubunun %57.2'si (280 öğrenci) bu sanatın ilgi alanı dışındadır. Başka deyişle plas-

tik sanatlarla hiç ilgilenmemektedirler. Bu sanat dalına olan ilgilerini, örneklem grubunun %20'si (98 öğrenci) "Bazen bu tür sanat eseri sergilerini izlemeye giderim", %8.3'ü (41 öğrenci) "Genellikle bu tür sanat eseri sergilerini izlemeye giderim", %7'si (34 öğrenci) "Bazen bu tür sanat çalışmalarına katılmak isterim" şeklinde belirtmişlerdir. Bu soruya 15 öğrenci cevap vermemiştir.

Aynı alanda öğrenim gören Açıköğretim Fakültesi öğrencileri üzerine yapılan, Demiray'ın Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri çalışmasının bulgularına göre de öğrencilerin %60'ının plastik sanatlarla hiç ilgilenmediği görülmüştür. (42)

Plastik sanatlara ilginin cinsiyet yönünden farklılık gösterip göstermediği Tablo 21'de özetlenmiştir.

(42) DEMİRAY, s.57.

Tablo 21

Boş Zamanlarda Plastik Sanatlarla İlgilenme ve Cinsiyet

CİNSİYET	SORU: 2	SORU: 40		HİÇ İLĞİ- LENMEM		BAZEN İZ- LEMEN G.		GENELL. İZ. Gİ.		BAZEN KA- TILIRIM		GENELL. KATI- LIRIM		TOPLAM
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
KIZ	Sayı	38	34	19	14	9								
	Sütun%	33.3	29.8	16.7	12.3	7.9								114
	Toplam	13.7	34.7	48.7	41.2	42.9								24.3
ERKEK	Sayı	8.1	7.2	4.0	3.0	1.9								
	Sütun%	240	64	20	20	12								356
	Toplam%	67.4	18.0	5.6	5.6	3.4								75.7
TOPLAM	Sayı	278	98	39	34	21								470 [₺]
	%	59.1	20.9	8.3	7.2	4.5								100.0

* 19 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 21'de de görüldüğü gibi, kız öğrencilerin %33.3'ü (38 öğrenci) erkek öğrencilerin %67.4'ü (240 öğrenci) plastik sanatlarla hiç ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %29.8'i (34 öğrenci) erkek öğrencilerin %18.0'i (64 öğrenci) "Bazen izlemeye giderim", kız öğrencilerin %16.7'si (19 öğrenci), erkek öğrencilerin %5.6'sı (20 öğrenci) "Genellikle izlemeye giderim" demişlerdir. "Bazen bu tür faaliyetlere katılırım" yanıtı veren öğrenciler, kız öğrencilerin %12.3'ü (14 öğrenci) erkek öğrencilerin %5.6'sı (20 öğrenci) dir. Kız öğrencilerin %7.9'u (9 öğrenci), erkek öğrencilerin %3.4'ü (12 öğrenci) ise "Bu faaliyetlere genellikle katılırım" cevabını vermişlerdir.

Bu bulgular ışığında plastik sanatlara ilgi erkek öğrencilere oranla kız öğrenciler arasında daha fazladır denilebilir.

Plastik sanatlara ilgi duyan ya da ilgilenmek durumunda kaldığında hangi alana yönelebileceğini belirlemek amacıyla sorulan "Plastik sanatlarla ilgileniyorsanız ya da ilgilenmek durumunda kalırsanız hangi türe eğilim duyarsınız?" şeklindeki soruya, örneklem grubunun %31.9'u (156 öğrenci) "Resim", %4.7'si (23 öğrenci) "Heykel", %11.8'i (58 öğrenci) "Seramik", %14.9'u (73 öğrenci) "Dekoratif cam işleri", %6.3'ü (31 öğrenci) "Her türü ile" yanıtı vermişlerdir. Bu soruyu 148 öğrenci cevapsız bırakmıştır.

Plastik sanatlarla ilgili bir önceki soruya destek olarak görülebilecek bu soru da cinsiyet fark-

lililiğine göre incelendiğinde Tablo 22 elde edilmiştir.

Tablo 22
En Çok İlgilenilen Plastik Sanat Türü ve Cinsiyet

SORU: 2	SORU: 41	EN ÇOK İLGİLENİLEN PLASTİK SANAT TÜRÜ					TOPLAM
		RESİM	HEYKEL	SERAMİK	DEKORATİF CAM İŞL.	HER TÜRÜ	
KIZ	Sayı	31	3	27	25	11	97
	Satır%	32.0	3.1	27.8	25.8	11.3	28.7
	Sütun%	20.1	13.0	46.6	34.2	36.7	28.7
	Toplam%	9.2	0.9	8.0	7.4	3.3	
ERKEK	Sayı	123	20	31	48	19	241
	Satır%	51.0	8.3	12.9	19.9	7.9	71.3
	Sütun%	79.9	87.0	53.4	65.8	63.3	71.3
	Toplam%	36.4	5.9	9.2	14.2	5.6	
TOPLAM	Sayı	154	23	58	73	30	338*
	%	45.6	6.8	17.2	21.6	8.9	100.0

* 151 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

CİNSİYET

Tablo 22'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %32'si (31 öğrenci) "Resim", %3.1'i (3 öğrenci) "Heykel", %27.8'i (27 öğrenci) "Seramik", %25.8'i (25 öğrenci) "Dekoratif ve cam işleri", %11.3'ü (11 öğrenci) "Her türü" ile eğilimli olduklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler ise bu soruya %51 (123 öğrenci) "Resim", %8.3 (20 öğrenci) "Heykel", %12.9 (31 öğrenci) "Seramik", %19.9 (48 öğrenci) "Dekoratif cam işleri", %7.9 (19 öğrenci) "Her türü" cevabını vermişlerdir.

Resim sanatına ilgi her iki cinste de diğer plastik sanat türlerine oranla yüksektir. Heykel sanatı ise kız ve erkek öğrencilerin en az ilgi duydukları plastik sanat türüdür.

Plastik sanatlarla ilgili 40'inci soruya 280 öğrenci plastik sanatlarla hiç ilgilenmediği şeklinde cevap vermiş, 15 öğrencide bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Yine plastik sanatlarla ilgili olan 41'inci soruya ise 148 öğrenci cevap vermemiştir. Bu iki soruya alınan cevapların değerlendirmesi sonucu Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin plastik sanatlara ilgisinin yeterli olmadığı ya da az olduğu söylenebilir.

Buraya kadar, boş zamanlarda yapılan faaliyetler araştırılıp, öğrencilerin bazı özellikleriyle de karşılaştırmalar yapıldı. Bu karşılaştırmalarda anlamlı görülenlere III. Bölüm içinde yer verildi. Yine bu çalışmada, sportif ve sanatsal faaliyetlere katılımı etkileyebileceği düşünülerek, bu faaliyetlere katılma

şekilleri ile öğrenci ailelerinin gelir durumları karşılaştırıldı ancak müzikle ilgilenme dışında bir anlamlılık bulunmadığı görüldü. (Müzikle ilgili bu anlamlı ilişkiyi içeren bilgiler Ek-II, Tablo 3'de verilmiştir).

Plastik sanatlara ilginin çok az olması durumu öğrenci ailelerinin aylık gelir durumuyla karşılaştırıldığında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. (Anlamlı bulunmayan bu ilişkiyi içeren bilgiler Ek-II, Tablo 4'de verilmiştir.)

Öğrenci anne ve babalarının öğrenim durumları daha önce belirtildiği gibi, babanın öğrenim durumu anneden yüksek görülse de, anne ve babanın öğrenimi %60 dolayında ilkökul düzeyindedir.

Bu nedenle bazı karşılaştırmalar ilgi azlığı ya da ilginin tek bir yerde yoğunlaşması nedeniyle anlamsız çıkmıştır.

Ancak öğrenci ailelerinin %56'sının (274 öğrenci) sosyal faaliyetlerin yapılabileceği olanakların bulunabileceği düşünülen büyük il ve il merkezlerinde yerleşmiş oldukları halde, sahne sanatları ve plastik sanatlara aktif katılımın hatta ilginin bu kadar düşük olması ilgi çekici olabilir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine uygulanan anketin denekleri İktisat ve İşletme alanında eğitim-öğretim görmektedirler. Dersler İktisat ve İşletme ağırlıklıdır. Monotonluktan söz ederken verimin artırılması için değişik faaliyetlere yönelmenin yararlı olacağı belir-

tilmişti. Ruh sağlığı açısından dinlenmek çalışmamak değil uğraşının şeklini değiştirmektir (43). Bu nedenle öğrencilerin boş zamanlarında ilgilenebilecekleri ve özel beceri isteyen konularda bir kaç değişik soruya yer verildi. "Boş zamanınız ve imkan olduğunda fotoğraf, film, video vb. çalışmalarını ile ilgilenir misiniz?" sorusuna %53.3 (261 öğrenci) oranında hiç ilgilenmem cevabı verilmiştir. %33.7'si (161 öğrenci) ise fotoğraf çekimi ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Örneklem grubunun %3.4'ü (17 öğrenci) film çekimiyle, %1.4'ü (7 öğrenci) video kayıt çalışmalarınıyla, %6.5'i de (32 öğrenci) tümüyle ilgilendiklerini söylemektedir. 7 öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

Örneklem grubunun yarısından çoğunun ilgisini çekmeyen bu uğraşlardan fotoğraf ile ilgilenme içlerinde en cazip olanı görülmektedir.

Bu tür faaliyetlerin maddi olanaklar gerektirebileceği varsayımıyla öğrenci ailelerinin gelirleriyle karşılaştırmanın yararlı olacağı düşünülmüştür. Bu durum Tablo 23'de özetlenmiştir.

(43) KÖKNEL, s.421.

Tablo 23

Boş Zamanlarda Fotoğraf, Film, Video Çekimi
İle İlgilenme ve Ailenin Toplam Aylık Geliri

SORU: 10		SORU: 30 FOTOĞRAF, FİLM, VIDEO ÇEKİMİ İLE İLGİLENME					TOPLAM	
		HİÇ İLGİ- LENMEM	FOTOĞRAF ÇEKİMİ	FİLM ÇE- KİMİ	VIDEO KAYIT İLE	TÜMÜYLE		
AİLENİN TOPLAM AYLIK GELİRİ	30.000'DEN AZ	Sayı	6	3	1	1	2	
		Satır%	46.2	23.1	7.7	7.7	15.4	13
		Sütun%	2.3	1.9	5.9	14.3	6.3	2.8
		Toplam%	1.3	0.6	0.2	0.2	0.4	
	30.001- 60.000	Sayı	80	36	2	2	11	
		Satır%	61.1	27.5	1.5	1.5	8.4	131
		Sütun%	31.3	22.5	11.8	28.6	34.4	27.8
		Toplam%	16.9	7.6	0.4	0.4	2.3	
	60.001- 120.000	Sayı	111	76	6	1	10	
		Satır%	54.4	37.3	2.9	0.5	4.9	204
		Sütun%	43.4	47.5	35.3	14.3	31.3	43.2
		Toplam%	23.5	16.1	1.3	0.2	2.1	
	120.001- 230.000	Sayı	42	32	3	1	9	
		Satır%	48.3	36.8	3.4	1.1	10.3	87
		Sütun%	16.4	20.0	17.6	14.3	28.1	18.4
		Toplam%	8.9	6.8	0.6	0.2	1.9	
	230.000' DEN FAZLA	Sayı	17	13	5	2	0	
		Satır%	45.9	35.1	13.5	5.4	0.0	37
		Sütun%	6.6	8.1	29.4	28.6	0.0	7.8
	Toplam%	3.6	2.8	1.1	0.4	0.0		
TOPLAM		Sayı	256	160	17	7	32	472*
		%	54.2	33.9	3.6	1.5	6.8	100.0

* 17 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 23'te de görüldüğü gibi bu tür uğraşılara ilgi orta gelir grubunda yoğunlaşmaktadır. Ailesinin toplam aylık geliri 30.000 TL'den az olanların hiç bir uğraşla fazla ilgileri yoktur. Ücretin üst gelir diliminde ilginin arttığını gösterecek bir durum yoktur. Bu tür uğraşuların özel ilgi ve yetenek gerektiriyor olması ücret değişkeniyle ilişkiyi anlamsız kıldığı söylenebilir.

Aynı şekilde örneklem grubuna yöneltilen "Boş zamanınız ve imkan olduğunda, karikatür, grafik, çizgi film çalışmalarlarıyla ilgilenir misiniz?" şeklindeki soruya %76 (37 öğrenci) dolayında "Hiç ilgilenmem" cevabı alınmıştır. %10.8 (53 öğrenci) "Karikatür ile ilgilenirim", %4.5'i (22 öğrenci) "Grafik ile ilgilenirim", %2.5'i (12 öğrenci) "Çizgi film ile ilgilenirim", %4.7'si ise (23 öğrenci) "Tümüyle ilgilenirim" demektedirler. Bu soru ile de diğer değişkenler arasında anlamlı ilişki kurulamamıştır. Nedeni yine öğrencilerin bu tür hobbilerinin, bilgi ve becerilerinin bulunmamasına bağlanabilir. Karikatür, grafik, çizgi film veya tümüyle ilgilenirim diyen öğrencilerin ise, diğer değişkenlere bağlı olarak değil, bu tür uğraşuların ilginç oluşundan ilgilendikleri veya ilgilenmek istedikleri yargısına varılabilir.

Bu bölümde Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümü son sınıf öğrencilerinin spor ve sanatsal sosyal faaliyetlere olan eğilimlerinin hangi yönde olduğu bazı özel-

likler açısından incelendi.

Spora ilginin kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla daha düşük olduğu görüldü. Kız öğrencilerde spora ilgi %55.8 oranında (63 öğrenci) izleme yönünde yoğunlaşırken, erkek öğrenciler %61.5 oranında (225 öğrenci) aktif katılmayı tercih etmektedirler.

Öğrenciler arasında müzikle ilgilenme daha çok pasif dinleme olarak ilgi alanına girmektedir. Demiray'ın Açıköğretim Fakültesi öğrencileri üzerine yaptığı benzer çalışmada, müzik dinlemenin gelir düzeyi ile doğru orantılı olduğu belirtilmektedir. (44) Bu durum Gökmen ve Diğerlerinin araştırma sonuçlarında da gözlenmektedir. (45).

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin gelir durumları ile müzikle ilgilenmenin karşılaştırması yapıldığında, gelir düzeyi yükseldikçe "Genellikle müzik dinleme" öğrenci seçeneğinin yoğunluk kazandığı bölge olmaktadır. Aylık geliri 30.000 TL'den az olanların %38.5'i (5 öğrenci) genellikle müzik dinlerken, 30.001-60.000 TL arası geliri olanların %52.6'sı (70 öğrenci), 60.001-120.000 TL geliri olanların %65.5'i (135 öğrenci), 120.001-230.000 TL arası geliri olanların %75.9'u (66 öğrenci) ve 230.000 TL'den fazla geliri olanların %83.3'ü (30

(44) DEMİRAY, s.49.

(45) GÖKMEN ve Diğerleri, s.45.

öğrenci) genellikle müzik dinlediklerini ifade etmişlerdir. (Bkz. Ek-II, Tablo 3).

Ayrıca kız öğrencilerin ve erkek öğrencilerin müzik türlerine ilgileri de farklılık göstermektedir. Bu durum Tablo 19'da açıklanmıştır.

Kız öğrencilerin kendi aralarında %75.2'sinin (79 öğrenci), erkek öğrencilerin ise %82.8'inin (245 öğrenci) tiyatroya ilgileri pandomim, bale, modern dansa göre oldukça yüksektir. Sahne sanatlarından tiyatroya ilgi hem kız hem de erkek öğrenciler arasında yüksektir denilebilir.

Öğrencilerin edebiyatla ilgilenmeleri genellikle okuma boyutundadır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla edebiyatla daha yakından ilgilidirler. Kız öğrencilerin ilgisi genellikle "edebiyatla ilgilenirim" şeklinde yoğunlaşırken, erkek öğrenciler bazen ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

Plastik sanatlara ilgi ise yok denecek kadar azdır. Plastik sanatlarla ilgili sorulara çoğunlukla "hiç ilgilenmediklerini" belirten cevapların verilmesinin yanı sıra "Plastik sanatlarla ilgileniyorsanız ya da ilgilenmek durumunda kalırsanız en çok hangi türe eğilim duyarsınız?" şeklindeki sorunun öğrencilerin yaklaşık %31'i (151 öğrenci) tarafından cevaplanmaması, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin plastik sanatlara ilgi duymadıklarının göstergesi olduğu söylenebilir.

Bilgi ve Beceri Kazanma Faaliyetlerine Ayrılan Zaman

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerine uygulanan bu ankette "Boş zaman ve imkan olduğunda, yeni bilgi ve beceriler elde etmek için, ansiklopedi, kitap, konferans, kurs, seminer, vb.'den yararlanmaya zaman ayırır mısınız?" şeklinde bir soruya yer verilerek öğrencilerin kendilerini yenilemeye açık olup olmadıkları konusunda bilgi edinilmek istenmiştir. Bu soruya örneklem grubunun %50.5'i (247 öğrenci) "Arada bir zaman ayırırım", %33.7'si (165 öğrenci) "Genellikle zaman ayırırım" derken %7.5'i (37 öğrenci) "Boş zamanlarımı bu tür faaliyetlerle geçiririm" cevabını vermiştir. %7'sinin (34 öğrenci) "Hiç zaman ayırmam" şeklinde cevap verdiği bu soruyu 6 öğrenci de cevapsız bırakmıştır.

Özetle Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri kendilerini yenilemeye eğilimli öğrencilerdir denilebilir.

Amaçsız Zaman Geçirme Faaliyetlerine Ayrılan Zaman

Çalışan ve çalışmayan ya da öğrenci olan-olmayan herkesin zorunlu olarak yaptığı işler dışında, yalnızca asıl işinden uzaklaşmak amacıyla yaptıkları çeşitli uğraşlar vardır. Her ne kadar asıl uğraşlardan uzaklaşmak istenmesi de bir amaca yönelik ol-

masına karşın yalnızca vakit geçirmek için yapılan eylemler amaçsız faaliyetler olarak nitelendirilirler.

Kahveye gitme, gün, çay, aile toplantıları ve şans oyunlarına ayrılan zamanın özünde insanların başkalarıyla birlikte olma ya da para kazanma, bilinç altındaki dışa vuramadığı doyurulamayan istekleri gerçekleştirme gibi amaçlar yatmaksa da, insanı, pasifiye etme etkisi daha fazladır. Bu tür eylemler grup dayanışması ve kişiliğin dışa dönük olarak gelişmesine de yardımcı olabilir. Bunun yanı sıra bu ortamlarda bulunmanın ölçüsü fazlalaştığında, insanı işten alıkoyma, zaman öldürme tembellik yaratma, oyun oynama alışkanlığı ile tekdüzelik; karşı cinslerin birbirleri ile olabilecek iletişimi engellemesi gibi olumsuz işlevleri de vardır (46).

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme son sınıf öğrencileri, "Boş zamanınız olduğunda kadın iseniz gün toplantılarına, erkek iseniz. kahveye gitmek için zaman ayırır mısınız?", (Bkz. Ek-I, Soru:29) şeklindeki soruya %25.9'u (127 öğrenci) "Hiç zaman ayırmam", %52.9'u (259 öğrenci) "Arada bir zaman ayırırım", %13.7'si (67 öğrenci) "Genellikle zaman ayırırım", %3'ü (15 öğrenci) de "Boş zamanlarımı bu tür faaliyetlerle geçiririm" cevabını vermişlerdir.

(46) DEMİRAY, s.78.

Kız ve erkek öğrenciler için ortak sorulan bu soruya alınan genel cevaplar yukarıda açıklandığı gibidir.

Kız öğrencilerin gün ve çay toplantısı gibi yaptıkları boş zaman uğraşlarının ve erkek öğrencilerin kahveye gitme eğilimlerinin ayrı ayrı gözlenmesi amacıyla bu soruya verilen cevaplar cinsiyete göre Tablo 24'de özetlenmiştir.

Tablo 24

Boş Zamanlarda Kız Öğrencilerin Güne, Erkek Öğrencilerin Kahvehaneye Gitmeye Ayırdıkları Zaman

SORU: 43		KAHVEHANEEYE, GÜNE AYRILAN ZAMAN					
SORU: 2		HİÇ AYIR- MAM	ARADA BİR AY.	GENELL. ZAMAN AY.	BU FAAL. YAPARIM	TOPLAM	
CİNSİYET	KIZ	Sayı	33	74	6	0	113
		Satır%	29.2	65.5	5.3	0.0	
		Sütun%	26.2	28.8	9.0	0.0	
		Toplam%	7.1	15.9	1.3	0.0	
	ERKEK	Sayı	93	183	61	15	352
		Satır%	26.4	52.0	17.3	4.3	
		Sütun%	73.8	71.2	91.0	100.0	
		Toplam%	20.0	39.4	13.1	3.2	
	TOPLAM	Sayı	126	257	67	15	465*
		%	27.1	55.3	14.4	3.2	100.0

* 24 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 24'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %29.2'si (33 öğrenci) erkek öğrencilerin %26.4'ü (93 öğrenci) bu tür faaliyetlere hiç katılmadıklarını söylemişlerdir. "Arada bir zaman ayırırım" diye cevap verenler kız öğrencilerin %65.5'i (74 öğrenci), erkek öğrencilerin %52'si (183 öğrenci) dir. Kız öğrencilerin %5.3 (6 öğrenci) erkek öğrencilerin %17.3'ü (61 öğrenci) bu tür faaliyetlere genellikle zaman ayırdığını belirtmişlerdir. Boş zamanlarında yalnızca bu tür faaliyetleri yaparım diyen kız öğrenci bulunmamaktadır. Erkek öğrencilerin ise %4.3'ü (15 öğrenci) boş zamanlarını kahveye giderek değerlendirdiklerini söylemektedirler. Bu soruya verilen cevapların ışığında, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi kız öğrencilerinin gün toplantılarına, erkek öğrencilerinin kahveye gitme gibi boş zaman değerlendirme alışkanlıkları önemsiz düzeyde olduğu söylenebilir.

Boş Zaman Değerlendirme

Faaliyetlerinin Önemi

Dünyanın bir çok ülkesinde çalışma zamanı kısalan, buna karşın kazancı artan çağdaş insan için, "Boş zamanları değerlendirme" ekonomist toplum bilimci, eğitimci ve teknologların üzerine eğilmeleri gereken bir sorudur. Radyo, televizyon, sinema, yazılı basın ve diğer kitle iletişim araçları insanları kendilerine pasif bir tutumla kabullenmeyi, sunulanla yetinip aktif olarak yeni iç gelişmeler bulmaya uğraşmamaya

alıştırdığından, bu sorunu daha da güçleştirmektedirler.

Boş zaman, insanın bir uğraşında bulunmak ya da bulunmamak arasında özgür seçim yapabildiği, yapmak ya da yapmamak istediklerini serbestçe saptadığı süredir.

Her insan gibi yükseköğretim görenlerin de öğrenim yaşamları boyunca ders dışında yaptıkları veya yapmak istedikleri bir çok sosyal etkinlik vardır. Bazı etkinlikler "amaçsız faaliyetler" (47) olarak nitelendirilmelerine karşın, yapılan tüm faaliyetler insan ruhunda belirli gereksinmelere karşılık gelir. Günde normal 8 saat uyuyan bir kişinin öğleden sonra bir kaç saat daha uyumak istemesi vücudunun gereksiniminden doğan bir yaptırım olabilir veya o an yapacak bir uğraş bulamamasından, ileri bir saate kolayca ulaşmak için uyumayı tercih etmiş olabilir. Birey burada uykuyu zamanı kısaltıcı bir araç olarak kullanmıştır denilebilir.

İstekli olarak yapılan boş zaman faaliyetlerinin kişinin bilgisini ve bedenini geliştirici rolü vardır. Boş zamanlarda bir kitap okumak, bir el işi yapmak, bir dernekte görev almak veya çeşitli toplantılara, kokteyllere gönüllü katılmak kişinin ruh yapısında iyileştirici etki yapabilir. Olumlu uğraşlarda kullanılmayan boş zaman savrulup giden bir insan

(47) "Amaçsız Faaliyetler" kavramı için Bkz. DEMİRAY, s.77.

gücü durumuna gelebilir. Bu gücün olumlu ve örgütlü kullanılmasının toplum kalkınmasında büyük katkıları olabilir. Ülkemiz açısından en büyük sorun gençlerin, aktif etkin, serbest zaman geçirmelerini sağlamak, bunun için gerekli ortamı yaratmaktır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında, toplumun kalkınması kavramıyla iç içe girdiği görülür. (48)

Boş Zamanları Değerlendirme

Faaliyetlerine Katılma Nedenleri

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine katılma nedenlerinin belirlenebilmesi için sorulan "Boş zamanları değerlendirme faaliyetlerinin tümünü düşündüğünüzde bu faaliyetlere genel olarak neden katılıyorsunuz?" (Bkz. Ek-I, Soru:60) sorusuna, öğrencilerin %36.4'ü (178 öğrenci) "Eğitici ve yararlı buluyorum" cevabını vermiştir. %27.8'inin (136 öğrenci) cevabı ise "Rahatlatıyor ve sıkıntılardan kurtuluyorum" şeklindedir. %7.5'inin (37 öğrenci) cevaplamadığı bu soruya %9.6'sı (47 öğrenci) "Zevkli ve eğlenceli buluyorum", %1.2'si (6 öğrenci) "Bu faaliyetlere katıldıkça kendimi daha yaratıcı ve üretken görüyorum" şeklinde cevap vermiştir.

(48) KÖKNEL, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Cem Yayınları, İstanbul: 1981, s.175.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimlerine ilişkin sorulara verilen cevaplar değerlendirilirken örneklem grubunun bazı kişisel ve sosyo-ekonomik özelliklerine göre de karşılaştırmaları gerek duyulmuştu. Boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılma nedenleri genel olarak yukarıda anlatıldığı gibidir. Ancak cinsiyetin bu katılma nedenlerinde farklılık gösterebileceği düşünülerek cinsiyet ayrımına göre de karşılaştırma yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüş ve bu durum Tablo 25'de özetlenmiştir.

Tablo 25

Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Nedenleri ve Cinsiyet

SORU: 60 BOŞ ZAMAN FAALİYETLERİNE KATILMA NEDENLERİ

CİNSİYET	SORU: 2	ZEVKİLİ		EĞİTİCİ		RAHAT.		HEYECAN		TOPLAM
		EĞ.BUL.	YAR.BUL.	YAR.BUL.	SIK.KUR.	DUYUYO-	VE ÜRET-	KEN OL.		
KIZ	Sayı	8	36	37	0	24				
	Satır%	7.6	34.3	35.2	0.0	22.9				105
	Sütun%	17.0	20.6	27.2	0.0	28.6				23.4
	Toplam%	1.8	8.0	8.3	0.0	5.4				
ERKEK	Sayı	39	139	99	6	60				
	Satır%	11.4	40.5	28.9	1.7	17.5				343
	Sütun%	83.0	79.4	72.8	100.0	71.4				76.6
	Toplam%	8.7	31.0	22.1	1.3	13.4				
TOPLAM	Sayı	47	175	136	6	84				448*
	%	10.5	39.1	30.4	1.3	18.8				100.0

* 41 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 25'de de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %35.2'si (37 öğrenci) "Rahatlıyor ve sıkıntılardan kurtuluyorum", %34.3'ü (36 öğrenci) "Eğitici ve yararlı buluyorum", %22.9'u (24 öğrenci) "Bu faaliyetlere katıldıkça kendimi daha yaratıcı ve üretken buluyorum", %7.6'sı ise (8 öğrenci) "Zevkli ve eğlenceli buluyorum" şeklinde cevap vermişlerdir.

Erkek öğrenciler ise, %40.5 (139 öğrenci) "Eğitici ve yararlı buluyorum", %28.9 (99 öğrenci) "Rahatlıyor ve sıkıntılardan kurtuluyorum", %17.5 (60 öğrenci) "Bu faaliyetlere katıldıkça kendimi daha yaratıcı ve üretken buluyorum", %11.4 (39 öğrenci) "Zevkli ve eğlenceli buluyorum", %1.7 (6 öğrenci) "Bu faaliyetlere katılmaktan heyecan duyuyorum" demektedirler. Cinsiyet ayrımına göre boş zaman faaliyetlerine katılma nedenine bakıldığında anlamlılığın düşük, eş deyişle kız-erkek arasında boş zaman faaliyetlerine katılma nedenleri olarak farklılığın bulunmadığı söylenebilir.

Soruya verilen cevaplardan "Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin, Boş Zaman Faaliyetlerine eğitici ve yararlılığının yanı sıra günlük monotonluktan ve sıkıntılardan kurtulmak için katılmaktadırlar" sonucu çıkarılabilir.

Demiray'ın Açıköğretim Fakültesi öğrencilerine uyguladığı "Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri" adlı çalışmasında yer alan benzer soruya, öğrencilerin verdikleri cevaplar ise %8 zevkli ve eğlenceli, %31 eğitici ve yararlı,

%28 rahatlatıcı ve sıkıntılardan kurtarıcı, %1 heyecanlandırıcı olduğu, %29 kendisini yaratıcı ve üretken bulduğu için boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katıldığı şeklindedir (49). Görüldüğü gibi her iki çalışmada da öğrencilerin katılma nedeni ağırlıklı olarak "eğitici ve yararlı olma" seçeneğinde toplanmaktadır. O halde yukarıda da belirtildiği gibi "eğitici ve yararlı olma" ve "günlük sıkıntılardan kurtulma" boş zaman faaliyetlerine katılma nedenleri olarak görülebilir.

Öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine katılma nedenlerinin yanı sıra bu faaliyetlerden elde ettikleri yararlar da söz konusudur. Vakit geçirmek, birşeyler öğrenmek, yeni arkadaşlar kazanmak gibi nedenleri de katabileceğimiz boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılmak, insana ne tür yararlar sağlar veya sağlaması düşünülür?

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin katıldıkları boş zaman değerlendirme faaliyetlerinden sağladıkları yararları belirleyebilmek amacıyla, örneklem grubuna "Boş zaman değerlendirme faaliyetleri size en çok aşağıdakilerden hangisi yarar sağlıyor?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. (Bkz. Ek-I, Soru: 59).

Bu soruya örneklem grubunun %39.4'ü (193 öğrenci) "Bilgilerimi ilerletiyorum ve yeteneklerimi

geliştiriyorum", %18.8'i (92 öğrenci) "Uzak ve yakın çevrem ile yakın iletişim kurmayı kolaylaştırıyorum", %14.9'u (73 öğrenci) "Topluma daha kolay uyum sağlıyorum", %11.8'i (58 öğrenci) "Farklı yaşam tecrübeleri kazanıyorum" ve %9.4'ü (46 öğrenci) "Statü kazanıyor ve çevremi genişletiyorum" cevabını vermiştir. 27 öğrenci de bu soruyu cevaplamamıştır.

Bu iki soruya deneklerin verdikleri yanıtlar, sonucu; Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri, boş zamanları değerlendirme faaliyetlerinden bilgi ve yeteneklerini geliştirmek ve toplum ile kolay iletişim kurabilmek için yararlanırken, bu faaliyetlere rahatlamak ve sıkıntılardan kurtulmak ve eğiticiliğine inandıkları için katılmakta oldukları söylenebilir.

Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma nedenlerinin araştırılmasının yanında, bu tür faaliyetlere katılmayanlar ve katılmak istediği halde katılmayanların varolacağı düşünülmüştür. "Boş zaman faaliyetlerine istediğiniz ölçüde katılamıyorsanız bunun nedenleri sizce ne olabilir?" şeklindeki soruyla öğrencilerin, sosyal etkinliklere katılmayıp ve katılamayıp nedenleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Ankette yer alan bu soruyu yanıtlayan öğrencilerin, %21.2 (104 öğrenci) "İstediğim ölçüde katılıyorum", %12.6'sı (62 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine nasıl katılmam gerektiğine ilişkin beni yönlendiren kimse yok" %19.4'ü (95 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine katılacak ekonomik gücüm yok", %34.9'u (171 öğrenci) "Bulduğum ortam (çevre) boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmaya uygun değil", %3'ü (15 öğrenci) ise "Boş zamanları değerlendirme diye bir alışkanlığım yok" şeklinde cevap vermişlerdir. 42 öğrenci de bu soruyu cevaplamamıştır. Öğrencilerin genel ifadesi bu şekilde görülmekteyse de, boş zaman faaliyetlerine katılma nedenlerinin cinsiyete göre de incelenmesi yararlı olacağı düşünülmüş ve aşağıdaki Tablo 26 elde edilmiştir.

Tablo 26

Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmama Nedenleri ve Cinsiyet

SORU: 2		BOŞ ZAMAN FAALİYETLERİNE KATILMAMA NEDENLERİ							TOPLAM
Cinsiyet	SORU: 62	İSTEĞİMCE KATILIRIM	YÖNLEN. KİMSE YOK	EKONOMİK GÜCÜM	ORTAM UY- GÜN DEĞİL	BOŞ ZAMAN. ALIŞ. YOK	TOPLAM	TOPLAM	
									Sayı
KIZ	Sayı	12	17	19	53	0	101		
	Satır%	11.9	16.8	18.8	52.5	0.0	22.7		
	Sütun%	11.7	27.4	20.2	31.0	0.0			
	Toplam%	2.7	3.8	4.3	11.9	0.0			
ERKEK	Sayı	91	45	75	118	15	344		
	Satır%	26.5	13.1	21.8	34.3	4.4	77.3		
	Sütun%	88.3	72.6	79.8	69.0	100.0			
	Toplam%	20.4	10.1	16.9	26.5	3.4			
TOPLAM	Sayı	103	62	94	171	15	445		
	%	23.1	13.9	21.1	38.4	3.4	100.0		

* 44 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 26'da da görüldüğü gibi boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmama nedenlerini erkek öğrencilerin %34.3'ü (118 öğrenci) "Bulduğum ortam (çevre) boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmaya uygun değil", %21.8'i (75 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine katılacak ekonomik gücüm yok", %13.1'i (45 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine nasıl katılmam gerektiğine ilişkin beni yönlendiren kimse yok", %4.4'ü (15 öğrenci) "Boş zamanları değerlendirme diye bir alışkanlığım yok" şeklinde belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmama nedenlerine verdikleri cevaplar ise, %52.5'inin (53 öğrenci) "Bulduğum ortam (çevre) boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmaya uygun değil", %18.8'inin (19 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine katılacak ekonomik gücüm yok", %16.8'inin (17 öğrenci) "Boş zaman faaliyetlerine nasıl katılmam gerektiğine ilişkin beni yönlendiren kimse yok" şeklindedir. Kız öğrenciler arasında "Boş zamanları değerlendirme diye bir alışkanlığım yok" diyen öğrenciye rastlanmamıştır.

Erkek öğrencilerin %26.5'i (91 öğrenci), kız öğrencilerin ise %11.9'u (12 öğrenci) boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine istedikleri gibi katılabildiklerini söylemektedirler.

Genel olarak bulunulan ortamın uygun olmaması ve ekonomik yetersizlik nedeniyle boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılamadıkları düşünül-

lebilirse de öğrencilerin kendilerini yönlendirecek bir kişiye veya örgüte gereksinim duydukları da alınan cevaplardan söylenebilir. Ayrıca boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılma oranının kız ve erkek ayırımına göre önemli ayrılık görülmektedir. Kız öğrencilerin %52.5'inin (53 öğrenci) ortamın (çevrenin) uygun olmaması nedeniyle bu tür faaliyetlere katılmadıklarını belirtmeleri, boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine rahatlıkla katılmalarını engelleyen en önemli neden olarak görülebilir.

Bu bölümde Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin boş zaman kullanımına ilişkin sorulara alınan cevaplar yorumlanmaya çalışıldı.

Örneklem grubuna, kitle iletişim araçlarına spor ve sanatsal faaliyetlere, bilgi ve beceri kazanma faaliyetleri ile amaçsız zaman geçirme faaliyetlerine ayırdıkları zaman değerlendirildi. Ayrıca bu tür faaliyetlere katılma nedenleri ile katılmama nedenleri belirlenmeye çalışıldı.

Alınan cevapların değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencileri kitle iletişim araçlarından radyo, kasetçalar ve televizyona sahip olma oranları çok düşüktür. Öğrencilerin yaklaşık %84'ünün ailesinde ayrı mekanda bulunmaları bu araçlara sahip olma oranının düşük olmasına neden olarak görülebilir. Gazete okuma-

ya ilgi yüksektir. Öğrencilerin %80'inden fazlası her gün veya haftada birkaç gün gazete okumaktadır.

Öğrencilerin spor faaliyetlerine ilgileri ise erkek öğrenciler arasında katılma yönünde çoğunluktadır. Erkek öğrencilerin %53'ü sporla aktif olarak ilgilenmektedir. Kız öğrenciler ise spora ilgisiz veya izleyici durumdadırlar.

Sanatsal faaliyetlere ilgi düzeyi de daha çok pasif ilgi görünümündedir. Sahne sanatları müzik, halk oyunları, edebiyat öğrencilerin izleyerek izledikleri sanat dallarıdır.

Yalnız tiyatro için öğrencilerin aktif olarak ilgilenmeye eğilimli oldukları bir sanat dalıdır denilebilir. Plastik sanatlar ise en az ilgi duyulan sanat dalıdır. Öğrencilerin %60'a yakını bu sanat dalıyla hiç ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencileri amaçsız zaman geçirme faaliyetlerine arada bir zaman ayırmaktadırlar. Bu tür faaliyetleri alışkanlık düzeyinde değildir.

Öğrenciler boş zaman değerlendirme faaliyetlerine kendilerini geliştirme ve günlük sıkıntılarını giderme amacıyla katılmaktadırlar. Boş zaman faaliyetlerine katılamayıp nedenleri ise daha çok ekonomik yetersizliktir denilebilir. Katılmama nedeni kız öğrenciler arasında ortamın (çevrenin) uygunsuzluğundan kaynaklandığı belirtilmektedir. Ay-

rica öğrencileri boş zaman faaliyetlerine katılmaya yönlendirecek kişilerin olmaması da katılamama nedeni olarak görülebilir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ
ZAMANLARI DEĞERLENDİRME EĞİLİMLERİNE
İLİŞKİN KURUMDAN (ÜNİVERSİTEDEN)
BEKLENTİLERİ

Öğretim kurumları, öğrencilere çağın gerektirdiği bilimsel öğretileri içeren öğretimin yanı sıra onlara bedensel ve ruhsal yönden de geliştirici eğitim hizmetleri verirler. Başka deyişle öğrencileri yarının yönetiminde meslekleri hakkında bilgilere sahip kılarken, insan olmanın gereklerinden biri olan toplumsal yaşama uyumu kolaylaştıracak kuralları da öğretirler. Kısacası bir yandan bilimsel teknik bilgileri diğer yandan genel kültür hizmetleri üniversitelerin amaçlarını bütünlükte sağlarlar.

Yükseköğretim düzeyindeki gençler toplum tarafından artık mesleğini seçmiş olarak görülürler. Öğrenim gördüğü dal onun gelecekteki mesleğinin konusunu oluşturmaktadır. İstisnalar gözardı edildiğinde, iktisat öğrenimi görenler iktisatçı, işletme öğrenimi görenler işletmecisi olarak kabul edilirler. Makina mühendisliği öğrenimi görenler makina mühendisi, Tıp Fakültelerini bitirenler de doktordur.

Gençlerin birer meslek sahibi ya da öğrenim gördükleri dalda başarılı olabilmeleri için, meslek derslerini özümseyebilmelerinin yanı sıra sosyal ve ruhsal yönden de gelişmeleri zorunludur.

Bugün her kurum, iş yeri, öğretim kurumları, dernekler insanların sosyal faaliyetlerde bulunmalarının önemini kavramışlardır. Bütün kurumlar insanların boş zamanlarında hoşlanacakları etkinliklerde bulunmaları için olanaklar yaratmaya çalışmaktadırlar. Devlet de yasalarıyla, kurumların elemanlarına sosyal faaliyetlerde bulunmalarını sağlayacak çalışmalar yapmalarını zorunlu kılmıştır.

6 Ekim 1981 tarihli resmi gazetede yayınlanan 2547 sayılı Yükseköğretim kanununun 47.maddesinde yükseköğretim faaliyetlerinin düzenlenmesiyle ilgili şöyle denilmektedir:

a) Yükseköğretim kurumları, Yükseköğretim Kurulunun yapacağı plan ve programlar uyarınca, öğrencilerin beden ve ruh sağlığının korunması beslenme, çalışma, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve bu amaçla bütçe imkanları nisbetinde okuma salonları, yataklı sağlık merkezleri, mediko sosyal merkezleri, öğrenci kantin ve lokantaları açmak, toplantı, sinema ve tiyatro salonları, spor salon ve sahaları, kamp yerleri sağlamakla ve bunlardan öğrencilerin en iyi şekilde yararlanmaları için gerekli önlemleri almakla görevlidir.

b) Yükseköğretim kurumları, özel ve kamu kuru-

luşları ile işbirliği yapmak, mezunlarına iş bulmakta yardımcı olurlar.

c) Üniversiteler rehberlik ve psikolojik danışma merkezleri kurar, öğrencilerin kişisel ve ailevi sorunlarını çözümlemeye çalışır.

Bu yasayla da belirtildiği gibi yükseköğretim kurumları öğretimin yanı sıra öğrencilerinin sosyal yönden gelişmelerini de sağlamakla da yükümlüdürler.

Yaygın ve örgün bölüm öğrencilerinin toplam sayısıyla bugün yükseköğretim kurumları arasında sayıca en çok öğrenciye sahip olan Anadolu Üniversitesi'nde 10 sosyal çalışma merkezinde 17 ayrı türde sosyal çalışma yapılmaktadır. (Bkz. Ek-III)

Sosyal çalışmalar halen, Anadolu Üniversitesi bünyesinde kurulmuş kulüpler aracılığı ile yürütülmektedir.

Yapılan benzer çalışmalarda öğrenciler boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılırken kendilerini yönlendiren kimsenin olmadığını, çevre ve ekonomik koşulların yetersizliğini söylemektedirler.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanları değerlendirmelerinin yönlendirilmesi açısından kurumdan (üniversiteden) beklentilerinin neler olabileceği, bu nedenle BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME MERKEZİ adı altında kültür ve sanat çalışmalarının organize edildiği bir merkezin kurulmasının öğrenciler tarafından ne kadar ilgi göreceği merak konusudur. Bunu belir-

leyebilmek için öğrencilere uygulanan ankette 14 soruya yer verilmiştir. (Bkz. Ek-I, Soru: 44-57)

"Anadolu Üniversitesi bünyesinde öğrenciler için, belirli kültür ve sanat çalışmalarının organize edildiği BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME MERKEZİ kurulmasını ne derecede önemli görürsünüz?" sorusuna örneklem grubunun %47.8'i (234 öğrenci) "Çok gereklidir" cevabını vermiştir. %12'sinin (59 öğrenci) "Gerekli olabilir", %32'sinin (160 öğrenci) de "Gereklidir" dediği bu soruya örneklem grubunun %5.9'u (29 öğrenci) "Hiç gereği yok" diye cevap vermiştir. 7 öğrenci ise bu soruyu cevaplamamıştır.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinin yararlılığı ve bu merkezler içinde yer alması düşünülen sosyal çalışma birimlerinin önemi hakkındaki 13 soruya verilen cevaplar aşağıda ayrı ayrı açıklanmaya çalışılmıştır.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezi kurulursa bu merkezden öğrencilerin ne kadar yararlanabileceğine ilişkin soruya, örneklem grubunun %7.8'i (38 öğrenci) "Sürekli yararlanabileceğim", %20'si (98 öğrenci) "Sık sık yararlanabileceğim", %30.2'si (148 öğrenci) ise hiç yararlanamayacağını belirtmiştir. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinden yararlanamayacaklarını belirten öğrenci grubunun fazlalığının nedeni, bu öğrencilerin son sınıfta bulunmalarına ve yaklaşık %84'ünün Eskişehir ili dışından gelmiş olmalarına bağlanabilir.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde aktif görev almak isteyip istemediklerini belirlemek amacıyla yöneltilen "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezi kurulduğunda, bu merkezdeki faaliyetlerde aktif görev almayı düşünür müsünüz?" şeklindeki soruya %40.7 oranında (199 öğrenci) "Düşünebilirim" cevabı alınmıştır. Örneklem grubunun %19.2'si (94 öğrenci) "Düşünürüm", %11.8'i (58 öğrenci) "Mutlaka görev almak isterim", diye cevap vermiş, %24.5'i (120 öğrenci) hiç düşünmediğini belirtmiştir. 18 öğrenci bu soruya cevap vermemiştir.

"Boş Zamanları Değerlendirme Merkezi kurulduğunda, bu merkezde verilecek hizmetlere az miktarda katkıda bulunmayı düşünür müsünüz?" sorusuna örneklem grubundan %17 oranında (83 öğrenci) "Kesinlikle katkıda bulunmak isterim", %35 oranında (172 öğrenci) "Düşünürüm", %32.7 oranında (160 öğrenci) "Düşünebilirim" cevabı alınmıştır. %12.4'ü (61 öğrenci) ise "Hiç düşünmem" şeklinde cevap vermiştir. 13 öğrenci bu soruyu cevaplamamıştır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin boş zamanlarında yaptıkları ve yapmak istedikleri uğraşları belirlemeyi amaçlayan sorulara verilen cevaplar incelenmiş ve yorumları daha önce yapılmıştı. Bu bölümde de Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinde yer verilmesi düşünülebilecek bazı çalışma merkezlerinin ne kadar ilgi göreceğini belirlemeyi amaç-

layan sorular soruldu.

"Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde spor faaliyetlerine yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?" şeklindeki soruya örneklem grubunun %39.6'sı (194 öğrenci) "Çok önemlidir", %41.9'u "Önemlidir", %12'si de "Önemli olabilir" demekle, %4.4'ü ise önemli görmemektedir. Verilen cevaplardan da görüldüğü gibi öğrencilerin yaklaşık %95'i spor faaliyetlerini çok önemsemektedir. Boş zamanlarında spora olan ilginin yer aldığı soruya da örneklem grubunun yalnızca %8'inin hiç ilgilenmeme yönünde cevap verdiği hatırlanacak olursa, merkezde spor faaliyetlerine yer verilmesini isteme oranının yüzdesi normal görülebilir.

Tiyatro, öğrencilerinin en çok ilgilendikleri sahne sanatıdır. Bu sahne sanatına merkezin çalışmaları arasında yer almasının ne derecede önemli olduğunun belirlenmesi amacıyla sorulan "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, tiyatro faaliyetlerine yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?" şeklindeki bir soruya %91 (444 öğrenci) dolayında olumlu cevap alınmıştır. Örneklem grubunun %33.3'ü (163 öğrenci) "Çok önemlidir", %42.5'i (208 öğrenci) "Önemlidir", %14.9'u (73 öğrenci) "Önemli olabilir" derken yalnızca %6.3'ü (31 öğrenci) "Hiç önemli değil" şeklinde cevap vermişlerdir. Sahne sanatlarından en çok hangisine ilgi duyduklarını araştıran, daha önce sorulmuş bir soruya da örneklem grubunun yaklaşık %67'si "Tiyatro" seçeneğinde birleşmişti.

Örnekleme grubuna yöneltilen "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde müzik faaliyetlerine yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?" sorusuna ise %27'si (132 öğrenci) "Çok önemlidir", %49.4'ü (242 öğrenci) "Önemlidir", %14'ü (68 öğrenci) de "Önemli olabilir" demişlerdir. %7.7'si (38 öğrenci) ise Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinde müzik faaliyetlerine yer verilmesini önemli görmemektedir.

Bu bölümde öğrencilere sorulan bir soruda el sanatlarına Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin faaliyetleri arasında yer verilip verilmemesine ilişkindir. Bu soruya %19.4'ü (95 öğrenci) "Çok önemlidir", %36.1'i (177 öğrenci) "Önemlidir", %32.5'i (159 öğrenci) "Önemli olabilir" demiş %8'i ise (39 öğrenci) ise el sanatlarına yer verilmesini hiç önemli görmemişlerdir.

Müzik ve el sanatlarıyla aktif olarak ilgilenme dereceleri daha önceki değerlendirmelerden de hatırlanacağı gibi, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin en az ilgi duydukları boş zaman faaliyetidir. Bu nedenle müzik ve el sanatlarına önem verme derecesinin diğer faaliyetlere göre düşük olması normal görülebilir.

Öğrencilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler arasında derslerine destek olarak genel kültürlerini geliştirici birçok çalışmalarda da bulunmaktadırlar. Kitaplardan, konferanslardan ya da filmlerden eğitim amacıyla da yararlanmaktadırlar.

Boş Zamanları Değerlendirme merkezinde öğrencilere eğitimlerinde yardımcı olacak bölümlerin kurulması düşünüldüğünde bu birimlere ilginin ne olacağı merak konusudur. Bu amaçla bazı sorulara yer verilmiştir. "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde derslere yardımcı nitelikte, televizyon, video, sinema filmi, ses bandı, vb. arşivi ve bunları izleme salonuna yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?" şeklindeki soruya %55 oranında (269 öğrenci) "Çok önemlidir" cevabı alınmıştır. %28'i (137 öğrenci) "Önemlidir", %12.6'sı (62 öğrenci) de "Önemli olabilir" demişlerdir. Bu tür bir faaliyetin merkezde yer almasını hiç gerekli görmeyen grup ise yalnızca %2.2 (11 öğrenci) dir. Öğrenciler Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinde panel, açık oturum seminer vb. etkinliklere yer verilmesini çok gerek duymaktadırlar. Merkezde bu tür çalışmalara yer verilmesini örneklem grubunun %52'si (259 öğrenci) "Çok önemlidir", %29.8'i (146 öğrenci) "Önemlidir", %12.9'u "Önemli olabilir" olarak görmüşlerdir. %2.8'i ise (14 öğrenci) "Hiç önemli değil" şeklinde cevaplamışlardır.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde öğrencilerin kitap, dergi gazete ve benzeri okuma salonuna yer verilmesini önemini ise öğrenciler şu şekilde vurgulamışlardır. Örneklem grubunun %63.6'sı (311 öğrenci) "Çok önemlidir" %25.1 (123 öğrenci) "Önemlidir", %6.3 (31 öğrenci) "Önemli olabilir" %3 (15 öğrenci) "Hiç önemli değil" şeklinde cevap vermişlerdir. Boş Zaman-

ları Değerlendirme Merkezi içinde yer alacak çalışmalar içinde en yüksek oranda "Çok önemlidir" yanabı bu soruya verilmiştir.

Burada Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin kitap, dergi, gazete gibi yazın türlerine eğilimlerin oldukça fazla olduğu da söylenebilir. Boş Zamanları Değerlendirmede eğlencenin yeri önemlidir zorunlu uğraşların yapılan uğraşlarda bireyi monotonluktan kurtarıp dinlendirebilir, bazı pasif uğraşlar zaman zaman gerekli olabilir. Bu nedenle, örneklem grubuna "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, dinlenme ve eğlence için televizyon, video, sinema filmi vb. izleme salonlarına yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya örneklem grubunun %35.6'sı (174 öğrenci) "Çok önemlidir" %37.8'i (185 öğrenci) "Önemlidir" %18.6'sı (91 öğrenci) "Önemli olabilir", %5.5'i (27 öğrenci) de "Hiç önemli değil" şeklinde cevap vermiştir.

Öğrenciler çeşitli sosyal faaliyetlerde bulunurken bu faaliyetlerin başkalarına da göstermek sergilemek isteyebilirler veya başkalarının yaptıkları çalışmalarını izlemek arzusunda olabilirler. İşte bu tür çalışmaların sergilenebilmesi için "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde ders projeleri, karikatür, resim, fotoğraf, kitap vb.nin sergilenebileceği bir yer bulunmasını ne derecede önemli görürsünüz?" şeklindeki soruya örneklem grubunun verdiği cevaplar şöyledir. %24.3'ü (119 öğrenci) "Çok önemlidir", %45'i (220 öğrenci) "Önemlidir", %21.4'ü

"Önemli olabilir" ve %5.1'i (25 öğrenci) de "Hiç önemli değil" şeklinde cevap vermiştir. Bu tür bir yere Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde yer verilmesi de öğrenciler tarafından önemli görülüyorsa da diğer çalışmalar için verilen önemle karşılaştırıldığında bu soruya daha ilgisiz kalındığı söylenebilir. Ayrıca 20 öğrenci de bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Üniversitede kişilik gelişiminin büyük ölçüde biçimlendiği yetişkinlik modelinin kurulduğu bir geçiş dönemi olarak görülebilir. Bu dönemin kendine özgü ihtiyaçları, çözümü gereken sorunları, duyarlı olduğu yönleri vardır. (50) Öğrencinin ihtiyaçlarını ve sorunlarını çözmeye yardımcı olacak bir merkezin üniversite bünyesinde kurulup aktif çalışma göstermesi şüphesiz ki önemlidir. Bu önemin öğrenciler açısından ne derecede olduğunu belirlemek amacıyla örneklem grubuna "Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde öğrencilere, kişisel-sosyal sorunları çözmeye yardımcı olacak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri verilmesini ne derecede, önemli görürsünüz?" diye sorulmuş ve öğrencilerin %54.8'i (268 öğrenci) "Çok önemlidir", %23.5'i (115 öğrenci) "Önemlidir", %14.1'i (69 öğrenci) "Önemli olabilir" şeklinde cevap vermişlerdir. "Hiç önemli değil" diyen öğrenciler ise örneklem grubunun yalnızca %5.7 (28 öğrenci) sidir. Soruya alınan bu cevaplarla da, Anadolu Üniversitesi

(50) GÖKMEN ve Diğerleri, s.81.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri bu tür bir merkezin oluşturulmasını önemli görmekte dirler denilebilir.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin kurulmasının öğrenciler açısından sağlayacağı yararları belirlenmeye çalışıldığı bu bölümü şu şekilde özetleyebiliriz:

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin yararlılığı ve bu merkez içinde yer alması düşünülen sosyal faaliyetler birimlerinin önemi hakkındaki 13 soruya öğrencilerin %41.2'si (201 öğrenci) "Çok önemlidir" cevabı vermişlerdir. Sorulara önemlidir şeklinde cevap verenlerin ortalaması ise %35.6'dır (174 öğrenci). Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde yer verilmesi düşünülen sosyal faaliyet birimlerini gerekli görmeyenler ise %5.1 (25 öğrenci) dir. Bu bölümdeki soruları cevapsız bırakanların ortalaması ise %2.4 (11 öğrenci) dola yındadır.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin önemi hakkındaki sorunların arasında, örneklem grubunun en az önemsedikleri, "Merkezde el sanatlarına yer verilmesidir." Ancak sosyal faaliyetler arasında en az ilgi gören bu sanat dalına ilgi yüzdesi dahi oldukça yüksektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde örneklem grubu hakkında bilgi verirken, örneklem grubunun Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümleri dördüncü sınıf öğrenci-

lerinden oluştuğu belirtilmişti. Örneklemin son sınıf öğrencilerinden seçilmesinin nedeni de, bu öğrencilerin 4 yıl boyunca okullarını diğer alt sınıf öğrencilerinden daha iyi değerlendirebilecekleri konuya daha olgun ve objektif bakabilecekleri varsayımından kaynaklanmıştır.

Son sınıf olmaları nedeniyle, fakültelerinde öğrenciler için kurulacak yeni bir hizmet biriminin kendilerince pek önemli olmayacağı, başka deyişle kendilerini artık ilgilendirmeyeceği düşünülebilir.

Ancak anketin bu bölümündeki sorulara alınan cevaplardan çıkarılan sonuca göre, ğrenciler Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin önemini vurgulamışlardır. Sorulara alınan cevapların ayrı ayrı değerlendirilmesi sonucunda ise öğrencilerin ilgi alanlarının daha çok hangi yönde olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Özetle Anadolu niversitesinde Boş Zamanları Değerlendirme Merkezi kurulduğunda, bu merkezde yer alacak sosyal çalışmalar öğrencilerin ilgisini çekecek ve katılım sağlayacaktır denilebilir.

BÖLÜM IV

Ö Z E T - S O N U Ç - Ö N E R İ L E R

ÖZET

21. yüzyıla girerken dünyamızda her geçen gün daha hızlı değişimler oluyor. Teknolojideki bu değişimler toplumsal yaşamı da etkiliyor, çalışma yerleri, çalışma sistemleri değişiyor. Bu değişiklik içinde insanın yaşam biçimi de değişiyor. Dünya nüfusu kalabalıklaşırken buna bağlı olarak da insanların kullanımına sunulan tüketim araçları çoğalıyor, hizmetler çeşitleniyor.

İnsanların yaptıkları iş çeşitlerinin yani meslek gruplarının artması öğretim kurumlarındaki meslek eğitimi değişikliklerini de beraberinde getiriyor.

İnsanlar bu kadar hızlı gelişen bir dünyada bunalımları, sorunları da artarak yaşam sürmeye çalışıyor.

İşte bu bunalımlarından kurtulmak, iş streslerini üzerlerinden atmak amacıyla, uzmanların da önerdiği gibi zorunlu olarak yaptıkları çalışmaların dışında bir çok faaliyete yöneliyorlar.

Zorunlu gereksinmelerin karşılanması sonucu artan kalan zamanda yapılan bu faaliyetler Boş Zaman Faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır.

Üniversite öğrencileri de, okulu, varsa işi, uykusu, zorunlu yolculuğu (okula gidip gelme) dışındaki zamanlarında çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarında yaptıkları

çalışmalar ve bu çalışmalara katılma biçimlerini saptamak amacıyla İktisat ve İşletme bölümü son sınıf öğrencilerine bu anket uygulandı.

Öğrencilere birinci bölümde kişisel ve sosyo-ekonomik konularla ilgili sorular soruldu. İkinci bölümün sorularının içeriği zaman kullanımına, üçüncü bölüm sorularının içeriği ise boş zaman değerlendirme eğilimlerine ilişkindi. Öğrencilerin kitle iletişim araçlarıyla etkileşimleri, spor ve sanatsal faaliyetlere olan ilgileri yine bu bölümde sorulan sorular aracılığı ile öğrenilmeye çalışıldı.

Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin kurulması hakkındaki görüşleri ile bu merkezden beklentileri bölüm sorularının içeriğini oluşturdu.

Boş Zaman Değerlendirme alışkanlıkları kişinin yetiştirme şekliyle ilişkilidir. Aile, çevre, okul, işyeri faktörleri boş zamanları değerlendirmede kişiye etkide bulunurlar.

Cinsiyet ve ekonomik durum da boş zamanları değerlendirme eylemlerinin sınırlarını belirleyen faktörlerdir.

Bu çalışmanın evrenini oluşturan Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümü öğrencilerinin kişisel ve sosyo-ekonomik özelliklerini özetleyecek olursak; öğrencilerin çoğunluğu Eskişehir ili dışından gelmiştir. Orta gelirli ailelerin çocuklarıdır. Anne ve babalarının öğrenimi orta düzeydedir denilebilir.

Kitle iletişim araçlarıyla ilgileri, gazete dışında

azdır. Bu ilgisizlik, öğrencilerin ailelerinden uzakta yaşamaları ve gelirlerinin yetersiz oluşu nedeniyle kendilerine ait radyo, televizyon gibi araçlara sahip olma olanaklarının az olmasında bağlanabilir.

Öğrenciler bazı sosyal faaliyetlere katılmaya isteklidirler. Fakat ortamın ve ekonomik durumun yetersizliğinden katılamamaktadırlar.

Anket sorularına verilen yanıtlardan elde edilen sonuçlara göre Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin, spor, tiyatro, müzik, araştırma ve yeni bilgiler öğrenmeye yönelik çalışmalara katılmakta istekli oldukları görülmektedir.

Ortamın ve ekonomik durumun yetersizliği öğrencileri, pasif alışkanlıklar edinmeye yöneltmektedir.

SONUÇ

Anketler yönetilenlerin yöneticilere isteklerini iletme araçlarından biridir. Aynı zamanda kişilerin tepkilerini de dile getirmeye yardımcı olurlar.

Zaman zaman çeşitli kuruluşlar tarafından yapılan piyasa araştırmalarının bir amacı da toplumun yönetimden memnun olup olmadıklarını belirlemek ve yöneticileri uyarmaktır. Halkın gizli sorunlarının ortaya çıkarılması, ciddi olarak yapılacak bir anketle mümkün olabilir.

İşte öğrenciler arasında yapılan bu tür çalışmaların bir amacı da öğrencilerin gizli sorunlarını ortaya çıkararak, onların kurumdan beklentilerini saptayabilmektir.

Bu çalışmada öğrenci sorunlarının yalnızca belirli bir yönü ele alınmıştır. Bu çalışma öğrencilerin boş zaman değerlendirme eğilimleri ile sınırlandırılmıştır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimlerini saptamaya yönelik olan bu çalışmayla, aynı zamanda öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye ilişkin üniversiteden beklentileri de ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ankete verilen cevapların analizinden şu sonuçlar elde edilmiştir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin yaklaşık 5'te 4'ü Eskişehir dışından gelmiştir. Bu öğrencilerin yalnızca 4'de 1'i

kızıdır. Öğrencilerin yaklaşık %17'si ailelerinin yanında %47'si devlet yurtlarında, %33'ü bekar evlerinde, %1'i özel yurtlarda %2'side akrabalarının yanlarında kalmaktadır.

Öğrencilerin %77 kadarı derslerin devam ettiği dönemde hiç çalışmamaktadır. Geri kalan %23'ünün %3 kadarı hafta sonu veya yarım gün, %13'ü kısmen kendi işinde, yaklaşık %7'side sürekli çalışmaktadır. Bu öğrenciler masraflarının kaynaklarını ailelerinden (%47) ailesinden burs ve krediden (%34), ailesinden ve kendi kazancından (%11). ve kendi kazançlarından (%8) karşılamaktadırlar.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin anne ve babaları ilk ve orta öğrenim düzeyindedir, denilebilir. Öğrencilerin yaklaşık %64'ünün annesi, %58'inin de babası okuryazar ya da ilköğretim mezunudur. Ortaokul veya lise mezunu olan durumu ise, annede %15, babada %29 kadardır, Öğrenci annelerinin yalnızca %2'si babalarının ise %9 kadarı yüksek okul mezunudur. Okuryazar olmama durumu, annede %18, babada %3'ten biraz fazladır.

Öğrenci aileleri orta gelirli ailelerden oluşmaktadır, alt sınır olarak 30.000TL den az, üst sınır olarak 230.000TL den çok şeklinde belirlenen gelir durumları, 30.001 ila 120.000TL arasında yoğunlaşmaktadır. 30.001-60.000TL arası geliri olan aileler %27, 60.001-120.000TL arası geliri olan aileler de %42 dolayındadır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler

Fakültesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun (%67) düzenli ders çalışma alışkanlıkları yoktur. Boş zamanları olmadığını söyleyen grup ise yalnızca %7 dolayındadır. Günde en az 1, en çok 6 saat boş zamanı olan öğrenci yüzdesi %65'e yakındır. Başka bir deyişle öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun boş zamanları bulunmaktadır denilebilir.

Kitle iletişim araçlarına olan ilginin saptanmaya çalışıldığı bölümde ise, öğrencilerin kitle iletişim araçlarından radyo televizyon ve kasetçalara sahiplik oranlarının çok düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaklaşık 5'te 4'ünün Eskişehir dışından gelmiş olması ve belirli bir ev düzenine sahip olmamaları bu araçlara sahip olma yüzdesinin düşüklüğünün nedeni olabilir.

Sinemada film izleyen öğrenci sayısının da düşük olduğu görülmektedir. Her hafta sinemaya giden öğrenciler sadece %28 kadardır.

Basılı malzemelere ilgi, radyo, televizyon ve sinemaya oranla yüksektir. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin %34'ü hergün, %50'si ise haftada bir kaç gün gazete okuduklarını belirtmişlerdir. Radyo ve televizyonda program türlerine ilgi, kız öğrencilerde her tür program, erkek öğrencilerde ise spor-eğlence-magazin programları ağırlık taşımaktadır. Basılı malzemelerdeki konularda ise kız öğrenciler arasında fantazi, erkek öğrenciler arasında mesleki ve teknik konular ilgi çekmektedir.

Kitle iletişim araçlarından haber izleme eğilimi ise yüksektir (%73).

Spor faaliyetlerine ilgi erkek öğrencilerde aktif katılma, kız öğrencilerde ise izleme boyutundadır. Cinsiyet sportif faaliyetler için önemli bir araç oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin spor yapma oranı kız öğrencilerin yaklaşık 7 katıdır.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin sanatsal etkinliklere olan ilgilerini de şöyle özetlemek mümkün;

Müzik: Öğrenciler müzikle daha çok dinleme boyutunda ilgileniyorlar. Aktif ilgilenme çok düşüktür. Kız öğrenciler arasında Klasik Türk Sanat Müziğine ilgi fazlayken, erkek öğrencilerde Halk Müziği daha çok ilgi görmektedir. Gelirin yükselmesi de müziğe ilgiyi dinleme boyutunda artırmaktadır.

Plastik Sanatlar: Öğrencilerin en az ilgisini çeken daha doğrusu ilgisini çekmeyen bir sanat dalı görünümündedir. Bu dala ilgili iki soruya öğrenciler ilgisiz kalmışlar ve 41. soruya yaklaşık %31'i cevap vermemişlerdir.

Sahne Sanatları: Tiyatro hem kız, hem de erkek öğrenciler arasında ilgi duyulan daldır. Erkeklerin %83'ü kızların %72'si tiyatro sanatı ile ilgilenmek istemektedirler.

Bilgi ve beceri kazanma faaliyetleri için zaman ayırma eğilimi ise, öğrenciler arasında genellikle zaman ayrıldığı görülmüştür. Bu tür faaliyetlere

hiç zaman ayırmam diyenler sadece %7 dolayındadır.

Kahveya veya güne toplantıya gitme için zaman ayırma alışkanlıkları erkek öğrencilerde kız öğrencilere oranla fazladır. Ancak genel olarak öğrencilerin arada bir bu tür faaliyetlere zaman ayırdıkları görülmektedir.

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri boş zaman değerlendirme faaliyetlerine, %36 oranında eğitici ve yararlı buldukları için, %28 dolayında da rahatlayıp sıkıntılardan kurtuldukları için katılmakta oldukları söylenebilir. Öğrencilerin %17'si de bu faaliyetlere, kendini yaratıcı ve üretken yaptığı için katıldığını belirtmiştir. Cevapların ağırlığını bu seçenekler oluşturmaktadır.

Boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin yararları hakkındaki soruya ise öğrencilerin %39'u bilgilerimi ilerletiyorum ve yeteneklerimi geliştiriyorum demektedir.

Genel olarak boş zaman faaliyetlerinin eğitici, öğretici ve ruhsal yönden rahatlatıcı etkisi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerine katılamama, %35 oranında buldukları çevrenin uygun olmamasından kaynaklanmaktadır. Boş zaman faaliyetlerine katılamamaya bir neden de ekonomik yetersizliktir denilebilir. Ekonomik yetersizlik nedeniyle boş zaman değerlendirme faaliyetlerine katılamayanların oranı %19.4'dür.

Öğrenciler sosyal faaliyetlerin organize edildiği bir Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinin kurulmasının gereğini duymaktadırlar. Şu an var olan sosyal kollara katılımın az olması ve yeterli sayıda öğrencinin isteğince bu faaliyetlere katılamaması, sosyal faaliyet birimlerinin öğrencileri örgütleyebilme yetersizliğinden kaynaklanmakta olduğu ileri sürülebilir.

ÖNERİLER

Bu çalışma sonucunda Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimleri ve boş zaman değerlendirme eğilimlerine ilişkin kurumdan (üniversiteden) beklentileri saptandı.

Öğrencilerin boş zamanları değerlendirme eğilimleri ile ilgili elde edilen bulgular sonucu öneriler; boş zaman kullanımına ilişkin öneriler ve bu konuda ileride yapılacak çalışmalara ilişkin öneriler olarak ele alınabilir.

Boş Zaman Kullanımına İlişkin Öneriler

Bulunulan çevreye uygun boş zaman değerlendirme merkezleri kurulmalı, bu merkezlerde bireyleri yararlı boş zaman faaliyetlerine yönlendirecek görevliler çalıştırılmalıdır.

Yükseköğrenim öğrencisi artık mesleğinin yönünü

çizmiş olarak kabul edilirse, oluşturulacak Boş Zamanları Değerlendirme Merkezlerinde öğrencilerin kendilerini mesleki olarak da geliştirebilecekleri etkinliklere yer verilmelidir. Onları çağın insanı olmaya, yaşama alıştırmaya yönlendirecek birimler oluşturulmalı.

Demokratik yönetimin gereği olarak öğrencileri katılımcı kılacak çalışmaların örneği verilmelidir.

İleride Yapılacak Çalışmalara İlişkin Öneriler

Bu çalışmanın belirli sınırlılıklar içinde yapıldığı belirtilmişti. Bu nedenle bundan sonra yapılacak olan çalışmalar bu çalışmadaki eksiklikler gözönüne alınarak giderilmeye çalışılmalıdır.

Boş zaman konusunda, sık sık konferans, seminer gibi toplantılar yapılmalı ve bu alandaki çalışmalara yöneticilerin dikkati çekilmelidir.

Benzer çalışmalar arasında daha kapsamlı karşılaştırmalar yapılmalıdır.

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi diğer fakültele-
rine de uygulanmalı ve aralarındaki benzer ve farklılık-
lar karşılaştırılarak Anadolu Üniversitesi Boş Zamanla-
rı Değerlendirme Merkezlerinin tüm üniversite öğrenci-
lerinin boş zamanlarını doyurabilecek hizmetler verme-
si yoluna gidilmelidir.

İktisat ve İşletme alanlarında örgün ve yaygın öğrenim gören yükseköğrenim gençliğinin boş zamanları değerlendirme eğilimleri arasındaki ilişkiler değeren-

dirilmelidir.

Aynı şekilde varsa, diğer ülkelerde İktisat ve İşletme öğrenimi gören öğrencilerin boş zamanları değerlendirme eğilimleri karşılaştırılmalıdır.

Bu alanda yapılan çalışmalarda gerek çalışma sırasında, gerekse çalışma sonucunda görülen eksiklikler giderilmeye çalışılmalıdır.

Boş zamanlar konusunda yapılan çalışmalar doğrultusunda boş zaman bilimi geliştirilmeli ve disipline edilmelidir.

EKLER

EK

- I- 1985-1986 Öğretim Yılı Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi
- II- 3'üncü Bölümde Gönderme Yapılan Çapraz Dağılımlar
- III- Anadolu Üniversitesi Sosyal Faaliyetleri
- IV- 1985-1986 Öğretim Yılında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme ve İktisat Bölümü Öğrencilerine Verilen Dersler
- V- 1985-1986 Öğretim Yılında Anadolu Üniversitesi'ne Bağlı Fakülte ve Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrenci Sayıları (Mart 1986 Dökümü)
- VI- Anadolu Üniversitesi'nin Kısa Tanıtımı

EK - I

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
1985-1986 Öğretim Yılı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖRGÜN BÖLÜM ÖĞRENCİLERİNİN
BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME
FAALİYETLERİ ANKETİ-I
(İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)

Sayın Son Sınıf Öğrencimiz,

Üniversitemiz öğrencilerinin boş zamanlarını kul-
lanma biçimlerini, boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla
katıldıkları faaliyetleri ve boş zaman değerlendirme
konusunda Üniversiteden beklentilerini ortaya koymak ama-
cıyla bir araştırma yapılmaktadır.

Bu ankette sizlere, önce kişisel, sosyal ve ekono-
mik özelliklerinizle ilgili bazı sorular sorulmakta ve
bunları, zamanınızı nelere ve nasıl kullandığınızı değer-
lendirme konusunda Üniversiteden neler beklediğinizi kap-
sayan sorular izlemektedir.

Bu anketteki soruların cevaplarını, ekteki optik
cevap kağıdına işaretleyiniz. Her soru ile ilgili cevabı-
nızı, cevap kağıdında ilgili cevap yerine kurşunkalemle
işaretleyerek belirtiniz. Cevap kağıdını buruşturmayınız.
Üzerinde gereksiz hiç bir işaret koymayınız.

Bu anketteki soruların samimi ve doğru olarak ce-
vaplandırılması çok önemlidir. Bu sorulara verdiğiniz

Samimi cevaplara dayanarak yapılan bir araştırma, ancak bu koşulla yararlı sonuçlar verecek ve gelecekteki öğrencilere daha çok yardımcı olma imkanını yaratacaktır.

Anketteki bütün soruları samimi ve doğru olarak cevaplayacağınıza ve cevapsız soru bırakmayacağınıza inanıyoruz.

Bu ankete yukarıda belirtilen şekilde cevaplandırdıktan sonra, görevliye teslim ediniz.

Üniversitenizin geleceği için gösterdiğiniz titizlikten dolayı teşekkür eder, başarılar dileriz.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Bölümünüz nedir?
A) İktisat B) Maliye C) İşletme
2. Cinsiyetiniz nedir?
A) Kadın B) Erkek
3. Ailenizin bulunduğu yerin niteliği nedir?
A) Büyük il merkezi (Ankara, İstanbul, İzmir)
B) İl Merkezi C) İlçe Merkezi
D) Kasaba E) Köy
4. Bir işte çalışıyor musunuz?
A) Çalışmıyorum
B) Yalnız yaz tatilinde çalışıyorum
C) Hafta sonu veya yarım gün çalışıyorum
D) Kısmen kendi işimde çalışıyorum
E) Tam gün çalışıyorum
5. Masraflarınızı hangi kaynaktan karşılıyorsunuz?
A) Tümüyle ailemden
B) Ailemden ve burs veya krediden
C) Ailemden ve kendi kazancımdan
D) Kendi kazancımdan
6. Öğrenim gördüğünüz ilde nerede kalıyorsunuz?
A) Ailemle B) Devlet yurdunda
C) Özel yurtda D) Bekar evinde
E) Akrabalarımın yanında

7. Annenizin öğrenim durumu nedir?
- A) Okur-yazar değil
B) Okur-yazar veya ilkokul mezunu
C) Ortaokul mezunu
D) Lise veya dengi okul mezunu
E) Yüksekokul mezunu
8. Babanızın öğrenim durumu nedir?
- A) Okur-yazar değil
B) Okur-yazar veya ilkokul mezunu
C) Ortaokul mezunu
D) Lise veya dengi okul mezunu
E) Yüksekokul mezunu
9. Ailenizde gelir sağlayan kaç kişidir?
- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5 veya daha fazla
10. Ailenizin toplam aylık geliri hangi dilim içindedir?
- A) 30.000 TL'den az B) 30.001-60.000 TL
C) 60.001-120.000 TL D) 120.001-230.000 TL
E) 230.000 TL'den fazla
11. Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda kendinize ait bir odanız var mı?
- A) Var B) Yok
12. Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda, sizin kullanabileceğiniz radyo ve kasetçalar var mı?
- A) Hiçbiri yok B) Radyo var
C) Kasetçalar var D) İkisi de var

13. Günde kaç saat radyo dinliyorsunuz?
- A) Hiç dinlemiyorum B) 1-2 saat
C) 3-4 saat D) 5-6 saat
E) 6 saatten fazla
14. Radyoda ençok hangi programı dinlersiniz?
- A) Spor, eğlence, magazin B) Tiyatro
C) Haber D) Her programı dinlerim
E) Genellikle radyo dinlemem
15. Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda, sizin kullanabileceğiniz televizyon var mı?
- A) Hiçbiri yok B) Siyah-beyaz televizyon
C) Renkli televizyon var var
16. Günde kaç saat televizyon izliyorsunuz?
- A) 1 saatten az B) 1-2 saat
C) 3-4 saat D) Başlangıcından sonuna kadar
17. Televizyonda en çok hangi tür programları izlersiniz?
- A) Film ve dizi film B) Spor, eğlence, magazin
C) Belgesel ve dökümanter D) Haber ve haber programı
E) Her programı izlerim
18. Eskişehir'de oturmakta olduğunuz mekanda, sizin kullanabileceğiniz video var mı?
- A) Var B) Yok
19. Videonuz varsa haftada ortalama kaç saatinizi video izlemekle geçirirsiniz?
- A) 2-5 saat B) 6-10 saat C) 11-15 saat
D) 16-20 saat E) 21-25 saat

30. Boş zamanınız ve imkan olduğunda fotoğraf, film, video vb. çalışmalarını ile ilgilenir misiniz?
- A) Hiç ilgilenmem
 - B) Fotoğraf çekimi ile ilgilenirim
 - C) Film çekimi ile ilgilenirim
 - D) Video kayıt çalışmalarını ile ilgilenirim
 - E) Tümünü ile ilgilenirim
31. Boş zamanınız ve imkan olduğunda, karikatür, grafik, çizgi film çalışmalarını ile ilgilenir misiniz?
- A) Hiç ilgilenmem
 - B) Karikatür ile ilgilenirim
 - C) Grafik ile ilgilenirim
 - D) Çizgi film ile ilgilenirim
 - E) Tümünü ile ilgilenirim.
32. Boş zamanınız ve imkan olduğunda sahne sanatları (tiyatro, pandomim, bale vb.) ile ilgilenir misiniz?
- A) Hiç ilgilenmem
 - B) Bazen bu tür eserleri izlerim
 - C) Genellikle bu tür eserleri izlerim
 - D) Bazen bu tür eserlerde rol almak isterim
33. Sahne sanatları ile ilgileniyorsanız ya da ilgilenmek durumunda kalırsanız, hangi türe eğilim duyarsınız?
- A) Tiyatro
 - B) Pandomim
 - C) Bale
 - D) Modern dans
 - E) Her türüne

39. Boş zamanınız olduğunda halk oyunları çalışmalarınıyla ilgilenir misiniz?
- A) Hiç ilgilenmem
 - B) Bazen bu tür çalışmalarını izlerim
 - C) Genellikle bu tür çalışmalarını izlerim
 - D) Bazen bu tür çalışmalara katılırım
 - E) Genellikle bu tür çalışmalara katılırım
40. Boş zamanınız ve imkan olduğunda plastik sanatlarla (resim, heykel, seramik vb.) ilgilenir misiniz?
- A) Hiç ilgilenmem
 - B) Bazen bu tür sanat eseri sergilerini izlemeye giderim
 - C) Genellikle bu tür sanat eseri sergilerini izlemeye giderim
 - D) Bazen bu tür sanat çalışmalarına katılmak isterim
 - E) Genellikle bu tür sanat çalışmalarına katılmak isterim
41. Plastik sanatlarla ilgileniyorsanız ya da ilgilenmek durumunda kalırsanız en çok hangi türe eğilim duyar-sınız?
- A) Resim
 - B) Heykel
 - C) Seramik
 - D) Dekoratif ve camışleri
 - E) Her türü ile
42. Boş zamanınız olduğunda sporla ilgilenir misiniz?
- A) İlgilenmem
 - B) Bazen spor faaliyetlerini izlerim
 - C) Genellikle spor faaliyetlerini izlerim
 - D) Bazen spor yaparım
 - E) Genellikle spor yaparım

43. Boş zamanınız olduğunda, kadın iseniz gün toplantılarına, erkek iseniz kahveye gitmek için zaman ayırmıyorsunuz?
- A) Hiç zaman ayırmam
B) Arada bir zaman ayırırım
C) Genellikle zaman ayırırım
D) Boş zamanlarımı bu tür faaliyetlerle geçiririm
44. Anadolu Üniversitesi bünyesinde öğrenciler için, belirli kültür ve sanat çalışmalarının organize edildiği BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME MERKEZİ kurulmasını ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç gereği yok
B) Gerekli sayılabilir
C) Gereklidir
D) Çok gereklidir
45. Yukarıda sözü edilen Boş Zamanları Değerlendirme Merkezi kurulursa bu merkezden ne kadar sıklıkla yararlanabileceğiniz?
- A) Hiç yararlanamayacağım
B) Arada bir yararlanabileceğim
C) Sık sık yararlanabileceğim
D) Sürekli yararlanabileceğim
46. Boş zamanları Değerlendirme Merkezi kurulduğunda, bu merkezdeki faaliyetlerde aktif görev almayı düşünür müsünüz?
- A) Hiç düşünmem
B) Düşünebilirim
C) Düşünürüm
D) Mutlaka görev almak isterim

47. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde spor faaliyetlerine yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir
48. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde müzik faaliyetlerine yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir
50. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, el sanatlarına yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir
51. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, kitap, dergi, gazete ve benzeri okuma salonuna yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir
52. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, seminer, konferans, açıkoturum, panel gibi faaliyetlere yer verilmesini ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir
53. Boş Zamanları Değerlendirme Merkezinde, derslere yardımcı nitelikte Televizyon, video, sinema filmi, ses bandı vb. arşivi ve bınları izleme salonuna yer verilmesi ne derecede önemli görürsünüz?
- A) Hiç önemli değil B) Önemli olabilir
C) Önemlidir D) Çok önemlidir

58. Ortaöğreniminiz sırasında herhangi bir sosyal faaliyet-
te bulundunuz mu?
- A) Hiç bulunmadım
 - B) Spor faaliyetinde bulundum
 - C) Müzik veya folklorla uğraştım
 - D) Tiyatro çalıştım
 - E) Diğer sosyal faaliyetlerde bulundum.
59. Boş Zamanları Değerlendirme Faaliyetleri size en çok
aşağıdakilerden hangi yararı sağlıyor?
- A) Statü kazanıyor ve çevremi genişletiyorum
 - B) Bilgilerimi ilerletiyorum ve yeteneklerimi gelişt-
tiriyorum
 - C) Farklı yaşam tecrübeleri kazanıyorum
 - D) Uzak ve yakın çevrem ile iletişim kurmayı kolaylaş-
tırıyorum
 - E) Topluma daha kolay uyum sağlıyorum
60. Katıldığınız boş zaman faaliyetlerinin tümünü düşün-
düğünüzde, bu faaliyetlere genel olarak neden katı-
lıyorsunuz?
- A) Zevkli ve eğlenceli buluyorum
 - B) Eğitici ve yararlı buluyorum
 - C) Rahatlıyor ve kısıntılardan kurtuluyorum
 - D) Bu faaliyetlere katılmaktan heyecan duyuyorum
 - E) Bu faaliyetlere katıldıkça kendimi daha yaratıcı
ve üretken görüyorum

61. Boş zaman faaliyetleriniz için ayda kaç lira harcıyorsunuz?
- A) 1.000 TL'den az
 - B) 1.001-3.000 TL arası
 - C) 3.001-6.000 TL arası
 - D) 6.001-10.00 TL arası
62. Boş Zaman faaliyetlerine istediğiniz ölçüde katılamıyorsanız bunun nedeni sizce ne olabilir?
- A) İstedğim ölçüde katılıyorum
 - B) Boş zaman faaliyetlerine nasıl katılmam gerektiğine ilişkin beni yönlendiren kimse yok
 - C) Boş zaman faaliyetlerine katılacak ekonomik gücüm yok
 - D) Bulduğum ortam (çevre) boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine katılmaya uygun değil
 - E) Boş zamanları değerlendirme diye bir alışkanlığım yok

EK-II

3. Bölümde Gönderme Yapılan
Çapraz Dağılımlar

- Tablo 1. Cinsiyet ve Sinemaya Gitme Sıklığı
- Tablo 2. Boş Zamanlarda Müzikle İlgilenme ve Öğrencinin Kaldığı Yer
- Tablo 3. Müziğe İlgisi ve Ailenin Toplam Aylık Geliri
- Tablo 4. Boş Zamanlarda Plastik Sanatlarla İlgilenme ve Ailenin Toplam Aylık Geliri

Ek-II Tablo 1

Cinsiyet ve Sinemaya Gitme Sıklığı

SORU: 21		SİNEMAYA GİTME SIKLIĞI					
SORU: 2		HİÇ GİT- MEM	HAFTADA 2 KEZ	HAFTADA 1 KEZ	AYDA 1 KEZ	DAHA AZ	TOPLAM
CİNSİYET	KIZ	Sayı 12 Satır% 10.5 Sütun% 26.1 Toplam% 2.5	4 3.5 16.7 0.8	31 27.2 23.0 6.5	39 34.2 22.8 8.2	28 24.6 28.6 5.9	114 24.1
	ERKEK	Sayı 34 Satır% 9.4 Sütun% 73.9 Toplam% 7.2	20 5.6 83.3 4.2	104 28.9 77.0 21.9	132 36.7 77.2 27.8	70 19.4 71.4 14.8	360 75.9
	TOPLAM	Sayı 46 % 9.7	24 5.1	135 28.5	171 36.1	98 20.7	474* 100.0

* 15 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Ek-II Tablo 2

Boş Zamanlarda Müzikle İlgilenme ve
Öğrencinin Kaldığı Yer

SORU: 37 BOŞ ZAMANLARDA MÜZİKLE İLGİLENME

SORU: 6		HİÇ	BAZEN	GENEL.	BAZEN	GENEL.	TOPLAM
		İLGİLEN- MEM	MÜZİK DİNL.	MÜZİK DİNL.	ÇALAR SÖY.	ÇALAR SÖY.	
AİLEMLE	Sayı	4	15	59	3	1	82 17.1
	Satır%	4.9	18.3	72.0	3.7	1.2	
	Sütun%	14.8	13.6	19.0	15.8	7.1	
	Toplam%	0.8	3.1	12.3	0.6	0.2	
DEVLET YURDU	Sayı	10	66	133	7	8	224 46.7
	Satır%	4.5	29.5	59.4	3.1	3.6	
	Sütun%	37.0	60.0	42.9	36.8	57.1	
	Toplam%	2.1	13.8	27.7	1.5	1.7	
ÖZEL YURT	Sayı	3	0	1	0	1	5 1.0
	Satır%	60.0	0.0	20.0	0.0	20.0	
	Sütun%	11.1	0.0	0.3	0.0	7.1	
	Toplam%	0.6	0.0	0.2	0.0	0.2	
BEKAR EVİ	Sayı	10	27	110	9	4	160 33.3
	Satır%	6.3	16.9	68.8	5.6	2.5	
	Sütun%	37.0	24.5	35.5	47.4	28.6	
	Toplam%	2.1	5.6	22.9	1.9	0.8	
AKRABA EVİ	Sayı	0	2	7	0	0	9 1.9
	Satır%	0.0	22.2	77.8	0.0	0.0	
	Sütun%	0.0	1.8	2.3	0.0	0.0	
	Toplam%	0.0	0.4	1.5	0.0	0.0	
TOPLAM	Sayı	27	110	310	19	14	480 100.0
	%	5.6	22.9	64.6	4.0	2.9	

ÖĞRENCİNİN KALDIĞI YER

* 9 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Ek-II Tablo 3

Müziğe İlgili ve Ailenin Toplam Aylık Geliri

SORU: 10		SORU: 37 MÜZİĞE İLGİ					TOPLAM
		HİÇ İLGİLEN-MEM	BAZEN MÜZİK DİNL.	GENEL. MÜZİK DİNL.	BAZEN ÇALAR SÖY.	GENEL. ÇALAR SÖY.	
AİLENİN TOPLAM AYLIK GELİRİ	30.000' DEN AZ	Sayı 4	2	5	1	1	13
		Satır% 30.8	15.4	38.5	7.7	7.7	2.7
		Sütun% 14.8	1.8	1.6	5.6	7.7	
		Toplam% 0.8	0.4	1.1	0.2	0.2	
	30.001-60.000	Sayı 13	40	70	6	4	133
		Satır% 9.8	30.1	52.6	4.5	3.0	28.0
		Sütun% 48.1	36.0	22.9	33.3	30.8	
		Toplam% 2.7	8.4	14.7	1.3	0.8	
	60.001-120.000	Sayı 7	54	135	6	4	206
		Satır% 3.4	26.2	65.5	2.9	1.9	43.4
		Sütun% 25.9	48.6	44.1	33.3	30.8	
		Toplam% 1.5	11.4	28.4	1.3	0.8	
	120.001-230.000	Sayı 1	13	66	4	3	87
		Satır% 1.1	14.9	75.9	4.6	3.4	18.3
		Sütun% 3.7	11.7	21.6	22.2	23.1	
		Toplam% 0.2	2.7	13.9	0.8	0.6	
	230.000' DEN FAZLA	Sayı 2	2	30	1	1	36
		Satır% 5.6	5.6	83.3	2.8	2.8	7.6
		Sütun% 7.4	1.8	9.8	5.6	7.7	
		Toplam% 0.4	0.4	6.3	0.2	0.2	
TOPLAM	Sayı 27	111	306	18	13	475 [±]	
	% 5.7	23.4	64.4	3.8	2.7	100.0	

* 14 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Ek-II Tablo 4

Boş Zamanlarda Plastik Sanatlarla İlgilenme ve
Ailenin Toplam Aylık Geliri

SORU: 40		BOŞ ZAMANLARDA PLASTİK SANATLARLA İLGİLENME					TOPLAM	
SORU: 10		HİÇ İLGİLEN- MEM	BAZEN İZLE- MEYE G.	GENEL. İZLE- MEYE G.	BAZEN KATI- LIRIM	GENEL. KATI- LIRIM		
AİLENİN TOPLAM AYLIK GELİRİ	30.000' DEN AZ	Sayı	7	3	1	0	1	12 2.6
		Satır%	58.3	25.0	8.3	0.0	8.3	
		Sütun%	2.5	3.2	2.5	0.0	4.8	
		Toplam%	1.5	0.6	0.2	0.0	0.2	
	30.001- 60.000	Sayı	86	22	6	10	6	130 28.0
		Satır%	66.2	16.9	4.6	7.7	4.6	
		Sütun%	31.3	23.2	15.0	30.3	28.6	
		Toplam%	18.5	4.7	1.3	2.2	1.3	
	60.001- 120.000	Sayı	118	37	22	14	8	199 42.9
		Satır%	59.3	18.6	11.1	7.0	4.0	
		Sütun%	42.9	38.9	55.0	42.4	38.1	
		Toplam%	25.4	8.0	4.7	3.0	1.7	
	120.001- 230.000	Sayı	41	25	7	8	5	86 18.5
		Satır%	47.7	29.1	8.1	9.3	5.8	
		Sütun%	14.9	26.3	17.5	24.2	23.8	
		Toplam%	8.8	5.4	1.5	1.7	1.1	
	230.000' DEN FAZLA	Sayı	23	8	4	1	1	37 8.0
		Satır%	62.2	21.6	10.8	2.7	2.7	
Sütun%		8.4	8.4	10.0	3.0	4.8		
Toplam%		5.0	1.7	0.9	0.2	0.2		
TOPLAM		Sayı	275	95	40	33	21	464 [±] 100.0
		%	59.3	20.5	8.6	7.1	4.5	

* 25 öğrenci bu sorulardan en az birini cevaplamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

EK-III

Anadolu Üniversitesi Sosyal Çalışma Merkezleri

- 1- Halk Bilim Araştırmaları Merkezi
- 2- Müzik Merkezi
- 3- Havacılık Kulübü
- 4- Spor Kulübü
- 5- Gazetecilik Kulübü
- 6- Fotoğrafçılık Kulübü
- 7- Sinema Kulübü
- 8- Tiyatro Kulübü
- 9- Dağcılık Kulübü
- 10-Doğa Kulübü

Anadolu Üniversitesi Sosyal Etkinlikleri

- 1- Halk Oyunları
- 2- Tiyatro
- 3- Müzik
- 4- Sinema
- 5- Yayın
- 6- Konferans
- 7- Fotoğrafçılık
- 8- Havacılık
- 9- Dağcılık
- 10-Doğacılık

Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Kurumda
Katıldıkları Sosyal Çalışma Türleri

1- Spor : Atletizm

- : Basketbol
- : Voleybol
- : Hentbol
- : Futbol
- : Güreş
- : Tenis
- : Masa Tenisi

2- Müzik: Halk Oyunları (Folklor)

- : Türk Sanat Müziği
- : Türk Halk Müziği

3- Fotoğrafçılık

4- Sinema

5- Havacılık : Paraşüt

- : Planör

6- Gazetecilik

7- Tiyatro

EK-IV

1985-1986 ÖĞRETİM YILI

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ

İŞLETME VE İKTİSAT BÖLÜMLERİNDE OKUTULAN DERSLER

I.YARI YIL

İŞLETME

I. SINIF

- 1- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I
- 2- Hukukun Temel Kavramları
- 3- Matematik I
- 4- Davranış Bilimleri I
- 5- İktisat I
- 6- Muhasebe İlkeleri (Giriş)
- 7- İşletme Bilimlerine Giriş I
- 8- Yabancı Dil I (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

II. SINIF

- 1- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II
- 2- Türkçe II
- 3- İşletme Yönetimi I
- 4- Muhasebe I (Aktif-Pasif)
- 5- İktisat
- 6- İstatistik
- 7- İşletme Hukuku II
- 8- Kamu Maliyesine Giriş

- 9- Yabancı Dil II (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

III. SINIF

- 1- Bilgi İşlem Kullanımı
- 2- Ekonometri I
- 3- İktisadi Düşünceler Tarihi
- 4- Para Teorisi
- 5- Türk Vergi Mevzuatı
- 6- Maliye Muhasebesi
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi III
- 8- Yabancı Dil III (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

IV. SINIF

- 1- İktisadi Sistemler
- 2- Kalkınma Ekonomisi
- 3- Maliye Politikası
- 4- Uluslararası İktisat Teorisi
- 5- Yatırım Projeleri
- 6- Türkçe IV
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi IV
- 8- Yabancı Dil IV (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

I. YARI YIL

İKTİSAT

I. SINIF

- 1- Anayasa Hukuku
- 2- Davranış Bilimleri I
- 3- İktisata Giriş I
- 4- İşletme Bilimlerine Giriş
- 5- Hukukun Temel Kavramları
- 6- Matematik I
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I
- 8- Yabancı Dil I (İngilizce-Almanca-Fransızca)
- 9- Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-Sanat Tarihi)

II. SINIF

- 1- Kamu Maliyesi I
- 2- Kamu Yönetimi I
- 3- Mikro İktisat
- 4- Muhasebe II
- 5- Yönetim ve Organizasyon II
- 6- İstatistik I
- 7- Türkçe II
- 8- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II
- 9- Yabancı Dil II (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-Sanat Tarihi)

III. SINIF

- 1- Pazarlama Yönetimi
- 2- Finans Yönetimi
- 3- Üretim Yön. ve Sis.
- 4- Mali Raporlar Analizi
- 5- İş Hukuku I
- 6- Vergi Hukuku II
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi III
- 8- Türkçe III
- 9- Yabancı Dil III (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

IV. SINIF

- 1- Araştırma Yöntemleri
- 2- İşletme Politikası
- 3- Kooperatifçilik
- 4- Muhasebe Denetimi
- 5- Yönetim Muhasebesi
- 6- Uluslararası İşletmecilik
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi IV
- 8- Yabancı Dil IV (İngilizce-Almanca-Fransızca)

II. YARI YIL

İŞLETME

I. SINIF

- 1- Davranış Bilimleri II
- 2- İşletme Bilimlerine Giriş
- 3- İktisat II
- 4- Envanter-Bilanço
- 5- İşletme Hukuku I
- 6- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I
- 7- Türkçe I
- 8- Matematik II
- 9- Yabancı Dil I (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

II. SINIF

- 1- İşletme Yönetimi II
- 2- Muhasebe II (Şirketler)
- 3- Bilgi İşlem
- 4- Maliye Teorisi
- 5- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II
- 6- Makro İktisat
- 7- İstatistik II
- 8- Yabancı Dil II (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

III. SINIF

- 1- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi III
- 2- Personel Yönetimi
- 3- Maliyet Muhasebesi
- 4- İşletme Finansmanı
- 5- Bilgi İşlem Kullanımı
- 6- Sosyal Politika
- 7- Vergi Hukuku I
- 8- Yabancı Dil III (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

IV. SINIF

- 1- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi IV
- 2- Türkçe IV
- 3- Sayısal Yöntemler
- 4- İş Hukuku II
- 5- Sosyal Güvenlik
- 6- İhtisas Muhasebeleri
- 7- Pazarlama Araştırmaları
- 8- Muhasebe Organizasyonu
- 9- Yabancı Dil IV (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

II. YARI YIL

İKTİSAT

I. SINIF

- 1- Davranış Bilimleri II
- 2- Yönetim ve Organizasyon I
- 3- İktisada Giriş II
- 4- İşletme Hukuku
- 5- Muhasebe I
- 6- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi I
- 7- Türkçe I
- 8- Matematik II
- 9- Yabancı Dil (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

II. SINIF

- 1- Kamu Maliyesi II
- 2- Pazarlama
- 3- Bilgi İşlem
- 4- Şirketler Muhasebesi
- 5- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi II
- 6- Makro İktisat
- 7- İstatistik II
- 8- Yabancı Dil (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

III. SINIF

- 1- Para Politikası
- 2- Büyüme Teorileri
- 3- Sosyal Politika
- 4- Bütçe
- 5- İşletme Finansmanı
- 6- Ekonometri II
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi III
- 8- Türkçe III
- 9- Yabancı Dil III (İngilizce-Almanca-Fransızca)
Seçmeli Ders (Beden Eğitimi-Güzel Sanatlar-
Sanat Tarihi)

IV. SINIF

- 1- Uluslararası İktisat Politikası
- 2- Dünya Ekonomisi
- 3- Araştırma Yöntemleri
- 4- İktisadi Planlama
- 5- Türkiye Ekonomisi
- 6- Türkiye İktisat Tarihi
- 7- Atatürk İlk. ve İnk. Tarihi IV
- 8- Yabancı Dil IV (İngilizce-Almanca-Fransızca)

EK-V

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ'NE BAĞLI FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLARIN
1985-1986 ÖĞRETİM YILI ÖĞRENCİ SAYILARI (Mart 1986 Dökümü)

	KIZ	ERKEK	TOPLAM
Eczacılık Fakültesi	189	130	319
Eğitim Fakültesi	434	291	725
Fen-Edebiyat Fakültesi	415	515	930
Açıköğretim Fakültesi* (örgün bölüm)	166	235	401
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	993	2520	3513
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	458	1233	1691
Tıp Fakültesi	334	515	849
Uygulamalı Güzel Sanatlar Yüksekokulu	36	28	64
Kütahya İdari Bilimler Yüksekokulu**	126	620	746
Afyon Maliye Muhasebe Yüksekokulu	180	645	825
Kütahya Meslek Yüksekokulu	83	317	400
Afyon Meslek Yüksekokulu	85	355	440
Bilecik Meslek Yüksekokulu	62	252	314
Bolvadin Meslek Yüksekokulu	20	216	236
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
TOPLAM	3581	7872	11453

* 1985-1986 Öğretim yılında Açıköğretim Fakültesi yaygın bölümlerinde 97313 öğrenci bulunmaktaydı.
** Kütahya İdari Bilimler Yüksekokulu 1987 yılında Fakülte olmuştur.

EK-VI

AKŞAM YÜKSEK TİCARET OKULUNDAN
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ'NE

Anadolu Üniversitesi 1982 yılında kurulmuştur. Ancak Anadolu Üniversitesini oluşturan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi 1958, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi 1970, eski Eskişehir Anadolu Üniversitesi 1973 yıllarında kurulmuşlardır.

1982'de yapılan düzenleme ile yeni bir kuruluş olarak hizmete giren Anadolu Üniversitesi şu fakülte-lerden oluşmaktadır:

- İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
- Tıp Fakültesi
- Eczacılık Fakültesi
- Fen ve Edebiyat Fakültesi
- Eğitim Fakültesi
- Kütahya İdari Bilimler Fakültesi
- ve
- Açıköğretim Fakültesi

Ayrıca İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlı Afyon Maliye Muhasebe Yüksekokulu ve Rektörlüğe bağlı Afyon, Kütahya, Bilecik, Bolvadin Meslek Yüksekokulları Havacılık Meslek Yüksekokulu ve Uygulamalı Güzel Sanatlar Yüksekokulu bulunmaktadır. Ayrıca Lisansüstü eğitim ve öğretim yapan 4 enstitü mevcuttur.

Anadolu Üniversitesi, 8 Fakültesi, 7 Yüksekokulu, 4 Enstitüsü, 3292 İdari personeli, 937 Öğretim elemanı ve sayıları 300 000'e yaklaşan öğrencisiyle ülkemizin seçkin yükseköğretim kurumlarından birisidir.

Anadolu Üniversitesinin Rektörü,

Prof.Dr. Yılmaz BÜYÜKERŞEN 1937 yılında Eskişehir'de doğdu. Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitiren Prof.Dr. Yılmaz BÜYÜKERŞEN aynı kurumda öğretim üyeliği ve Akademi Başkanlığı görevinde bulundu. 1982'den bu yana da Rektörlük görevini sürdürmektedir.

* Sayılar, Anadolu Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Yılmaz BÜYÜKERŞEN'in 1987-1988 yılı açış konuşmasından alınmıştır.

KAYNAKÇA

ABADAN, Nermin : Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri, A.Ü./S.B.F. Yayınları No: 135/117, Ankara: 1961

_____ : "Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, İstanbul: 1967

ALTAN, Ö.ZÜHTÜ : "İş Hukuku Kavramı, İş Hukukunun Doğuşu ve Gelişmesi ile Hukuk Disiplini İçindeki Yeri", İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku 1.Fasikül, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:26, Eskişehir: 1986, S.L:

CUMHURİYET GAZETESİ, Gençlik Eki, 1985

DEMİRAY, UĞUR : Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 252, Eskişehir: 1987

DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü 1985 Yıllığı

DÖNMEZER, SULHİ : Sosyoloji, İTİA Nihad Sayâr Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları No: 299/526, 7.Bası, İstanbul: 1978

DPT : III.Baş Yıllık Kalkınma Programı Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları Ankara: 1975

GÖKMEN, HÜLYA - AÇIKALIN, AYTAÇ - KOYUNCU, NUR - SAYDAR,

ZUHAL : Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri, MEGSB Yayınları No: 456/34, Ankara: 1985

GÜNDÜZ, ÖZER MUKADDER : Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Merkezi (İktisat ve İş İdaresi) Birinci Yıl Uygulamasının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: 1985

JANNE, HENRI : (Çev: BEDRİ KARAFAKİOĞLU) Üniversite ve Çağdaş Toplumun İhtiyaçları, Uluslararası Üniversiteler Birliği Yayınları No: 10, İstanbul: 1973

KOCACIK, FARUK : "Toplumsal Değişme ve Kentleşme" Dayanış Bilimlerine Giriş, Anadolu Ü./A.Ö.F. Yayınları No: 75, 2.Fasikül, Eskişehir: 1986

KONGAR, EMRE : Kültür ve İletişim, Say Yayınları, İstanbul: 1986

KÖKNAL, ÖZCAN : Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, Cem Yayınevi, İstanbul: 1979

_____ : İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul: 1986

ÖZKÖK, ERTUĞRUL : Sanat, İletişim ve İktidar, Tan Yayın ve Ticaret Ltd.Şti., Ankara: 1982

SABUNCUOĞLU, ZEYYAT : "Örgütlerde İletişim Sistemi", Örgütlerde Davranış, Anadolu Ü./A.Ö.F. Yayınları No: 40, 2.Fasikül, Eskişehir: 1986

TEZCAN, MAHMUT : "Boş Zaman Eğitimi ve Politikamız" Ankara Ü. Eğitim Fak.Dergisi, Cilt 9, Ankara: 1976

_____ : "Boş Zaman Eğitimi ve Politikamız" Ankara Ü. Eğitim Fak. Dergisi, Cilt 9, Ankara: 1976 (Brightbill, K, C-Mayer, D.H. Community Recreation: A Guide To Its Organization U.S.A. 1964)

TÖR, VEDAT NEDİM : "Boş Zamanları Değerlendirmede Telkin Vasıtalarının Rollerini", Boş Zamanları Değerlendirme Semineri, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul: 1966

YURTKUR : Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi Sonuçları, Yurtkur Yayınları, No: 3, Ankara: 1967

1955 Bilecik doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi Eskişehirde tamamladım.

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nun Radyo ve Televizyon Program Yapımcılığı Bölümünden 1981 yılında mezun oldum.

Askerlik görevimi 1982-1983 yılları arasında yedeksubay olarak İstanbul'da yaptım.

1985 yılından bu yana Açıköğretim Fakültesinde çalışmaktayım.

Feyyaz BODUR

AÇIKÖĞRETİM KURULU
Beklenmeyen Merkez

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ
BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN
DEĞERLENDİRME EĞİLİMLERİ

İnsanlar hızla gelişen bir dünyada bunalımları, sorunları artarak yaşam sürmeye çalışıyorlar.

İşte bu bunalımlardan kurtulmak iş, streslerini üzerlerinden atmak amacıyla, uzmanlarında önerdiği gibi, zorunlu olarak yaptıkları çalışmaların dışında bir çok faaliyete yöneliyorlar.

Zorunlu gereksinmelerin karşılanması sonucu arta kalan zamanda yapılan bu faaliyetler Boş Zaman Faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır.

Üniversite öğrencileri de, okulu, varsa işi, uykusu, zorunlu yolculuğu (okula gidip gelme) dışındaki zamanlarında çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır.

Bu çalışmanın evrenini oluşturan Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat ve İşletme bölümü öğrencilerinin kişisel ve sosyo-ekonomik özelliklerini özetleyecek olursak; öğrencilerin dörtte üçü Eskişehir ili dışından gelmiştir. Orta gelirli ailelerin çocuklarıdır. Anne ve babalarının öğrenimi orta düzeydedir, denilebilir.

Kitle iletişim araçlarıyla ilgileri, gazete dışında azdır. Bu ilgisizlik öğrencilerin ailelerinden uzakta yaşamaları ve gelirlerinin yetersiz oluşu nedeniyle kendilerine ait radyo, televizyon gibi araçlara sahip olma olanaklarının az olmasına bağlanabilir.

Öğrenciler bazı sosyal faaliyetlere katılmaya isteklidirler. Fakat ortamın ve ekonomik durumun yetersizliğinden katılamamaktadırlar.

Anket sorularına verilen cevaplardan elde edilen sonuçlara göre Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin spor, tiyatro, müzik, araştırma ve yeni bilgiler öğrenmeye yönelik çalışmalara

katılmakta istekli oldukları görünmektedir.

Ortamin ve ekonomik durumun yetersizliği öğrencileri, pasif alışkanlıklar edinmeye yöneltmektedir.

Boş zaman değerlendirme alışkanlıkları kişinin yetişme şekliyle ilişkilidir. Aile, çevre, okul, işyeri faktörleri boş zamanları değerlendirmede kişiye etkiye bulunurlar.

Cinsiyet ve ekonomik durum da boş zamanları değerlendirme eylemlerinin sınıklarını belirleyen faktörlerdir.

Öğrencilerin yararlı boş zaman değerlendirme faaliyetlerine yönelmesi için kuruma (üniversitelere) önemli görevler düşmektedir. Üniversitelerde oluşturulacak Boş Zamanları Değerlendirme Merkezleri öğrencilerin yararlı uğraşlara yönelmesini sağlayabilir.

Daha başarılı bir gençlik ve gelecekte daha sağlıklı bir topluma kavuşmak için gençlerin sorunlarına çözüm yolları aranmalı ve zorunlu uğraşlarının yanında yararlı boş zaman değerlendirme alışkanlıkları kazandırılmalıdır.

THE LEISURE TIME EVALUATION ACTIVITIES OF ECONOMIC
AND ADMINISTRATIVE SCIENCES FACULTY

People are trying to survive in fast developing and stressing world. That is why they are attending new activities in the time out of their working periods. So called leisure time activities are those activities being done out of daily jobs.

The target group of this empirical study are the students of Economic and Administrative studies and their leisure time activities. The seventy five percent of the student population are not Eskişehir citizens. And this percent of the population does not have their personal radio, television and other communication means. They need to attend or participate some of the social or cultural activities but their economic status do not let them to answer this need.

Leisure Time Evaluation Centers are seen as solutions to these problems. By this way, the social and cultural activity needs of students will be answered and they will be taken out of the "time consuming places" as coffees or tea saloons and they will be diverted to evaluate their leisure time instead spending it.

The administrators of universities must be very interested with this contemporary subject and try to build new opportunities for valuable leisure time activities.